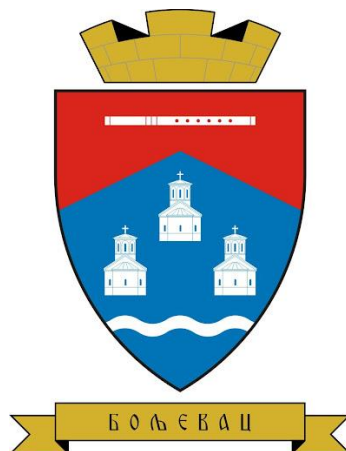

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА БОЉЕВАЦ

ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА ОПШТИНЕ БОЉЕВАЦ
2022 – 2026

САДРЖАЈ

Уводна реч председника општине	4
УВОД	5
ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ, ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР	
БИТАН ЗА ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА	6
Савет за здравље општине Бољевац.....	8
Радна група за израду Плана јавног здравља општине Бољевац	10
Методологија израде плана јавног здравља општине Бољевац	10
ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ	12
ВИЗИЈА	13
МИСИЈА	13
ЦИЉЕВИ И МЕРЕ	13
ОПШТИ ЦИЉ	13
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ	13
ЗДРАВСТВЕНИ ПРОФИЛ/СЛИКА ЗДРАВЉА	14
1. Подаци о територији општине.....	14
2. Витални и демографски показатељи.....	21
3. Здравствени показатељи.....	26
3.1 Индикатори доступности здравствене заштите ЈЛС/ЛС.....	26
3.2 Индикатори ефикасности здравствене заштите ЈЛС/ЛС	27
3.3 Индикатори квалитета здравствене заштите ЈЛС/ЛС	28
3.4 Индикатори здравственог стања становништва	32
3.5 Индикатори детерминанти здравља	44
4 Показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести	46
5 Социоекономски услови	49
6 Показатељи стања животне средине	53
6.1. Квалитет ваздуха.....	53
6.2 Квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију.....	53
6.3. Управљање отпадом	58
6.4. Квалитет отпадних вода	58
6.5. Присуство и бројност инсеката и глодара	59
6.6 Безбедност хране.....	60
6.7. Бука у животној средини.....	61
6.8. Ниво радијације.....	61
7 Урбани дизајн града.....	62
8 Организација заједнице	63
8.1 Локална самоуправа.....	63
8.2. Систем здравствене заштите.....	68
8.2.1 Дом здравља Бољевац	68
8.2.2. Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар.....	70
8.3. Образовни систем	72
8.3.1 Образовни статус становништва	84
8.4. Социјална заштита на локалном нивоу	86
8.4.1. Установе социјалне заштите.....	86
8.4.3. Корисници социјалне заштите.....	91
9 Рањиве групе	94

9.1	Деца: рани развој као императив.....	94
9.2	Млади као рањива група	94
9.3	Старији као рањива група	95
10	Безбедност у заједници.....	96
10.2.	Малолетничка делинквенција.....	102
11	Рекреација и спорт	103
11.1.	Спортски клубови , удружења и објекти	103
11.2.	Школски и рекреативни спорт.....	104
12	Култура.....	104
13	Медији	106
14	Верске заједнице	108
15	Удружења грађана.....	108
16	Финансирање здравља на локалном нивоу.....	109
	АКЦИОНИ ПЛАН	114
	ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ.....	117

Уводна реч председника Општине

Здравље је највреднији ресурс сваког појединца, породице, друштва, нације и најсигурнија инвестиција за будућност. Здравствени проблеми у оквиру јавног здравља у Србији се решавају на свим нивоима, али се најефикасније решавање проблема може постићи у јединицама локалне самоуправе. Овај документ представља планиране будуће кораке и улагања, како би се оснажио и унапредио систем јавног здравља који има велики значај за унапређење и развој друштва у целини. План јавног здравља општине Бољевац, представља подршку испуњавању друштвене бриге за здравље и обезбеђивању услова у којима грађани могу да буду здрави. Представља основу за доношење одлука о мерама и акцијама за унапређење здравља и квалитета живота становника локалне заједнице.

План идентификује проблеме, појашњава циљеве, дефинише основне активности и одговорности свих релевантних партнера у области јавног здравља, односно План је оквир у коме ће сви сектори и читаво друштво улагати у оно што је највредније а то је здравље.

УВОД

План јавног здравља општине Бољевац је локални стратешки документ јавног здравља уведен као обавеза Законом о јавном здрављу (2016) који предлаже савет за здравље и усваја га Скупштина ЈЛС. План јавног здравља општине Бољевац се доноси други пут, с обзиром на то да је Општина Бољевац 2016. године усвојила Стратегију јавног здравља за период 2016-2021. године.

План се заснива на промоцији здравља и примарној превенцији, а циљеви се остварују кроз све облике партнерства за здравље и наглашавање значаја свеобухватног приступа путем интердисциплинарности и мултисекторске сарадње.

Јавно здравље је умеће превенције продужавања живота и унапређења менталног и физичког здравља и ефикасности путем организованих напора заједнице. Стога План јавног здравља наше општине (у даљем тексту: План) подржава унапређење здравља, спречавање болести и продужење квалитетног живота становништва. Добро здравље је од суштинског значаја за одрживи економски и друштвени развој и основна брига у животу сваке особе, свих породица и заједнице.

Позитивном законском регулативом у Републици Србији, која је усклађена са законима ЕУ, створили су се потребни правни оквири да јединице локалне самоуправе у складу са специфичностима у својој средини, приступе решавању проблема карактеристичних за своју територију.

План идентификује приоритетна подручја где је унапређење здравља и квалитета живота могуће, разлаже циљеве на основне активности и одговорности свих актера у области јавног здравља. План је документ који утврђује оквир за деловање и идентификује даље правце, остављајући простор за решавање старих и нових изазова.

Вредносни принципи на којима почива систем јавног здравља у Републици Србији јесу:

- одговорност државе и друштва за здравље,
- развој свих облика партнерства за унапређење здравља,
- усмеравање на популацију и друштвене групе,
- оријентација ка локалној самоуправи,
- интересорски и мултидисциплинарни рад,
- предузимање акција за социјалне одреднице, факторе ризика и смањивање неједнакости у здрављу.

ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ, ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР БИТАН ЗА ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА

Устав Републике даје широко право на здравље и здравствену заштиту сваком грађанину. Кровни закон у овој области је Закон о јавном здрављу, а Национална стратегија јавног здравља је основни стратешки документ на који се ослања план јавног здравља наше општине.

Закон о локалној самоуправи¹ у члану 20. регулише надлежности општине као јединице локалне самоуправе, Локалне самоуправе у Србији преузеле су на себе нове одговорности у очувању и унапређењу здравља људи на својим територијама. Брига за јавно здравље постаје заједнички циљ и обавеза управе али и читаве заједнице. Активан избор програма и успостављање приоритета на локалном нивоу јесу одговорност, изазов али и велика шанса локалним самоуправама да ће се нешто суштински побољшати када је у питању јавно здравље у њиховим срединама. Закон о здравственој заштити² уређује надлежности јединица локалне самоуправе у здравственој заштити тако што их дефинише као друштвену бригу за здравље, па у члану 13. дефинише мере из надлежности локалне самоуправе, а у члану 17. општи интерес у здравственој заштити грађана. Закон о правима пацијената³ дефинише права и одговорности пацијента у здравственом систему Републике Србије, а уводи и институт заштите права пацијената и то тако што прописује да је обезбеђује јединица локалне самоуправе одређивањем лица које обавља послове саветника за заштиту права пацијената и образовањем Савета за здравље. Закон у члану 42. утврђује делокруг рада Савета и његов састав, као и обавезу ЈЛС да Статутом утврди задатке Савета.

Закон о јавном здрављу⁴ дефинише сва кључна питања у вези са јавним здрављем, систем јавног здравља у РС, носиоце послова, учеснике у области јавног здравља, као и области ЈЗ и на крају врсте докумената, начин њиховог доношења и садржај докумената јавног здравља на нивоу ЈЛС. Нарочито дефинише да у састав Савета за здравље обавезно улази и представник надлежног Завода односно Института за јавно здравље. Задатак локалне самоуправе је спровођење друштвене бриге за јавно здравље на локалном нивоу. Друштвена брига за јавно здравље на нивоу локалне самоуправе (ЗЈЗ, члан 14) представља мере за обезбеђивање и спровођење активности у областима деловања јавног здравља, у оквиру посебних програма из области јавног здравља, од интереса за становништво на територији јединице локалне самоуправе, и то: међусекторску сарадњу, координацију, подстицање, организацију и усмеравање спровођења активности у областима јавног здравља која се остварује заједничком активношћу органа јединица локалне самоуправе, носилаца и учесника у области јавног здравља; праћење здравственог стања становништва и рада здравствене службе, као и предлагање и предузимање мера за њихово унапређење; промоцију здравља и спровођење мера за очување и унапређење здравља и животне средине и радне околине, епидемиолошки надзор, спречавање и сузбијање заразних и незаразних болести, повреда и фактора ризика; обезбеђивање услова за обављање делатности здравствених установа, планирање и остваривање програма у области јавног здравља; обезбеђивање услова за брзо

¹ „Сл. гласник РС“ бр. 129/07, 83/14- и др. закон, 101/2016- и др. закон и 47/2018).

² „Сл. гласник РС“ бр. 25/19.

³ Закон о правима пацијената "Службени гласник РС", бр. 45 од 22. маја 2013, 25 од 3. априла 2019 - др. Закон.

⁴ Закон о јавном здрављу. "Службени гласник РС", број 15 од 25. фебруара 2016.

реаговање у кризним и ванредним ситуацијама у складу са мерама Владе; обезбеђивање услова за праћење стања животне средине (воде, ваздуха, земљишта, буке, вибрација, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) и утицаја фактора животне средине и радне околине на здравље; обезбеђивање услова за снабдевање становништва здравствено исправном водом за пиће и безбедном храном, диспозицију отпадних материја и одговарајуће услове животне средине и радне околине; обезбеђивање услова за обављање активности из области епидемиолошког надзора; јачање капацитета носилаца активности и учесника у областима деловања јавног здравља; обавештавање надлежних државних органа и јавности о свим ризицима и другим јавноздравственим проблемима који могу имати негативне последице по здравље становништва; подршку раду и развоју носилаца активности и учесника у систему јавног здравља на својој територији

Сем наведених, ту су и законски прописи који упућују на јавно здравље по областима јавног здравља.

У области ФИЗИЧКО, МЕНТАЛНО И СОЦИЈАЛНО ЗДРАВЉЕ законска регулатива за области спорта, културе, уметности, социјалне политике, заштите права нарочито осетљивих група, становања, рада и остваривања права грађана, чини корпус прописа који детерминишу одреднице физичког, менталног и социјалног здравља становништва.

ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА И ПРЕВЕНЦИЈА БОЛЕСТИ као област јавног здравља обухвата законске прописе из свих области здравствене заштите, стандарде у области здравствене заштите, прописе о заштити становништва од заразних болести и прописе који реферирају на хроничне незаразне болести, а нарочито законске и подзаконске акте који се односе на превенцију обољевања и активности које посдстичу превентивно деловање.

ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА као област јавног здравља обухватају законску регулативу у области заштите животне средине, урбанизма, грађевине, заштите природе, саобраћаја, становања, комуналних делатности, грађевине итд.

РАДНА ОКОЛИНА И ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА подразумевају деловање на основу прописа о безбедности и здрављу на раду и прописа о заштити животне средине.

ОРГАНИЗАЦИЈА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СИСТЕМА реферирају на законска и подзаконска акта из области здравствене заштите и осигурања, права пацијената и стандарда услуга у области здравствене заштите и прописи који ближе одређују наведене области.

КРИЗНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ су област јавног здравља директно везана за прописе о ванредним ситуацијама, прописе о заштити становништва од заразних болести, о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама природних катастрофа итд.

Национална Стратегија јавног здравља РС „Здрави људи, здравље у свим политикама“

(2017–2025)⁵ подржава испуњавање друштвене бриге за здравље људи и подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне и радне средине. Стратегија се заснива на промоцији здравља и примарној превенцији, а циљеви се остварују кроз све облике партнерства за здравље и наглашавање значаја свеобухватног приступа путем интердисциплинарности и мултисекторске сарадње.

Кључне области у радној верзији Стратегије јавног здравља РС јесу: промоција здравља, превенција болести, повреда и ризика по здравље, организација са менаџментом здравствене службе, функционисање друштвених система повезаних са здрављем, стално унапређење квалитета и мерење исхода свих активности у вези са очувањем и унапређењем здравља становништва.

Национални планови и програми који су од важности за План:

1. Национални програм кардиолошке здравствене заштите
2. План за борбу против дрога у Републици Србији
3. План развоја здравља младих у Републици Србији
4. План контроле дувана
5. План развоја заштите менталног здравља
6. Национална План за борбу против ХИВ/АИДС-
 1. Национални програм Србија против рака
 2. Национални програм за превенцију колоректалног карцинома
 3. Национални програм за превенцију рака дојке
 4. Национални програм превенције и ране детекције типа два дијабетеса
 5. Национални програм за превенцију рака грлића материце
 6. Национални програм превентивне стоматолошке заштите.

Донета су и подзаконски акти којима се ближе уређује деловање локалне самоуправе у областима јавног здравља, и то два Правилника. Правилник о ближим условима и обавезама за деловање у области јавног здравља⁶ дефинише обавезе учесника јавног здравља, а нарочито носиоца активности јавног здравља. Правилник о ближим условима за спровођење јавног здравља у области животне средине и здравља становништва⁷ мултисекторским приступом уређује специфична питања здравља у животној средини у односу на све аспекте јавних политика које је дефинишу.

Савет за здравље општине Бољевац

Носилац послова друштвене бриге за здравље на нивоу ЈЛС јесте Савет за здравље (у даљем тексту: Савет). Савет за здравље се формира одлуком јединице локалне самоуправе. Рад Савета је уређен пословником који усваја Скупштина. Састав Савета је обавезан и прописан Законом о правима пацијената⁸ У складу са чланом 49. Закона о правима пацијената и чланом 15. Закона о јавном здрављу образован је Савет за здравље.

⁵ "Службени гласник РС", број 61 од 8. августа 2018.

⁶ Службени гласник РС", број 94 од 27. децембра 2019.

⁷ "Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019.

⁸Закон о правима пацијената,,Службени гласник РС“, бр. 45/13.

Чланови Савета су:

1. др Влада Стојиљковић, испред локалне самоуправе, председник Савета
2. др Небојша Марјановић, председник општине Бољевац, испред локалне самоуправе, члан Савета
3. Наташа Милојевић, представник Савета из реда пацијената, чланица Савета
4. др Славко Илић, испред здравствене установе Дома здравља, члан Савета
5. Верица Драгићевић, испред Фонда за здравствено осигурање, чланица Савета
6. Славица Рожа, представник ЈКП Бољевац, чланица Савета
7. др Светлана Живковић, представник Завода за Јавно здравље „Тимок“ Зајечар, чланица Савета.

Задаци Савета:

1) у области заштите права пацијената:

- разматра приговоре о повреди појединачних права пацијената на основу достављених и прикупљених доказа и утврђених чињеница;
- о утврђеним чињеницама обавештава подносиоца приговора и пружаоца здравствене услуге на кога се приговор односи и даје одговарајуће препоруке;
- разматра извештаје саветника пацијената, прати остваривање права пацијената на територији општине и предлаже мере за заштиту и промоцију права пацијената;
- подноси извештај о раду и предузетим мерама Скупштини општине Бољевац, најмање једном годишње.

2) у областима јавног здравља из члана 5. Закона о јавном здрављу :

- међусекторска сарадња, координација, подстицање, организација и усмеравање спровођења активности у области деловања јавног здравља на нивоу општине, заједничком активношћу са органима општине, носиоцима активности и другим учесницима у систему јавног здравља;
- прати извештаје Завода за јавно здравље Зајечар о анализи здравственог стања становништва на територији општине Бољевац;
- доноси предлог плана јавног здравља на нивоу општине, који усваја Скупштина општине
- иницира и прати спровођења активности промоције здравља и спровођења мера за очување и унапређење здравља, спречавања и сузбијања заразних и хроничних незаразних болести, повреда и фактора ризика на територији општине кроз посебне програме из области јавног здравља;
- даје мишљења на извештај о остваривању посебних програма у области јавног здравља, које доноси град;
- учествује у различитим областима деловања јавног здравља у кризним и ванредним ситуацијама из члана 11. Закона о јавном здрављу;
- предлаже и предузима мере са крајњим циљем унапређења ефикасности рада и задовољства корисника;
- утврђује приоритете у здравственој заштити и стара се о њиховом спровођењу; обавља и друге послове и задатаке у складу и на начин утврђен одредбама Пословника Савета за здравље.

Савет може образовати радне тимове за поједина питања из области јавног здравља и заштите права пацијента.

Радна група за израду Плана јавног здравља општине Бољевац

Чланови радне групе за израду нацрта плана јавног здравља су:

1. Јелена Милосављевић Радосављевић, Председник Скупштине општине Бољевац
2. Драган Радосављевић, Заменик председника Скупштине општине Бољевац
3. Наташа Пајкић, Др специјалиста опште медицине
4. Ивана Милутиновић, Др специјалиста педијатрије
5. Марина Грамић, Доктор медицине

У процесу израде, активно су учествовали и следећи актери јавног здравља на нивоу града/општине:

- Дом здравља,
- Образовне установе (основне и средња школе),
- Предшколска установа „Наша радост“,
- Туристичка организација општине Бољевац,
- Културно – образовни центар општине Бољевац,
- Јавно комунално предузеће „Услуга“,
- Центар за социјални рад,
- Спортски савез општине Бољевац,
- Национална служба за запошљавање,
- Црвени крст општине Бољевац,
- Полицијска станица Бољевац,
- Нели Ђорђевић руководилац одељења за урбанизам, обједињену процедуру, извршења и имовинско – правне односе,
- Наташа Грбовић шеф одсека за примену обједињене процедуре,
- Жаклина Добрић урбаниста.

Методологија израде плана јавног здравља општине Бољевац

План јавног здравља обухвата период од 2021. до 2026. и сама израда је прошла кроз следеће фазе:

1. Стварање предуслова за реализацију процеса израде Плана јавног здравља: подршка Сталне конференције градова и општина (даље: СКГО) у изради Плана, формирање радне групе за израду Плана ЈЗ, одређивање координатора РГ за сарадњу са СКГО и вођење процеса израде документа
2. Израда здравственог профила/слике здравља града: 3 радионице
3. Стратешко и акционо планирање: 3 радионице
4. Процес јавне расправе
5. Усвајање стратешког документа од стране Скупштине града

Стварање предуслова за реализацију процеса израде Плана јавног здравља

Први корак у процесу израде Плана је било формирање Радне групе за израду и дефинисање динамике будућих активности како би финални стратешки документ био усвојен на седници Скупштине града у текућој години, уз пружање подршке од стране СКГО. У припремној фази договорено је да План јавног здравља буде стратешки документ који планира активности за период од 5 година (2021-2026.) уз детаљан акциони план. Такође је договорено да ће у свакој наредној години коју обухвата План бити спроведен процес процене постигнутих резултата у претходној години (ревизија), што ће уз стратешке правце из Плана бити основа за креирање програма за наредну годину.

Јавности је представљен улазак у процес израде Плана, његова важност за нашу заједницу и сви су позвани да учествују у предстојећој процени јавноздравствених потреба и приоритета.

Израда здравственог профила /слике здравља је један је од кључних корака у процесу израде Плана јавног здравља. Подаци који су прикупљени подељени су у следеће категорије: географски, демографски и витални показатељи; здравствени показатељи; показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести; показатељи стања животне средине; урбани дизајн града; организација заједнице; безбедност у заједници; рекреација, спорт и култура, медији, верске заједнице и организације, ставови и јавноздравствене потребе становништва и заједнице, финансирање и SWOT анализа.

Наведени показатељи су прикупљени кроз различите базе података, анализу показатеља здравственог стања становништва града, испитивањем потреба становништва методом брзе процене и анкетама у широком консултативном процесу.

Одржане су три радионице на теме:

I: Представљање методологије процеса, тренутног стања и изазова у процесу планирања ЈЗ; припрема упитника за процену јавноздравствених потреба становника града/општине и испитивање јавноздравствених потреба становника;

II – Припрема за израду слике здравља: представљање фолдера са подацима и питања којима се ЈЛС руководе у изради слике здравља

III – Довршавање слике здравља – представљање слике здравља: анализе стања, јавноздравствених потреба становника, израда SWOT анализе, дефиниција приоритета. Слика здравља и анализа потреба су објављене на сајту града/општине.

Временски оквир: јул-септембар 2021.

Стратешко и акционо планирање – на основу прикупљених података кроз реализацију 3 радионице:

I – Представљање разрађеног модела СКГО акционог плана ЈЗ, анализа и избор активности методом елиминације, одређивање визије, мисије, општег и специфичних циљева.

II- Измене и допуне предложених активности и прецизирање почетних и жељених вредности индикатора у активностима.

III- финално представљање Плана јавног здравља са акционим планом пред Саветом за здравље и разговор о потенцијалним програмима јавног здравља за наредну годину, што уједно представља и предлог буџетског оквира за прву годину акционог плана.

Временски оквир: септембар-октобар 2021.

Савет за здравље је усвојио нацрт Плана јавног здравља и проследио га градском/општинском већу дана 20.01.2022. године на одобрење. Обављена је презентација пред градским/општинским већем и покренута јавна расправа о предлогу Плана у трајању од (15) дана, током јануара 2022. Након периода јавне расправе, (на којој је било/није било коментара; ако је било коментара, они су образложени и потпуно/делимично усвојени) коначни предлог Плана јавног здравља је упућен у скупштинску процедуру усвајања. План је усвојен на седници Скупштине града/општине2022. године.

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Јавно здравље је шири концепт од здравствене заштите. Јавним здрављем се унапређује како здравље појединца, тако и читаве популације или заједнице као и животне средине. Начин и услови живота највише утичу на здравље, те је неопходно радити на њиховом побољшању и то кроз координисане активности свих сектора. Наведено чини да јавно здравље има изразито интерсекторски карактер. Суштина је да се све политике које град/општина спроводе и планирају, базирају на принципима унапређења здравља и превенције фактора ризика и болести.

Основни принципи на којима се заснива План јавног здравља су:

- **Поштовање и унапређивање основних људских права** - Неговање толеранције и разумевање различитости, одсуство сваке дискриминације засноване на постојању инвалидитета, полним, расним, језичким, верским, етничким и свим другим разликама и неговање и унапређивање међусобног разумевања и равноправности.
- **Принцип једнаких могућности** - Обезбедити могућност коришћења јавноздравствених ресурса и могућности за све грађане и све циљне групе истом доступношћу у свим сферама пружања услуга у јавном, приватном и невладином сектору и уз поштовање могућности избора.
- **Целовит приступ** - Неговање разноврсности и компатибилности услуга и ресурса из различитих области деловања јавног здравља и заједничког проактивног деловања
- **Партиципативност** - Обезбеђење учешћа актера јавног здравља на нивоу града/општине у доношењу и спровођењу јавноздравствених политика и о начину задовољавања јавноздравствених потреба становника и омогућавање одговорности за здраве личне изборе.
- **Транспарентност** - Увремењено, актуелно, отворено извештавање јавности, корисника и свих заинтересованих циљних група о могућностима, процесима или резултатима у свим областима деловања јавног здравља на нивоу локалне самоуправе.

Придржавајући се наведених принципа у процесу доношења Плана јавног здравља града/општине за период 2022. – 2026. годину могуће је тежити вредностима као што

су: хуманост, одговорност, једнакост и правичност у здрављу, солидарност, заснованост на доказима, толеранција, укљученост.

План јавног здравља представља основ друштвене бриге за јавно здравље наше општине и обезбеђивање услова у којима грађани могу да буду здрави. Она такође чини основу за доношење и спровођење програма јавног здравља, а све у циљу унапређења здравља и квалитета живота становника локалне заједнице. Цео овај процес доводи до преузимања одговорности за здравље на нивоу локалне заједнице и свих њених актера. Циљ „Боље здравље за све, здравље у свим политикама“ достићи ћемо ако створимо друштвену климу у којој се здравље препознаје као врхунска вредност, потенцијал и предуслов за развој локалне заједнице и целе земље. Други велики задатак је јавноздравствена писменост и одговорност заједнице и појединца. Трећи услов је јачање јавноздравствених капацитета и компетенција свих актера посебно на нивоу локалне заједнице. И наравно, сарадња и повезивање свих актера враћају нас на почетак: здравље у свим политикама.

ВИЗИЈА

Општина Бољевац је одговорна општина здравствено информисаних, здравих људи, са превенцијом на првом месту.

МИСИЈА

Унапређење здравља и квалитета живота грађанки и грађана општине кроз организовану мрежу јавно-здравствених услуга, доступних у свим сеоским и урбаним срединама која у сарадњи са локалном самоуправом и другим институцијама у потпуности одговара на потребе грађана и грађанки.

ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

ОПШТИ ЦИЉ

УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА СТАНОВНИКА ОПШТИНЕ БОЉЕВАЦ И СМАЊЕЊЕ НЕЈЕДНАКОСТИ У ЗДРАВЉУ

У оквиру наведеног општег циља дефинисани су следећи :

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

- 1. Унапређење физичког, менталног и социјалног здравља становништва**
- 2. Унапређена промоција здравља и превенција болести**

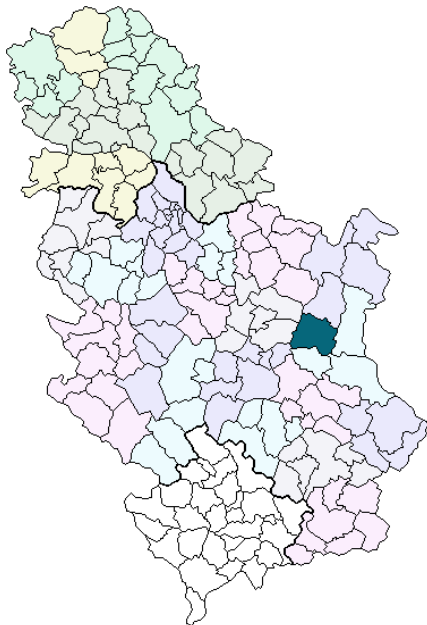
3. Унапређење здравља становништва управљањем факторима ризика из животне средине
4. Стварање подстицајног окружења за безбедност и здравље на раду на локалном нивоу
5. Унапређење организације и функционисања здравственог система (Унапређење доступности, ефикасности и квалитета здравствене заштите)
6. Унапређење отпорности заједнице у кризним и ванредним ситуацијама у области јавног здравља

ЗДРАВСТВЕНИ ПРОФИЛ/СЛИКА ЗДРАВЉА

1. Подаци о територији општине

1.1 Историјски подаци

Први познати попис становништва и домаћинства потиче из 1455. године који обухвата поседе на територији Видинског санцака. У том турском попису су се нашла имена многих села која и данас постоје на територији општине Бољевац, као што су: Боговина, Илино, Луково, Врбовац, Јабланица, Добрујевац... У том попису се налазе цркве и манастири Лапушња, Лозица, Крепичевац.

Бољевац, као насеље на данашњој територији, настаје након изградње кафане А.Граманидиса 1762. године и образовања мале чаршије на путу Параћин-Зајечар, поред реке Арнауте. Промењени друштвено-економски услови после одласка Турака и присаједињење Тимочке крајине Србији, довели су до стварања новог варошког насеља. У акту Суда округа црноречког крајем 1834. године, на месту данашњег града и Бољевца као насеља, помињу се “Бољевачке механе”, које се сматрају празачетком овог насеља. Поред ових механа, близу бољевачке реке, почињу да се насељавају “дошљаци” који су ту отварали занатске радње. Први сеоски дућан за продају мешовите робе отворен је 1836. године.

На иницијативу мештана и уз материјалну помоћ општине, 1842. године почиње са радом основна школа. Формирањем бољевачке општине 1844. године, и наредних десетак година, почиње интензивнији развој овог подручја. Указом Књаза Милоша Обреновића бр. 649 од 28. фебруара 1860. године, Бољевац постаје средиште зајечарског среза. То је био преломни и важан моменат у даљем развоју Бољевца. Како је у Бољевцу било средиште среза, место је добило на значају и привукло је нове досељенике из других места да отворе занатске и трговачке радње и механе. То најбоље показују пописи становништва из 1844. и 1866. године – број становника се за период од 20 година удвостручио.

Бољевац је проглашен варошицом 10. септембра 1875. године. Од тада се још интензивније гради и развија. Зграда поште је саграђена 1891, а 1895. године и зграда болнице, у оно време, једна од најлепших у Србији, капацитета 150 лежаја. Почетком 1902. године почиње са радом рудник Ртањ у власништву породице Минх, а 1907. године и рудник мрког угља Боговина. Године 1912. изграђена је пруга узаног колосека Зајечар-Бољевац-Параћин, што отвореним рудницима каменог угља на Ртњу и мрког угља у Боговини омогућава да се природна богатства овога краја брже извозе и тако интензивно развија трговина, а становништво лакше комуницира са својом ближом околином у размени добара.

1.2 Географски подаци

Општина Бољевац се простире у источној Србији у долини Црног Тимока, на површини од 827 км². Седиште општине Бољевац је насеље Бољевац, које се налази на 42°49'29" северне географске ширине и 21°57'07" источне географске дужине, у Црноречкој котлини.

Територија општине географски припада Источној Србији - Тимочној крајини, док административно припада Зајечарском округу од чијег је центра, Зајечара, удаљена 40 км. Општина Бољевац се граничи са општинама: Бором на северу, Деспотовцем, Параћином и Ражњем на западу, на југу са Сокобањом и према истоку са Књажевцем и Зајечаром. Укупна дужина границе општине Бољевац је 166,5 километара.

Са севера и северозапада окружена је Кучајским планинама и Маљеником, са југа гребенима Самањца, Ртња, Тумбе и Слемена, са истока огранцима Тупижнице. Једино је према североистоку, долином Црног Тимока и ниским побрђем широко отворена. Скоро са свих страна општина је затворена планинским венцима. Долина Црног Тимока правцем југозапад-североисток, пресеца општину на два дела, од којих је северни део виши и пространији, али ретко насељен (6 насеља), док је јужнији нижи, мањи по површини, али насељенији (13 насеља).

У административном погледу, Бољевац је општински центар са 24 месне заједнице у 19 катастарских општина. Општину чини 20 насеља од којих је 1 градско (Бољевац), а 18 осталих сеоска и 1 рударско. Површина општине је 827 км².

Табела бр 1 Катастарске општине територији општине Бољевац

Назив КО	Површина у км ²	Назив КО	Површина у км ²
Бачевица	20,907	Луково	42,042
Боговина	76,958	Мали извор	57,224
Бољевац	14,475	Мирово	26,769
Валакоње	46,562	Оснић	34,685
Врбовац	21,651	Подгорац 1	103,117
Добро поље	29,530	Подгорац 2	40,889
Добрујевац	29,865	Рујиште	28,826
Илино	19,080	Савинац	9,073

Јабланица	78,993	Сумраковац	23,275
Криви Вир	123,505		

Извор: Републички геодетски завод

И поред доминантно брдско-планинског терена, општина Бољевац је добро саобраћајно повезана. Преко њене територије пролази важан магистрални пут правац од Параћина, односно ауто-пут Београд-Ниш, за Зајечар и путни правци Бољевац-Алексинач и Бољевац-Књажевац.

Велики утицај на географски положај општине Бољевац имао је њен периферни положај према главним саобраћајним токовима у републици. За читав привредни развој општине, од великог је значаја њен саобраћајни положај јер друмска веза две најзначајније привредне агломерације, Бор-Зајечар и Параћин-Њуприја-Јагодина, користећи долину Тимока, пресеца централни део општинског подручја правцем запад- исток. Други значајан саобраћајни правац за општину је правац север-југ, значајан са аспекта повезивања са привредним, али и туристичким зонама. Реч је о друмској комуникацији која повезује Бољевац преко Злота са Бором и Жагубицом, односно преко Ртња са Сокобањом. На поменутим релацијама, Бољевац је једина значајнија раскрсница те ће и његове функције у односу на регион бити обележене у том смислу. Саобраћајно-географски положај општине Бољевац, поред осталих природних и културних вредности простора, један је од значајних фактора за развој туризма. Посматрано са овог становишта, може се рећи да је географски положај општине повољан јер отвара могућности комуникације са ширим простором значајних туристичких ресурса, али и са урбаним целинама чији су становници потенцијални корисници туристичког потенцијала општине Бољевац. Општина Бољевац последњих година је доста улагала у путну инфраструктуру што даје дододатни импулс могућности развоја туризма.

Рељеф у основи има планински карактер. Мањи део простора општине, према североистоку, долином Црног Тимока, заузимају ниска побрђа и површи, што је и узроковало бољу инфраструктурну повезаност територије општине са Зајечарском котлином и осталим деловима Тимочког басена. Долина Црног Тимока, правцем југозапад-североисток, пресеца општину на два дела, од којих је северни део виши и пространији, али ретко насељен (6 насеља), док је јужнији нижи, мањи по површини, али насељенији (13 насеља). Посебну специфичност овог краја представљају бројни водотокови који потичу из јаких врела. Такође, на кречњачким теренима Кучаја налази се већи број подземних водених токова. На територији општине Бољевац налазе се значајни водни ресурси. Река Црни Тимок је најзначајнији водени ток са врелом у Кривом Виру. Северно и јужно од долине Црног Тимока налазе се бројне притоке међу којима су Радованска река, Мишовица, Арнаута и Злотска река. Такође, на територији општине присутна су многобројна врела. У Кривом Виру се налази и термални извор који је недовољно истражен. Реке у општини Бољевац:

- Црни Тимок - највећи ток у општини Бољевац, који тече кроз централни део општине и низводно од Зајечара, са Белим Тимоком гради јединствену реку, а посебно је атрактивно његово врело у Кривом Виру.

- Арнаута - река за коју су везана многа историјска догађања и народна предања, представља десну притоку Црног Тимока и реку која протиче кроз сам Бољевац.
- Радованска река - чиста и бистра вода, велелепна клисура и кањон, богата рибом и разноврсном флором дуж своје долине.
- Грабовачка и Злотска река - леве притоке Црног Тимока, такође атрактивни простори за излетнички и рекреативни туризам.

Геолошка структура земљишта представља резултанту непрекидних, бројних и разноврсних тектонских покрета (палеозоички кристални шкриљци, мезозоички кречњаци, андезити, лапорци и пешчари, пескови, глине), од којих су веома значајну улогу одиграле језерске воде. По Јовану Цвијићу, цела Црноречка површ представља језерски под висине 300-350м. Најмаркантнију тачку у рељефу Бољевца представља свакако, поред Ртња, композитна долина Црног Тимока са алувијалним равнима дуж целог тока и очуваним старим терасама (Валакоње, Подгорац).

Надморска висина општине Бољевац се креће од 260 до 1.600 метара.

Разноврсни педолошки састав земљишта допринео је егзистирању правог богатства биљних врста („природна лабораторија“). Огромно шумско богатство представља највреднији природни потенцијал.

Клима општине Бољевац у основи има одлике умерено – континенталне климе са знатним одступањима у планинском делу, где се јавља варијанта планинске климе. Лета су топла, а зиме оштре и дуге. Средња годишња температура је 10,6°C, најтоплији месец је јул, а најхладнији је јануар. Средња јануарска температура износи -1,6°C, а средња јулска 21,8°C. Годишња амплитуда температуре износи 23,4°C, што заједно са поменутом два екстрема даје клими овог подручја континентално обележје⁹.

Најзначајнији природни ресурси у општини Бољевац за развој локалне привреде представљају:

- велика површина под шумама (велика количина техничког и огревног дрвета),
- водни потенцијал – (с оградом да је водни потенцијал неуједначен, у зависности од годишњег доба и климе, све су учесталија сушна лета са јако ниским водостајем) могућност наводњавања и флаширања пијаће воде,
- климатски и земљишни услови за развој пољопривредне производње (сточарство, лековито биље, воћарство и повртарство) и изградњу ветрогенератора као постројења за производњу алтернативне енергије,
- минералне сировине (доломит, глина – Бентонит , украсни камен и племенити метали).

Поред пољопривреде, на територији Општине Бољевац постоје услови за развијање метало-прерађивачке индустрије, рударства и енергетике, дрвне индустрије, али и туризма / еко-туризма.

⁹ „Промене у структури и броју становништва на територији општине Бољевац“, Мастер рад, Лесковшек, Н, Ниш, 2017, Универзитет у Нишу, Природно математички факултет, Департман за географију

Најзначајнија туристичка атракција бољевачке општине јесте планина Ртањ која се нагло издиже из црноречке котлине у којој је смештена општина Бољевац. Од осталих природних туристичких атракција издваја се Боговинска пећина, Илинско врело код села Илина, извор Црног Тимока - Пећура код Кривога Вира и Кучајске планине на којима се издваја висораван Велика Брезовица и клисура Радованске реке.

Шуме представљају обиман природни и значајан ресурс општине Бољевац. Укупна површина шума и шумских засада на територији општине Бољевац износи 42.049ha. Степен шумовитости од 51,1% скоро је двоструко већи од републичког просека (21,3%), а знатно већи од просека Зајечарског округа (35,8%) и убраја општину у најшумовитија подручја Србије. Више од половине шумских површина (56%) налази се у државном власништву, чије је управљање, коришћење и заштита поверено шумском газдинству „Тимочке шуме“ и шумској управи „Бољевац“, који послује у оквиру ЈП „Србијашуме“. Преовлађују листопадне шуме (оне чине преко 95% шуме) и то углавном високе букове састојине. Квалитет шума употпуњују широко распрострањене печурке (лисичарка и вргањ), богата приземна флора и жбунасте врсте (боровница, шумске јагоде и купина). На простору општине расте преко 100 врста лековитог биља, од чега је најпознатији ртањски чај. Шуме пружају могућност за развој разноврсних активности: спортско – рекреативни туризам (пешачење и трчање), зелени туризам (логоровање, излети), ловни туризам и одмор у природи. Општина Бољевац располаже повољним условима за развој и живот различитих врста дивљачи и развој ловног туризма. Од ловних дивљачи најзаступљеније су: срна, зец, дивља свиња, европски јелен, лисица, дивља мачка, куна, вук, фазан, бројна орнитофауна.¹⁰

Од културно-историјских добара у овом крају значајни су манастири Крешичевац код Јабланице, Лапушња код Лукова и Лозица код Кривога Вира. У Бољевцу се налази Музеј Тимочке буне и црква Светог Илије. Најзначајнија манифестација у општини је сабор изворног народног стваралаштва "Црноречје у песми и игри".

Целокупан простор општине Бољевац представља прави природни резерват са изузетним природним лепотама и реткостима. Природна атрактивност Ртња, Кучаја, Малиника, Радованске реке, Боговинске пећине, врела Црног Тимока у Кривом Виру, бројна друга јака врела, уз разноврсни биљни и животињски свет, представљају изузетне природне предуслове који су у великом раскораку са њиховом валоризацијом.

Последњих година доста се улаже у развој туризма. Највећи допринос је отварање хотела „Рамонда“ што је оживело планину Ртањ. Ради се о великој инвестицији која је подстакла свеукупни развој општине. Планина је добила на атрактивности. У складу са нашом Стратегијом ова инвестиција даје снажан подстицај развоју нашег краја. Хотел је помогао формирању земљорадничке задруге, те су 60% производа који се нуде на менију, производи локалних пољопривредних газдинстава. У хотелу су запошљени радници, већим делом из бољевачке општине. Као подршка дуалном образовању, омогућена је стручна пракса за ученике туристичког смера у СШ „Никола Тесла“. Отварањем хотела ојачала је општина. У плану је и даље инвестирање у градњу на Ртњу. Овим је дат подстицај многима да се баве угоститељством и етно-туризмом.

¹⁰ „Промене у структури и броју становништва на територији општине Бољевац“, Мастер рад, Лесковшек, Н, Ниш, 2017, Универзитет у Нишу, Природно математички факултет, Департман за географију

Последњих петнаест година експлоатишу се и минералне сировине. Огранак крушевачке фирме „Унимер“ који се налази у Бољевцу, експлоатише доломит, производи камени гранулат, бетонске профиле и плоче различитих димензија. Однедавно је почела експлоатација камена еруптивног порекла који је врло редак и користи се за изградњу путева. Важно је истаћи и производњу органског ђубрива за уништавање инсеката који нападају воће.

Компанија ФПМ Агромеханика у Бољевцу највећи је произвођач пољопривредних машина у Југоисточној Европи са традицијом дугом 60 година. Данас је то успешна фирма са преко 220 високо обучених и квалификованих запослених са најмодернијим машинама и развијеном технологијом у свим фазама производње. Озбиљна је подршка дуалном образовању СШ „Никола Тесла“ из области машинства, омогућујући ученицима квалитетну стручну праксу. Ова фирма поседује сертификат за систем управљања квалитетом ISO 9001: 2015 и IATF 16949/2016, а сви производи поседују CE знак што гарантује безбедну употребу.

Закључак:

Традиционални (екстензивни) начин привређивања у пољопривреди односно, сточарству као неприкосновеној привредној активности преовладава али са све већом тенденцијом младих да уведу модеран начин производње, примене савремену технологију и знање. Упркос тежњама младих, пољопривредни потенцијали нису искоришћени. За то постоји више разлога. Један од разлога су мале субвенције у пољопривреду у односу на субвенције земаља у окружењу, као и јако несигурно тржиште. Поред тога постоји тенденција младих да напуштају села и одлазе у веће центре, градове. Ова тенденција је нарочито приметна у северном делу општине (6 насеља) који је ређе насељен и где су сада остала претежно старачка домаћинства. У јужном делу општине (13 насеља), који је гушће насељен и са плоднијом земљом тенденција иселавања младих је мања, али постоји. Процес преласка на интензивну пољопривреду је спор и дуготрајан, а веће субвенције, сигурније тржиште, свест о осигурању усева, и подстицајна средства локалне самоуправе подстакла би остајање младих на село. Уз све ово неопходно је сачувати сеоске амбуланте, обезбедити јавни превоз, обогатити културне садржаје.

Трансформација привреде се дешава али нису искоришћени сви потенцијали. У развојној политици, општина Бољевац имала је различит статус: од припадности кругу неразвијених подручја затим, статуса општине у прелазном периоду, до изласка општине из круга неразвијених подручја. Општина је у досадашњем развоју успела да, највећим делом, превазиђе али не да и потпуно изгуби, обележје недовољне развијености¹¹. Уредбом Владе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину¹², Општина Бољевац је груписана у трећу групу према степену развијености јединица локалних самоуправа коју чини 47 недовољно развијених јединица локалних самоуправа чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека.

¹¹ Просторни план општине Бољевац за период 2012-2024. године

¹² „Службени гласник РС”, бр. 104/14

2. Витални и демографски показатељи

2.1 Природно кретање становништва

Општина Бољевац простире се на површини од 828 км² и има 20 насељених места у којима 2019. године живи укупно 11148 становника. Број становника у општини Бољевац континуирано се смањује - у периоду 2015-2019. за просечно 167,4 становника годишње (базни индекс 2019/2015 је 93%)¹³ По попису становништва 2011. године (РЗС Србије), укупан број домаћинстава био је 4743, а укупан број становника 12994. Густина насељености је износила 15,7 становника на 1 км², а домаћинство су просечно чиниле 2,7 особе, док у 2019. години имамо густину насељености са 13 становника на 1 км² број чланова домаћинства 2,89 особа.

Подаци Виталне статистике из 2019. године показују да је у 2019. години број становника смањен на 11 148, док пројекције, с обзиром између осталог и на негативни миграциони салдо, најављују даље смањење броја становника.

На веома изражене последице миграционих кретања у овој општини, указује податак да је на пример 1971. године на подручју општине Бољевац живело 23.335 становника, док последњи попис обављен 2011. године на овом подручју бележи свега 12.994 становника. Највећи одлив становника је био у периоду од 1991. до 2002. године и забележен је у насељима: Мирово, Добрујевац, Илино и Добро Поље. Општина Бољевац добија карактеристике моноцентричне општине, што потврђује и чињеница да је 1961. године у седишту живело више од 5%, а у 2002. години више од 24% становника. То указује да сва насеља, осим самог седишта општине, бележе интензиван одлив становника.¹⁴

Табела 2: Основни подаци о становништву општине Бољевац у 2019. години

Површина (км ²)	828	(2019)
Број насеља	20	(2019)
Становништво — процена средином године	11148	(2019)
Густина насељености (број становника/км ²)	13	(2019)
Стопа живорођених	7	(2019)
Стопа умрлих	24	(2019)
Стопа природног прираштаја	-17	(2019)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година)	74	(2019)

¹³ Анализа здравственог стања становништва округа Зајечар у периоду од 2015. до 2019. године, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар, новембар-децембар 2020.

¹⁴ „Промене у структури и броју становништва на територији општине Бољевац“, Мастер рад, Лесковшек, Н, Ниш, 2017, Универзитет у Нишу, Природно математички факултет, Департман за географију

Просечна старост (у годинама)	48	(2019)
Индекс старења (60+ год. / 0—19 год.)	239	(2019)
Просечан број чланова домаћинства	2,89	(2011)
Пројектован број становника (средња варијанта - нулти миграциони салдо)	8556	(2041)
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијама)	7161	(2041)

Извор: Витална статистика, РЗС

Општина Бољевац представља **нисконаталитетно подручје**. Посматрајући период 2015-2019. године, стопа наталитета је екстремно ниска јер је вредност константно испод 7‰, односно од 6,5‰ (2019.године) до 3,6‰ године 2018. У посматраном петогодишњем периоду, општа стопа фертилитата женског становништва општине Бољевац је у константном колебању. Највећу општу стопу фертилитата женског становништва имају 2019.године (36,7‰), а најмању 2018.године са стопом од 20,5‰¹⁵

Табела 3: Стопа наталитета и општа стопа фертилитата женског становништва у општини Бољевац у периоду од 2015. до 2019.

Показатељи	2015	2016	2017	2018	2019
Број становника	11985	11761	11560	11358	11148
Број живорођених	64	63	67	41	72
Стопа наталитета	5,3	5,4	5,8	3,6	6,5
Број жена 15-49 година	2121	2075	2031	1997	1961
Општа стопа фертилитата	30,2	30,2	32,9	20,5	36,7

Извор: Процењен број становника РЗС за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину (РЗС Србије); ДЕМ 1 за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019.годину (РЗС Србије)

Из табеле бр 4. може се видети да је у периоду од 1961. до 2019. године број становника у општини драстично опао, са 26 277 на 11 148 становника, при чему су сви други подказатељи изразито негативни: природни прираштај и број живорођене деце су смањени.

Табела 4 : Природно кретање становништва 2019. у односу на 1961. годину

Показатељ	1961.	2019.
Број становника	26277	11148
Живорођени, број	353	72
Умрли, број	275	263
Природни прираштај, број	78	-191

¹⁵ Анализа здравственог стања становништва округа Зајечар у периоду од 2015. до 2019.године, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар, новембар-децембар 2020.

Умрла одојчад, број	18	0
Живорођени, на 1 000 становника	13	7
Умрли, на 1 000 становника	11	24
Природни прираштај, на 1 000 становника	3	-17
Умрла одојчад, на 1 000 живорођених	51	0

Извор: Витална статистика, РЗС

Ако се посматра период током последњих 10 година, показатељи су исти:

Табела 5: Природно кретање становништва у општини Бољевац у периоду 2009-2019. године

Година	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Број становника	13767	13474	13000	12720	12468	12231	11985	11761	11560	11358	11148
Живорођени	88	91	65	63	62	77	64	63	67	41	72
Умрли	262	339	280	276	244	277	272	261	241	253	263
Природни прираштај	-174	-248	-215	-213	-182	-200	-208	-198	-174	-212	-191

Извор: Витална статистика, РЗС

У периоду 2015-2019. године, опште стопе морталитета становништва општине Бољевац су врло високе, са тенденцијом колебања вредности стопа. На 1000 становника су умрле од 20 до 24 особе. Стопе су незнатно веће у односу на округ Зајечар и одговара општем морталитету на подручју региона и у социјално-економски развијеним срединама

Табела 6: Општа стопа морталитета становништва општине Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године

Показатељи	2015	2016	2017	2018	2019
Број умрлих	272	261	241	253	263
Стопа	22,7	22,2	20,5	22,3	23,6

Извор: Процењен број становника РЗС за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину (РЗС Србије); ДЕМ 1 за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019.годину (РЗС Србије)

Разлог релативно великог броја смртних случајева је, пре свега, неповољна старосна структура, односно интензивно старење популације у протеклим деценијама. Према пописним подацима из 2011. године, просечна старост становништва Србије износила је 42,2 године, а индекс старења 1,25. Значајно неповољнија општа стопа смртности је на простору округа Зајечар, што кореспондира са најдубљом демографском старошћу у којој се налази становништво свих општина округа. **Просечна старост становништва по подацима Пописа становништва и домаћинстава 2011. године, на простору општине Зајечар је 45,5 година, општине Књажевац 48,6 година, а општине Бољевац 46,9 година. Такође, индекс старења је веома висок и на простору округа Зајечар је већи од 2,1, а на нивоу појединачних општина округа је до 2 у општини Зајечар, од 2,2 до 2,4 у општини Бољевац и 2,6 у општини Књажевац.**

2.2 Укупан број становника

Према подацима Републичког завода за статистику, а из Профила општине Бољевац¹⁶ може се видети удео старосних група становништва према полу, у укупном броју становника (Табела бр. 4). Од укупно 11148 становника у 2019. години, 5631 (50,51%) су женског, а 5517 (49,49%) су мушког пола. Највећи удео у укупном броју становништва чини радни контингент становништва: 3532 (31,68%).

Табела 7 : Становништво према старосним групама и према полу

Старосна група	2018		2019	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	224	233	219	233
Деца старости 7—14 година (узраст основне школе)	371	407	353	385
Деца старости 15—18 година (узраст средње школе)	192	221	194	225
Деца старости 0—17 година	739	812	717	787
Број младих (15—29 година)	784	930	763	916
Радни контингент становништва (15—64 година)	3317	3614	3230	3532
Укупан број становника	5742	5616	5631	5517
Укупно	11358		11148	

Извор: Витална статистика, РЗС

Детаљнији приказ структуре становништва у 2019. години према полу и старости дат је у наредној табели:

Табела 8: Број становника општине Бољевац 2019. године, по полу:

Старост у годинама	Укупно	М	Ж
0-4	320	165	155
5-9	373	195	178
10-14	497	258	239
15-19	515	273	242
20-24	564	291	273
25-29	600	352	248
30-34	566	317	249
35-39	613	324	289
40-44	691	373	318
45-49	720	378	342
50-54	767	392	375
55-59	842	421	421
60-64	884	411	473
65-69	1058	490	568

¹⁶ Профил доступан на: <http://devinfo.stat.gov.rs/SerbiaProfileLauncher/>, посећено 15.08.2021.

70-74	714	292	422
75 и више	1424	585	839
УКУПНО	11148	5517	5631

Извор: Процена броја становника 2019. године (РЗС Србије)

Према Попису становништва 2011. године, у односу на тада укупан број од 12994 становника у општини, њих 4 484 (35,51%) живи у градским насељима, док 8510 (64,49%) становника живи у сеоским насељима.

Табела 9 : Насељена места у општини Бољевац и број становника

Насеље	Број становника (2011)	Насеље	Број становника (2011)
Бачевица	344	Криви Вир	335
Боговина	1151	Луково	584
Бољевац	3333	Мали Извор	455
Бољевац Село	277	Мирово	141
Валакоње	1095	Оснић	1125
Врбовац	121	Подгорац	1913
Добро Поље	305	Ртањ	120
Добрујевац	158	Рујиште	335
Илино	105	Савинац	288
Јабланица	315	Сумраковац	494

Извор: РЗС

Према Попису 2011. године, у односу на тада укупан број од 12994 становника, види се да су две највеће националне заједнице у општини Бољевац Срби – 8372 (64,43%), и Власи 3356 (25,83%). Рома као мањинске заједнице има 287 (2,21%) док су остали Румуни, Муслумани, Македонци итд.

Табела 10: Становништво општине према националној припадности

Срби	8372	Румуни	92
Албанци	4	Руси	2
Бугари	8	Словаци	1
Власи	3356	Словенци	2
Југословени	11	Хрвати	9
Мађари	2	Црногорци	3
Македонци	19	Остали	54
Муслимани	20	Нису се изјаснили	617
Немци	2	Регионална национална припадност	9
Роми	287	Непознато	124
Укупно	12994		

Извор: РЗС, Попис 2011

Према подацима из Пописа 2011. године, укупан број особа са инвалидитетом у општини Бољевац био је 1760, што је у поређењу са укупним бројем 13,54% становништва, и прилично висок проценат.

Табела 11: Особе са инвалидитетом према врсти проблема, по општинама и градовима, Попис 2011.

Укупно	Проблеми са						
	Видом	Слухом	Ходом/ Пењањем Уз Степенице	Памћењем/ концентра- цијом	Самоста- лношћу	Комуни- кацијом	Особе које су пријавиле три или више проблема
1760	775	515	1122	301	243	130	327

Извор: „Особе са инвалидитетом у Србији“, РЗС, 2014

Закључак

Општина Бољевац дели следеће главне витално-демографске карактеристике са другим јединицама локалне самоуправе у Зајечарском округу:

- Демографски врло старо становништво
- Ниска стопа наталитета
- Врло високе опште стопе морталитета
- Негативан природни прираштај
- Ниска општа стопа фертилитета
- Очекивано трајање живота све дуже
- Веома ниске стопе морталитета одојчади
- Водећи узроци смрти су **кардиоваскуларне болести и тумори**
- Водећи узроци смрти 2020. и 2021.године су последица корона вируса.

3. Здравствени показатељи

3.1 Индикатори доступности здравствене заштите ЈЛС/ЛС

- Обезбеђеност лекарима

У општини Бољевац има укупно 19 доктора медицине и 2 стоматолога запослених у једној здравственој установи, Дому здравља, од чега су њих 5 лекари опште медицине. Број доктора медицине на 1.000 становника износи 1.7, а број становника на једног доктора медицине је 587.

- Обухват жена у току првог триместра трудноће савременом здравственом заштитом

У току 2020. здравственом заштитом обухваћено је 70 трудница, а 2021. обухваћена је 71 трудница у првом триместру трудноће, што је и укупан број трудница на територији општине Бољевац у првом триместру трудноће у поменутих годинама.

3.2 Индикатори ефикасности здравствене заштите ЈЛС/ЛС

Просечан број посета по изабраном лекару

У служби опште медицине ДЗ Бољевац 2019. године било је запослено 12 лекара и 23 здравствених радника са средњом и вишом стручном спремом. Однос броја лекара/медицинских сестара-техничар је око 1:2. Становници су, у просеку, посећивали лекара службе опште медицине ДЗ Бољевац 5-6 пута годишње. Сваки лекар у служби имао је, просечно, 2019. године 19,3 посете дневно. За посматрани период оптерећеност лекара у просеку је била 20,6 посете дневно.

Здравствени трошкови и финансирање

Расходи општине Бољевац за здравствену заштиту могу се видети из Табеле 12:

Табела 12: Расходи буџетских средстава, 2019.

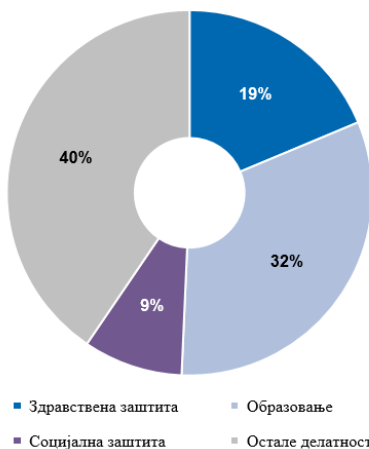
Расходи буџетских средстава, 2019. (РСД)	
Расходи корисника буџетских средстава (у хиљадама РСД)	608032
Расходи корисника буџетских средстава по становнику (РСД)	54542
Расходи корисника буџетских средстава за здравствену заштиту (у хиљадама РСД)	113689
Расходи корисника буџетских средстава за здравствену заштиту по становнику (РСД)	10198

Извор: Национални рачуни, РЗС, ДевИнфо Профил општине Бољевац

Расходи општине Бољевац за здравствену заштиту у 2019. години износили су 11.689.000,00 динара, што је 19% укупних расхода општине. Учешће расхода према делатностима може се видети у Графикону 2.

Графикон 2

Учешће расхода према делатностима у укупним расходима корисника буџетских средстава, 2019.

Извор: Национални рачуни, РЗС

3.3 Индикатори квалитета здравствене заштите ЈЛС/ЛС¹⁷

Удео превентивних прегледа

Удео превентивних прегледа у служби опште медицине ДЗ Бољевац се у периоду 2015-2019. године повећао са 1,9 у 2015. на 2,9 посете дневно у 2019. години.

Табела 13: Кадрови и посете у служби опште медицине ДЗ Бољевац, 2015-2019. године

Параметри		2015	2016	2017	2018	2019
Број корисника		10526	10005	9860	9710	9522
Број лекара		14	13	13	12	12
Број корисника на 1 лекара		810	769	758	809	793
Број медицинских сестара		26	25	25	25	23
Број медицинских сестара на 1 лекара		1,9	1,9	1,9	2	1,9
Број посета лекару	Укупно	62983	61008	58455	57060	51022
	% превентивних прегледа	1,9	2,5	2,6	2,7	2,9
	Дневно по лекару	20,4	21,3	20,4	21,6	19,3
	По кориснику	6	6,1	5,9	5,9	5,4

Извор: Дом здравља Бољевац, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У служби за здравствену заштиту деце предшколског узраста ДЗ Бољевац 2019. године био је запослен 1 лекар и 2 здравствена радника са средњом и вишом стручном спремом. Број лекара у периоду 2015-2019. године у служби је константан 1, као и однос броја лекара/медицинских сестара/техничара у овом периоду 1:2. У ДЗ Бољевац број предшколске деце на једног лекара смањено се са 614 на 452 (у периоду 2015-2019. године). Према Правилнику треба обезбедити једног педијатра и једну педијатријску сестру за 850 деце узраста 0-6 година, а на два оваква тима још једну педијатријску сестру. Деце старости 0-6 година, 2019. године је, просечно, 15 пута посетило педијатра примарне здравствене заштите. Удео превентивних активности се смањено у 2019. години у односу на предходни посматрани период. Број посета по лекару је варирао током посматраног периода и био је изнад нормативом предвиђеног броја: 30 по једном дану (2015, 2016 и 2019. године), док у 2017. и 2018. години овај број је у складу са нормативом. У 2019. години сваки лекар у служби имао је око 30 посета/прегледа дневно.

Табела 14. Кадрови и посете у службама за здравствену заштиту деце предшколског узраста ДЗ Бољевац, 2015-2019.године

Параметри	2015	2016	2017	2018	2019
Број корисника	614	507	481	457	452
Број лекара	1	1	1	1	1
Број корисника на 1 лекара	614	507	481	457	452

¹⁷ Извор: Анализа здравственог стања становништва округа Зајечар у периоду 2015-2019. година, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар, новембар-децембар 2020

Број медицинских сестара		2	2	2	2	2
Број медицинских сестара на 1 лекара		2	2	2	2	2
Број посета лекару	Укупно	7024	6652	6589	6541	6627
	% превентивних прегледа	28,3	22,6	27	26,3	21,5
	Дневно по лекару	31,9	30,2	30,0	29,7	30,1
	По кориснику	11,4	13,1	13,7	14,3	14,7

Извор: Дом здравља Бољевац, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У служби за здравствену заштиту деце школског узраста ДЗ Бољевац 2019. године било је запослено 1 лекар и 2 здравствена радника са средњом и вишом стручном спремом. Број деце на једног лекара ове службе кретао се од 1.328 у 2015 години, 1.249 у 2016.години, 1.219 у 2017. години 595 деце на једног лекара у 2018.години и 1174 у 2019.години. Према важећем **Правилнику** треба обезбедити једног лекара за 1.500 деце узраста 7-18 година, а на десет оваквих тимова још једну вишу медицинску сестру. У служби за здравствену заштиту деце школског узраста ДЗ Бољевац, просечан број посета по детету се креће око 7. Број посета/прегледа по лекару је варирао, у смислу повећања 2015, 2016, 2017. године када је било више од норматива: 30 на дан, док је 2018. године број посета по лекару био знатно мањи 19,7, такође у последњој 2019. години је број посета по лекару виши од норматива и он је износио 37,8. Удео превентивних активности је изразито променљив од једне до друге године, тако да је 2017. године био 17,6% када је и био највећи за посматрани период, док се у 2019. години проценат превентивних прегледа значајно смањио на 10,7%.

Табела бр 15. Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту деце школског узраста ДЗ Бољевац, 2015-2019. године

Параметри		2015	2016	2017	2018	2019
Број корисника		1328	1249	1219	1191	1174
Број лекара		1	1	1	2	1
Број корисника на 1 лекара		1328	1249	1219	595	1174
Број медицинских сестара		2	2	2	2	2
Број медицинских сестара на 1 лекара		2	2	2	1	2
Број посета лекару	Укупно	9448	10636	9232	8688	8331
	% превентивних прегледа	14,4	15	17,6	11	10,7
	Дневно по лекару	42,9	48,3	42,0	19,7	37,8
	По кориснику	7,1	8,5	7,6	7,3	7,1

Извор: Дом здравља Бољевац, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У служби за здравствену заштиту жена ДЗ Бољевац 2019. године био је запослен 1 лекар и 1 медицинска сестра (однос 1:1). Овај однос је последњих пет година константан. У периоду 2015-2019.године варира просечан број корисника на једног лекара и у 2019. години је најмањи и износи 5.059 (**Правилник** препоручује однос од 6500 жена старијих од 15 година на једног гинеколога и једну гинеколошкоакушерску

сестру, а на три оваква тима још једну сестру). Просечан број посета по једној жени се креће између 0,5 и 1, а 2019.године је овај број посета био најнижи 0,6. Оптерећеност гинеколога примарне здравствене заштите у ДЗ Бољевац, у последњих пет година, кретала се у између 11 посета и 23 посета/прегледа дневно. У просеку посматрајући петогодишњи период 40% посета припада превентивним прегледима, 2019.године удео превентивних прегледа је доста већи и он износи 63%. У 2019. години број посета дневно по гинекологу био је око 13-14, што је нешто мање у односу на предходне четири године (норматив – 30 посета на дан по гинекологу).

Табела 16. Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту жена ДЗ Бољевац, 2015 - 2019. године

Параметри		2015	2016	2017	2018	2019
Број жена старијих од 15 година		5449	5356	5252	5147	5059
Број лекара		1	1	1	1	1
Број корисника на 1 лекара		5449	5353	5252	5147	5059
Број медицинских сестара		1	1	1	1	1
Број медицинских сестара на 1 лекара		1	1	1	1	1
Број посета лекару	Укупно	5198	4143	3283	2420	2982
	% превентивних прегледа	35,8	39,2	41,1	39,9	62,9
	Дневно по лекару	23,6	18,8	14,9	11,0	13,5
	По кориснику	1	0,8	0,6	0,5	0,6

Извор: Дом здравља Бољевац, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У служби за заштиту и лечење уста и зуба ДЗ Бољевац 2019. године било је 2 запослена стоматолога и 3 зубна техничара са вишом и средњом стручном спремом; 1 зубни техничар са вишом и средњом стручном спремом на једног стоматолога. Број корисника (процењен укупан број становника) на једног стоматолога је променљив у посматраном периоду. У 2019. години је био виши- 5.574 по једном стоматологу, а највиши 2015. године - 6.234 корисника по стоматологу. Број посета у периоду од 2015-2019. године по кориснику је мањи од један (0,3), 2019. године је 0,3. Сваки стоматолог је имао од 3 до 6 прегледа дневно; 2019. године просек је 5,2 посета дневно (норматив – у дејој и превентивној стоматологији 12 посета на дан, а у општој стоматологији – 15). Проценат превентивних прегледа у односу на укупне прегледе је смањен у односу на предходне годину (7,1) и у 2019. години он износи 9,5%.

Табела 17: Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту и лечење болести уста и зуба ДЗ Бољевац, 2015-2019. године

Параметри	2015	2016	2017	2018	2019
Број корисника	12468	11761	11560	11358	11148
Број стоматолога	2	3	2	3	2
Број корисника на 1 стоматолога	6234	3920	5780	3786	5574
Број медицинских сестара	4	3	3	3	3
Број медицинских сестара на	2	1	1,5	1	1,5

1стоматолога						
Број посета стоматологу	Укупно	2374	2227	2270	2046	2291
	% превентивних прегледа	10,7	10,3	11	12	9,5
	Дневно по лекару	5,4	3,4	5,2	3,1	5,2
	По кориснику	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3

Извор: Дом здравља Бољевац, Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

- Скрининг карцинома колона (дебелог црева)

Дом здравља Бољевац није у програму организованог скрининга на карцинома колона. Скрининг карцинома колона спроводи се у виду превентивних прегледа у домену изабраних лекара. Подаци за национални ниво о рак дебелог црева и ректума у Србији (Globocan 2012):

- стандардизована стопа морталитета износи 16,6 на 100.000;
- други је узрок смрти од рака код мушкараца, а трећи узрок смрти код жена;
- стопа морталитета код мушкараца је већа за 15%, а код жена за 19% од стопе морталитета у ЕУ;
- сваке године од рака дебелог црева умре више од 3000 мушкараца и жена.

Кад су у питању резултати скрининга других карцинома, доступни су резултати скрининга карцинома рака дојке за територију Зајечарског округа који обухвата Зајечар, Бољевац, Књажевац и Сокобању за период: 01.01.2016 - 31.12.2016 и приказани су у наставку:

Табела 18: резултати скрининга карцинома дојке за Зајечарски округ 2016

Покривеност позивима	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана из циљне групе (жена), које су позване да учествују у скринингу	4230
Укупан број осигураника и осталих грађана у циљној групи жена (50-69 година)	4954
Укупно %	85.39
Обухват	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (тестиране)	1651
Укупан број осигураника и осталих грађана у циљној групи жена (50-69 година)	4954
Укупно %	33.33
Одзив	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (тестиране)	1651

Број осигураника и осталих грађана из циљне групе (жена), које су позване да учествују у скринингу	4230
Укупно %	39.03
Проценат позитивних мамографских налаза	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) са позитивним мамографским налазом	142
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (тестиране)	1651
Укупно %	8.60
Проценат присуства малигних промена	Укупно сви:
Број осигураника и осталих грађана (жена) са потврђеном дијагнозом малигних промена	20
Број осигураника и осталих грађана (жена) које су урадиле мамографију (тестиране)	1651
Укупно %	1.21

Извор: Институт за јавно здравље Републике Србије „Др Милан Јовановић Батут“

3.4 Индикатори здравственог стања становништва

Очекивано трајање живота на рођењу је један од најбољих показатеља здравственог стања становништва. Општина Бољевац, у периоду од 2015 до 2019. године, има очекивано трајање живота на рођењу око 74 године. У односу на Зајечарски округ не постоји значајно одступање, али је незнатно краће. Очекивано трајање живота жена је просечно за шест до седам година дуже у односу на мушкарце. Према подацима за 2010-2012 очекивано трајање живота у Србији износи 72,3 године за мушко и 77,3 године за женско становништво.

Табела 19: Очекивано трајање живота становника у општини Бољевац

Пол	Године				
	2015	2016	2017	2018	2019
Укупно	74,54	73,48	73,7	73,7	74,2
Мушко	71,13	70,44	70,9	71,5	72,2
Женско	78,43	76,99	76,5	75,8	76,1

Извор: Здравствено-статистички годишњак Републике Србије за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019.годину (Институт за јавно здравље Србије).

- Смртност одојчади, перинатална смртност и специфичне стопе смртности (стандардизоване по узрасту)

Међу показатељима здравственог стања, морталитет одојчади је најпознатији, широко прихваћен и за многе земље света, још увек врло осетљив индикатор здравља, не само одојчади, већ и целокупне популације. Он одражава и ниво здравља мајке, ниво

антенаталне и постнаталне заштите мајке и детета, политику планирања породице, хигијенске прилике и уопште, ниво социјално-економског развоја друштва. Поред тога, стопа смртности одојчади је користан индикатор у процени доступности, коришћења и ефективности здравствене заштите, а тиме и организације и квалитета рада здравствене службе. У оквиру смртности по старости, посебна пажња се посвећује смртности у првој години живота. Смртност одојчади је дуго био показатељ социо-економских услова у којима живи нека популација, а и сада је у великој мери њен ниво под утицајем опште развијености неког подручја. Генерално се може рећи да је смртност деце у првој години живота висока у неразвијеним земљама, а ниска у развијеним, где је услед бољег животног стандарда и контроле егзогених фактора постала индикатор, првенствено, перинаталне заштите. Стопе морталитета одојчади се сматрају врло високим уколико је њихова вредност већа од 30%, а врло ниске стопе су испод 18%. Структура умирања одојчади према старости је најбољи показатељ интензитета и фреквентности дејстава егзогених и ендегених фактора као узрока смрти. У оквиру морталитета одојчади посебно се прате:

- неонатална смртност (смртност одојчади у периоду од рођења до 28 дана живота), која се анализира кроз два временска периода: рана неонатална смртност (од 0-6 дана) и касна неонатална смртност (од 7-27 дана живота);
- перинатални морталитет одојчади подразумева мртворођеност и рану неонаталну смртност.

Изражава се стопом на 1000 укупно рођене деце у току године (живорођене и мртворођене деце). На рани неонатални морталитет делују, скоро искључиво, ендегени фактори, недонешеност и повреде при порођају, док су чести узроци умирања одојчади у постнеонаталном периоду фактори спољне средине (на које се може значајније утицати путем квалитетне здравствене заштите и здравственог васпитања).

Стопа мортинаталитета или мртворођености је индекс касне феталне смрти (после 28 недеља трудноће) и представља број мртворођених на 1000 укупно рођене деце. На висину стопе мортинаталитета утичу бројни фактори: неповољна телесна грађа мајке, пол детета (више је мртворођене мушке деце), пушење мајке, одређене болести, тровање тешким металима, као и ефикасност контроле тока трудноће и обухват стручном помоћи при порођају.

Перинатални морталитет одојчади подразумева мртворођеност и рану неонаталну смртност. Изражава се стопом на 1000 укупно рођене деце у току године (живорођене и мртворођене).

Табела 20: Стопе мортинаталитета, морталитета одојчади, раног неонаталног морталитета, касног неонаталног морталитета и перинаталног морталитета на подручју општине Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године

Индикатори	Године				
	2015	2016	2017	2018	2019
Број укупно рођене деце	64	63	67	41	73
Број живорођених	64	63	67	41	72
Број мртворођених	0	0	0	0	1
Стопа мортинаталитета	0	0	0	0	13,7
Број умрле одојчади	1	0	0	0	0
Стопа морталитета одојчади	15,6	0	0	0	0

Број умрле одојчади 0-6 дана	0	0	0	0	0
Стопа раног неонаталног морталитета	0	0	0	0	0
Стопа перинаталног морталитета	15,6	0	0	0	13,7
Број умрле одојчади 7-28 дана	0	0	0	0	0
Стопа касног неонаталног морталитета	0	0	0	0	0

Извор: Процењен број становника РЗС за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину (РЗС Србије; ДЕМ 1 и ДЕМ 2 за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину (РЗС Србије)

Стопа морталитета, на подручју Зајечарског округа, је у порасту до 2016.године, од када је у смањењу. У општини Бољевац је за посматрани период било 1 мртворођење. У последњих пет година, на територији Зајечарског округа, стопа морталитета одојчади је са осцилацијама вредности стопа, које су врло ниске. У општини Бољевац је за пет година умрло 1 одојче. Стопа морталитета одојчади је врло ниска, са стопом од 15,6%. На подручју Зајечарског округа, стопа раног неонаталног морталитета је у сталном колебању и није било ране неонаталне смртности 2017.године, а укупно је умрло 12 одојчади (од 0 до 6 дана) у посматраном периоду. Током посматраног петогодишњег периода, није умрло ни једно одојче у период од 0 до 6 дана у општини Бољевац. Стопа перинаталног морталитета, на подручју Зајечарског округа, је у колебању. Стопа се смањује све до 2017.године када започиње пораст стопе. У општини Бољевац је једино 2015. и 2019. године било перинаталне смртности. На подручју Зајечарског округа је било касне неонаталне смртности, односно одојчади од 7-28 дана, и то само 2018.године (једно одојче са стопом од 8,3%). У општини Бољевац није умрло ни једно одојче од 7-28 дана.

Према Анализи здравственог стања становништва округа Зајечар у периоду од 2015. до 2019.године, коју је спровео Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар 2020. године, у служби опште медицине на подручју општине Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године регистровано је од 24974 до 23888 обољења, стања и повреда, тако да је стопа у 2019. години износила 2504,2‰.

Најзаступљенија група болести у овом периоду јесу болести система за дисање са учешћем у укупном морбидитету од 22,5% у 2015. години до 21,2% у 2019. години (стопа у 2019.- 530,1‰). Међу њима доминира акутно запаљење ждрела и крајника који чини, просечно, 7,4% свих дијагноза у петогодишњем периоду.

На другом месту по заступљености су болести система крвотока (просечно 18,8%). Стопа морбидитета је у 2019. години је 458,8 на 1000 становника старијих од 19 година. Најчешћа дијагноза из ове групе је повишен крвни притисак (просечно 12,9% од свих дијагноза)

Треће место припада болестима мишићно-коштаног система. Удео ове групе болести у укупном морбидитету кретао се од 9,2 у 2015.-9,8% у 2019. години. Стопа морбидитета за ову групу болести у последњој години праћења износи 244,3‰. Друга обољења леђа је била најзаступљенија дијагноза ове групе болести са просечном заступљеношћу од 5,4% у анализираном петогодишњем периоду.

Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази чине просечно 7,3% укупног морбидитета и налазе се на четвртом месту по учесталости (стопа морбидитета у 2018. години је 210,7‰).

Болести мокраћно-полног система су на петом месту са заступљеношћу од 7,6% у 2019. Стопа морбидитета за ову групу је у 2019. износила 189,5‰. Најчешћа дијагноза је запаљење мокраћне бешике са 2,3% у 2018.

У периоду 2015-2019. године на територији општине Бољевац водећих пет дијагноза су биле:

- Повећан крвни притисак са просечно 12,5% од укупног морбидитета,
- Акутно запаљење ждрела и крајника (7,4% у просеку) ,
- Друга обољења леђа (5,4% у просеку),
- Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази (0,0 у 2015.-5,4% у 2019. Години) и з
- Апаљења носа, синуса и грклана (4,6% у просеку

На подручју општине Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године у структури општег морбидитета од заразних и паразитарних болести доминантно место припада капљичним заразним болестима (69,8%). Проценат учешћа се креће од 0,5% 2019. године до 46,3% 2016. године. Средња годишња стопа морбидитета од капљичних заразних болести у овом периоду износила је 699,1 на 100.000 становника. Од десет најчешћих болести у општини Бољевац 5 је из ове групе: Varicela – 173 случаја, Influenza virus non identificatum – 137 случајева, Pneumonia bacterialis - 34 случаја, стрептококне инфекције са 22 случаја и Mononucleosis inf. - 11 случаја.

Капљичним заразним болестима припадају 2 летална исхода. Један смртни исход код оболелог од pneumoniae viralis и један код пацијента оболелог од грипа (Influenza, virus identificatum). Регистрована су 3 случаја морбила 2018 .године. Није регистрован ниједан случај дифтерије и конгениталне рубеоле.

Цревне заразне болести у структури општег морбидитета од заразних болести учествују са 11,4%. Проценат учешћа се креће од 3,1% 2019. године до 35,3% 2015. године. Средња годишња стопа морбидитета од цревних заразних болести у овом периоду износила је 114,5 на 100.000 становника. У десет најчешћих болести у општини Бољевац 3 су из ове групе: Enterocolitis per Cl. Difficile са 36 случаја, Enteritis Salmonellosa – 10, Enteritis Campylobacterialis са 7 случајева. Није било леталних исхода код оболелих од цревних заразних болести у овом преиоду. Све остале болести (полне, зоонозе, векторске и остале) учествују у укупном морбидитету са 18,8%, од којих највише из групе осталих заразних болести са 16% укупног морбидитета.

Од полних болести пријављена су 4 случаја обољења од ХИВ-а и регистрован је 1 смртни случај у посматраном периоду. У периоду од 2015. до 2019. године од паразитарних заразних болести најбројнији је scabies са 80 случајева и налази се на трећем месту од десет најчешћих заразних болести. Од осталих заразних болести бројношћу и смртношћу доминирају септикемије – 10 оболелих и 1 умрла особа. У

периоду од 1.1.2015. до 31.12.2019. године није регистрована ниједна епидемија заразних болести

Током посматраног петогодишњег периода, **највећи удео у смртности становништва општине Бољевац има група болести система крвотока**, са уделом који се креће од 58,5% (2015.године) до 65% (2019.године). Тумори се налазе на другом месту узрока смрти, у распону удела од 12% (2018.године) до 17,5% (2019.године). Следе болести са малим уделом у укупном морталитету, и то са различитим рангом удела по годинама посматраног периода.

Табела 21. Умрли према узроцима смрти у општини Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године

Групе болести према МКБ-Х	2015.		2016.		2017.		2018.		2019.	
	број	%	број	%	број	%	број	%	Број	%
Болести система крвотока (И00-И99)	159	58,5	155	59,4	144	59,8	152	60,0	171	65,0
Тумори (С00-Д48)	39	14,3	38	14,5	40	16,6	30	12,0	46	17,5
Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (Е00-Е90)	9	3,3	13	5,0	15	6,2	20	7,9	17	6,4
Болести система за варење (К00-К93)	9	3,3	10	3,8	5	2,1	3	1,2	7	2,6
Болести нервног система (Г00-Г99)	7	2,8	10	3,8	11	4,6	11	4,3	6	2,3
Болести система за дисање (Ј00-Ј99)	11	4,0	6	2,3	7	2,9	9	3,5	5	1,9
Болести мокраћно-полног система (Н00-Н99)	6	2,2	7	2,7	2	0,8	4	1,6	4	1,5
Спољашњи узроци оболевања и умирања (В01- Y89)	9	3,3	12	4,6	8	3,3	10	3,9	2	0,8
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (Р00-Р99)	4	1,4	6	2,3	5	2,1	7	2,8	2	0,8
Душевни поремећаји и поремећаји понашања (Ф00-Ф99)	18	6,6	2	0,8	3	1,2	5	2,0	1	0,4
Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета (Д50-Д89)	0	0	1	0,4	0	0	0	0	1	0,4
Болести коже и поткожног ткива (Л00-Л90)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,4
Заразне и паразитарне болести (А00-Б99)	0	0	0	0	0	0	2	0,8	0	0
Трудноћа, рађање и бабиње (О00-О99)	0	0	0	0	1	0,4	0	0	0	0
Стања у порођајном периоду (П00-П96)	1	0,3	0	0	0	0	0	0	0	0
Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности (Q00Q99)	0	0	1	0,4	0	0	0	0	0	0
Болести мишићно-коштаног система	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

и везивног ткива (M00-M99)										
УКУПНО	272	100	261	100	241	100	253	100	263	100

Извор: ДЕМ-2 за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019.годину (РЗС Србије)

У периоду од 2014-2018. године на територији општине Бољевац, укупно је од малигних тумора оболело 308 особа, од којих 158 мушкарца и 150 жена. Просечан годишњи број оболелих је био 62, а просечна годишња стопа инциденције 545,87 на 100000 становника. Оба пола су била скоро подједнако заступљена.

Табела 22: Број оболелих од малигних тумора на територији општине Бољевац у периоду 2014-2018. год.

Укупно		2014		2015		2016		2017		2018	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
158	150	26	26	35	33	24	27	30	38	43	26
308		52		68		51		68		69	

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У посматраном петогодишњем периоду на територији општине Бољевац од малигних тумора је умрло укупно 130 особа и то 85 мушкараца и 45 жена. Просечан годишњи број умрлих је био 26 особа, са просечном годишњом стопом mortalитета 228,91 на 100000 становника. Мушкарци су скоро 2 пута чешће умирали од малигних тумора у односу на жене.

Табела 23: Број умрлих од малигних тумора на територији општине Бољевац у периоду 2014-2018.године

Укупно		2014		2015		2016		2017		2018	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
85	45	17	5	15	8	18	12	14	9	21	11
130		22		23		30		23		32	

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У посматраном периоду укупно је регистровано 29 новооболелих од дијабетес мелитуса тип 1 и тип 2 (9 мушкарца и 20 жена). Просечан број новооболелих био је 6. Просечна годишња сирова стопа инциденције износила је 59,40 на 100.000 становника општине Бољевац. Жене су обележавале у просеку 1,8 пута чешће од мушкараца.

Табела 24: Број новодијагностикованих особа од шећерне болести за општину Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године

Укупно		2015		2016		2017		2018		2019	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
9	20	2	7	2	6	4	5	1	2	0	0
29		9		8		9		3		0	

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

На територији општине Бољевац укупно је умрло 50 особа од оба облика дијабетеса (23 мушкараца и 27 жена). Просечан број умрлих годишње износио је 10 особа, а просечна годишња сирова стопа морталитета износила је 88,04 на 100.000 становника општине Бољевац. Жене су умирале у просеку 1,2 пута чешће од мушкараца.

Табела 25: Број умрлих особа од шећерне болести за општину Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године

Укупно		2015		2016		2017		2018		2019	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
23	27	4	3	5	7	6	9	1	4	7	4
50		7		12		15		5		11	

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

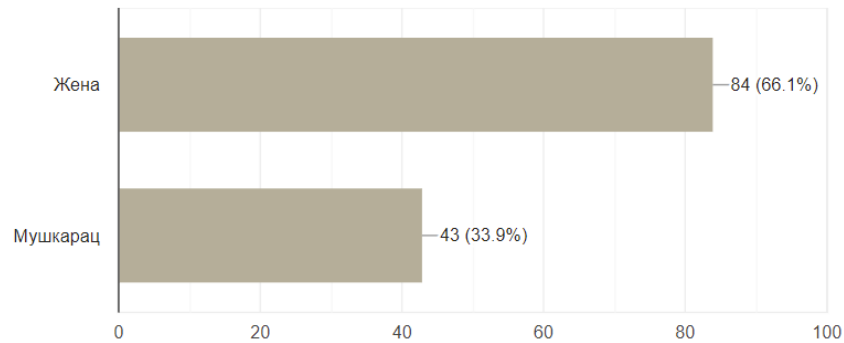
- Опажено здравље (самопроцена здравља)

Самопроцена здравља је значајан показатељ здравственог статуса и здравствених потреба становништва али не представља замену за објективније показатеље чији је извор података рутинска здравствена статистика. У Србији је 2019. године две трећине становништва (66,5%) проценило своје опште здравље као добро (значајно више у Београду – 72,8%) 22,8% становника је сматрало своје здравље просечним, док је сваки девети становник оценио своје здравље као лоше – 10,7% (значајно више у Јужној и Источној Србији – 13,5%). Мушкарци су имали позитивнију слику о сопственом здрављу него жене: 71,3% мушкараца оценило је своје опште здравствено стање као добро, док је међу женама тај проценат износио 62,1%. Такође, пронађене су значајне разлике у самопроцени здравственог стања (као доброг) између становника градских (70,1%) и осталих насеља (60,9%), становника у категорији најимућнијих (77,7%) и најсиромашнијих (55,7%), као и између најобразованијих (80,2%) и становника нижег образовања (45,1%). У складу са очекивањима, самопроцена здравља повезана је са узрастом појединца: што је особа старија, то је склонија лошијој оцени свог здравља.¹⁸

За потребе израде Плана јавног здравља општине Бољевац спроведена је анкета у циљу брзе процене здравствених потреба становника општине и оцене здравственог стања. Анкетом је обухваћено 127 грађана и грађанки који су попунили анкету постављену на веб сајту општине, 84 жене и 43 мушкарца:

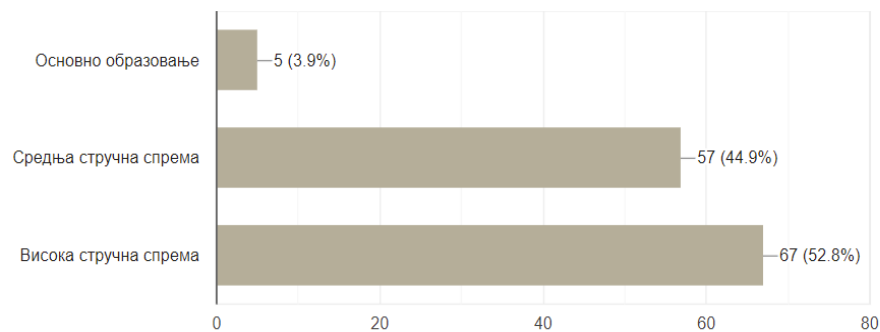
¹⁸ Истраживање здравља становништва Србије 2019. године, група аутора, Београд, 2021, ИЗЈЗ Србије „Др Милан Јовановић Батут“, <https://www.batut.org.rs/download/publikacije/ZdravljeStanovnistva2019.pdf>

Графикон 3: Полна структура испитаника

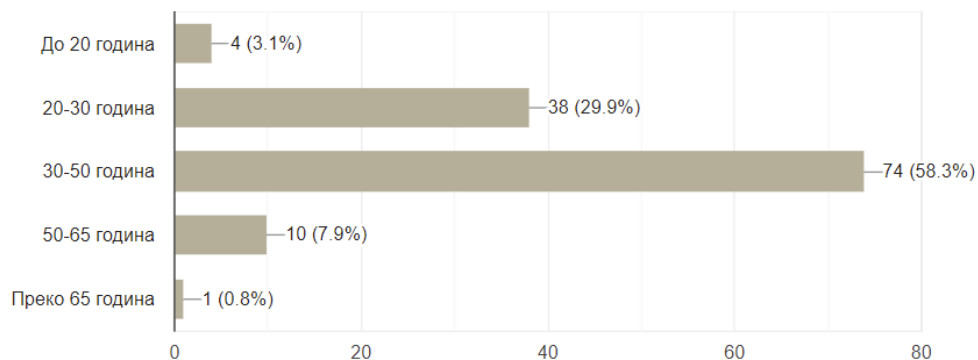
Међу њима су њих 67 са високом стручном спремом, 57 са средњом стручном спремом и 5 са завршеним основним образовањем:

Графикон 4: Образовна структура испитаника

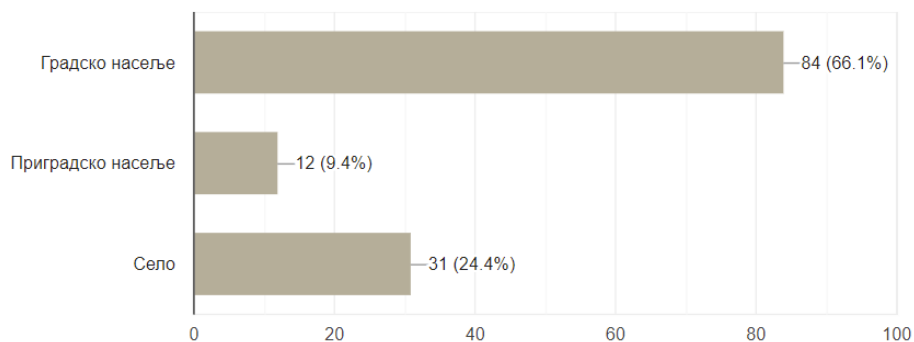
Кад су у питању године старости, највећи број оних који су одговорили на анкету припада старосној групи између 30 и 50 година:

Графикон 5: Старосна структура испитаника

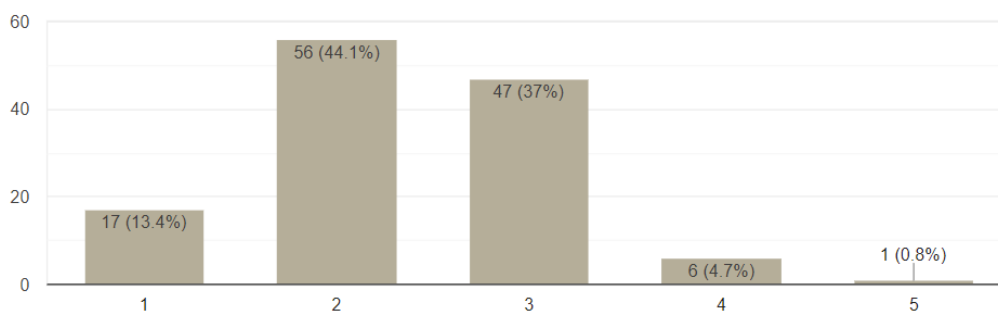
Највећи број испитаних живи у градској средини, потом у сеоској и најмање у приградском насељу:

Графикон 6: Структура испитаних према месту становања

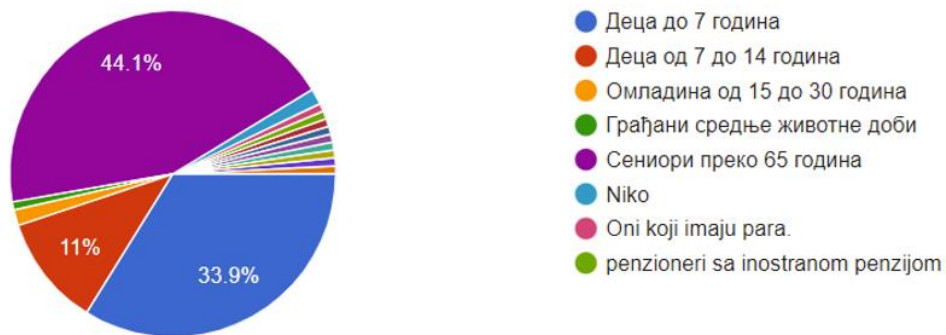
Грађани/ке су КВАЛИТЕТ ЖИВОТА у општини Бољевац оценили средњом оценом 2,4:

Графикон 7: Оцена квалитета живота

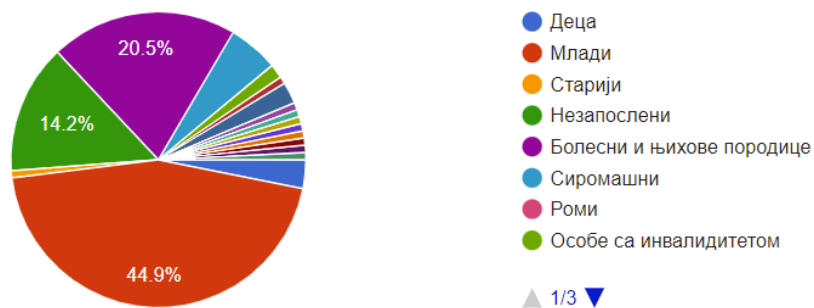
На питање о томе која **група становништва је најзадовољнија/најсрећнија** у општини, грађани сматрају да су то старије особе преко 65 година (44,1% одговора) и деца млађа од 7 година (33,9% одговора), а потом деца старости 7-14 година (11% одговора):

Графикон 8: Ко је најзадовољнији у општини

На питање о томе која **група становништва је најнезадовољнија/најнесрећнија** у општини, грађани сматрају да су то младе особе (44,9% одговора), потом болесни и њихове породице (20,5% одговора), и незапослени (14,2% одговора). Уз то, наводе се Роми, особе са инвалидитетом, сиромашни, деца...

Графикон 9: Ко је најнезадовољнији у општини

Грађани сматрају да **на квалитет живота** у општини Бољевац утичу многи фактори, а посебно су издвојили сиву економију, недостатак адекватних смерова у средњим школама, незапосленост и корупцију.

Графикон 10:

Фактори који умањују квалитет живота у општини

Коментари грађана/ки на ово питање:

- *Бела куга - све мањи број људи у општини*
- *Недостатак површина за шетњу*
- *Незадовољство радом општинских служби (проблем паса луталица, сметови снега испред школа, купалиште, дечија игралишта.*
- *Непрописно паркирање и пешаци који не гледају где иду, поготово четвртком...*
- *Потребне су канте за смеће у целом граду, не само у центру ...*
- *Спречавање ломљења дечијих справица за играње у вртићу...*
- *Сређивање започетог купалишта...*
- *Запошљавање више радника у Дому Здравља...све струке су у мањку...*
- *Кажњавање возача аутомобила и мотора који не поштују прописе у ужом центру града...*
- *Отварање ноћног клуба за омладину у граду...*
- *Радне акције за младе како би ценили вредност нашег места и стицали радну навику...*
- *Безбедност на путевима*
- *Недовољно различитих спортова за децу (одбојка, базен...)*
- *Канализација и асфалтирање улице на Валакоњском брду*
- *Неопходност јавних базена у граду*

- *Спречити сечу шума у огромном проценту за потребе фабрике пелета прве класе, уредити зелене површине и гробља, контрола срна, дивљих свиња, зечева, и њихових предатора, шакала, лисица итд. - побољшати екосистем, посредно тако и клину и амбијент за здравље, прираст у воћарству, повртарству, ратарству и сточарству*
- *Ноћни клубови, сређивање купалишта*
- *Улично осветљење, јер је врло непријатно за женску особу да се увече после друге смене враћа кући мрачним улицама*

Фактори које издвајају као оне **који би допринели повећању квалитета живота** су пре свега **више квалитетних радних места, боље уређење и организација система градске чистоће, боља контрола комуналног реда на улицама и јавним површинама:**

Графикон 11:

Фактори који би допринели унапређењу квалитета живота у општини

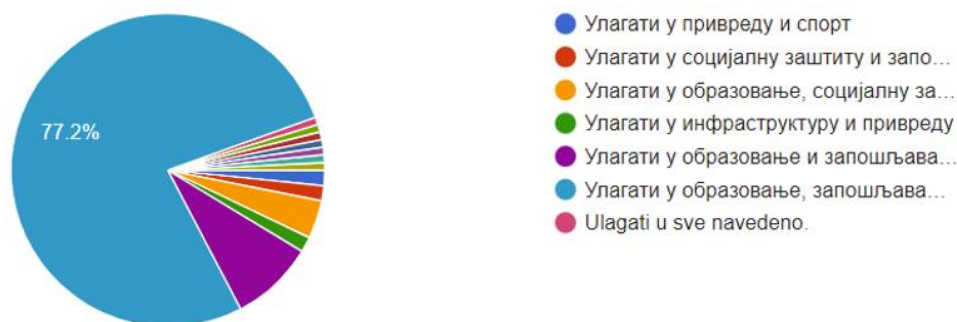
На питање како би желели да општина Сечањ изгледа за 10 година, грађани су одговорили на следећи начин:

Графикон 12: Како грађани виде општину за 10 година

Њихово мишљење о томе шта је потребно како би се ова визија остварила, њих 77,2% је дало следећи одговор: **истовремено улагати у образовање, запошљавање, здравље, социјалну заштиту и животну средину.**

Графикон 13: Шта је потребно

3.5 Индикатори детерминанти здравља

• Преваленција пушења

Према извештају Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ који се односи на здравствено стање становништва Србије у 2019. години, у Србији због коришћења дувана годишње превремено умре 15.000 људи. Употреба дувана повезана је са повећаним ризиком оболевања и умирања од болести органа за дисање, болести срца и крвних судова, бројних малигних и других обољења. Зависност од дувана је призната као болест у Међународној класификацији болести СЗО (МКБ 10). Контрола дувана довела је до смањења учесталости пушења у многим земљама, али упркос томе у свету и даље пуши сваки пети (21%) одрасли становник. У претходним годинама, на тржишту су се појавили и нови дувански и никотински производи чија популарност расте. Загревани дувански производи и електронске цигарете, представљају нови изазов у глобалним напорима за заштиту становништва од последица употребе дувана и изложености дуванском диму.

У Србији је употреба дувана већ дуги низ година један од најзаступљенијих фактора ризика по здравље, што потврђују и резултати Истраживања из 2019. године. Истраживање 2019. године је показало да је распрострањеност навике пушења дуванских производа, укључујући и загреване дуванске производе (свакодневно или повремено) у популацији узраста 15 и више година износила 31,9%. Цигарете, цигаре

или дуван за лулу (свакодневно или повремено) је користило 30,5% становника. Цигарете је пушило 24,8% (свакодневно или повремено), цигаре 6,6%, загреване дуванске производе 0,7%, наргиле/шише 0,5%, дуван за лулу 0,3% и друге дуванске производе 0,2%. Електронске цигарете или сличне електронске уређаје (свакодневно или повремено) је користило 3,3% становника. Као и до сада, већи проценат пушача дуванских производа је забележен код мушкараца (33,9%), него код жена (30,1%). У погледу географске распрострањености, регион Шумадије и Западне Србије се истиче по мањем проценту свакодневних пушача (23,9%), док је у Војводини и Јужној и Источној Србији већи проценат пушача који припадају узрасној групи од 15 до 19 година (21,4%, односно 17,5%).

Истраживање о пушењу у општини Бољевац није рађено.

- **Укупно конзумирање алкохола**

Употреба алкохола представља значајан здравствени, друштвени и економски проблем. Алкохолизам спада у најраспрострањеније болести зависности. Употреба алкохола је чест узрок саобраћајних и других несрећа, насиља, обољења јетре и других хроничних болести, а спада и у водеће факторе ризика за превремену смрт. Повезана је са три милиона смртних случајева годишње у свету, у старосној групи од 15 до 49 година узрок је 10% свих смртних случајева. Употреба алкохола оставља последице не само на особе које га пију него и на људе из њиховог ужег или ширег окружења.⁵⁵ На развој и настанак болести, као последица употребе алкохола, поред учесталости конзумирања, утиче и количина попијеног алкохола. Посебан ризик представља тзв. ексцесивно пијење, односно конзумирање великих количина алкохола (више од шест алкохолних пића) у једној прилици (binge drinking). Проучавање учесталости и образаца употребе алкохола је значајно за планирање и евалуацију имплементираних мера. Резултати Истраживања су показали да у Србији 50,7% становништва не конзумира алкохол (39,3% није никада пробало алкохол и 11,4% није конзумирало алкохол у претходних 12 месеци). У популацији младих од 15 до 19 година 52,7% није конзумирало алкохол, значајно више девојака (57,2%) него дечака (48,1%).

У години која је претходила истраживању Института Батут¹⁹ 49,3% становника је конзумирало алкохол. Свакодневно је пило 3,1% становништва што представља смањење у односу на 2013. (4,7%) и 2006. годину (3,4%). Становници Јужне и Источне Србије (4,0%), као и Војводине (3,9%), значајно више свакодневно конзумирају алкохол, за разлику од становника Шумадије и Западне Србије код којих је тај проценат најмањи (2,1%). Мушкарци у Србији у већем проценту свакодневно пију, чак осам пута више у односу на жене. Такође, навика свакодневног конзумирања алкохола је највише заступљена међу најниже образованим (3,4%) и ванградским становништвом (3,8%). Забрињава податак да је сваки шести (15,1%) адолесцент узраста од 15 до 19 година најмање једном месечно конзумирао више од шест алкохолних пића током једне прилике, без разлике у односу на пол.

¹⁹ Истраживање здравља становништва Србије 2019. године, група аутора, Београд, 2021, И33Ј3 Србије „Др Милан Јовановић Батут“, <https://www.batut.org.rs/download/publikacije/ZdravljeStanovnistva2019.pdf>

Истраживање о конзумирању алкохола у општини Бољевац није рађено.

Закључак:

Потребно је да у наредном периоду у општини Бољевац буду спроведене активности праћења коришћења алкохола и пушења како би се на основу објективних података испланирале мере превенције и интервенције у смислу смањења броја грађана/ки који користе алкохол и дуван, нарочито код младих. Неопходно је изградити паркинг, локација је пронађена. Лоцирати места на којима је неопходно поставити канте или контејнере за смеће. Привлачење инвеститора и отварање раних места је од виталног значаја.

4 Показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести

Здравствено васпитање представља активан процес учења и оспособљавања појединца и заједнице да се користе стеченим знањима о психичком, физичком и социјалном здрављу. Истовремено указује на факторе ризика који могу довести до обољења. Савремено здравствено васпитање представља сложену мултидисциплинарни науку која интегрише сазнања из више научних области као што су медицинске, социјалне, науке о понашању и комуникационе науке. Основни циљ здравственог васпитања је подизање општег нивоа хигијенске и здравствене културе и мотивисање појединца и друштва да брину о здрављу. Здравствено васпитање би требало да у сваком појединцу развије одговорност за сопствено здравље, здравље најближе околине и средине у којој живимо и радимо. Здравствено васпитање се заснива на научним истинама о мултикаузалној етиологији обољења, а користи индивидуалне, групне и друге комплексне методе, трибине, предавања, радионице, изложбе, перформансе. Користе се обука за вршњачке едукаторе за поједине теме, играње улога, употреба драме у вршњачкој едукацији. У раду се користе очигледна средства али и средства масовног информисања.

Сваке године у образовно-васпитним установама на територији општине Бољевац плановима се предвиђају и остварују предавања на тему јавног здравља. Предавања организују Црвени крст, Завод за јавно здравље, Дом здравља, саме школе и предшколске установе. Савет за младе настоји да идеје и потребе младих имплементира у плановима локалне самоуправе. Културно образовни центар добар део свог културно забавног програма прилагођава младима. Најактивнији у остваривању предавања из области јавног здравља је Црвени крст Бољевац који сарађује са наведеним установама и спроводи предавања по школама и обданишту, организује и јавне трибине (обухваћено становништво различитих генерација, полне структуре и занимања), а у складу са календаром јавног здравља и плановима о промоцији здравља школских и предшколске установе (којима су обухваћена деца и ученици).

Питање које представља проблем је свакако вакцинација против ковид вируса. Од почетка примене вакцине па до 17.10.2021. године, а према извештају Дома Здравља Бољевац, прву дозу вакцине примило је 3068 грађана, другу дозу 2800 грађана, трећу дозу 627 грађана. У новембру месецу 2021., у јеку епидемије знатно се повећао број вакцинисаних, али и даље треба радити на промоцији вакцинације.

Календар активности Црвеног крста општине Бољевац

Јануар

- Од 20.01 до 26.01 Европска недеља превенције рака грлића материце (20. јануар – 26. јануара 2021. године)
- 31.01. Светски дан без дуваског дима

Фебруар

- Од 04.02 до 04.02 - 04. фебруар – Светски дан борбе против рака 2021.
- Од 15.02 до 15.02 - Међународни дан деце оболеле од рака 15. фебруар 2021. године

Март

- Од 01.03 до 31.03 Март – месец борбе против рака: превенција малигних тумора
- Од 14.03 до 14.03 Светски дан бубрега
- Од 24.03 до 24.03 Светски дан борбе против туберкулозе

Април

- Од 07.04 до 07.04 - Светски дан здравља, 7. април 2021. године
- Од 20.04 до 26.04 - Недеља имунизације у европском региону СЗО
- Од 22.04 до 28.04 - Недеља превенције повреда у саобраћају

Мај

- Од 05.05 до 05.05 Светски дан хигијене руку у здравственим установама
- 5. мај посвећен медицинским сестрама и бабицама
- Од 10.05 до 10.05 Међународни дан физичке активности
- Од 18.05 до 24.05 Недеља здравља уста и зуба
- Од 31.05 до 31.05 31. мај – Светски дан без дувана

Јун

- 15. јун – Светски дан борбе против злостављања
- 14. јун – Светски дан ДДК
- 20. јун – Светски дан избеглица
- 26. јун – Међународни дан борбе против злоупотребе и незаконите трговине дрогама

Јул

- 30. јул - Међународни дан Борбе против трговине људима

Август

- Светска недеља дојења 1–7. август 2021. године
- 12. август – Међународни дан младих
- 19. август - Светски дан хуманости
- 30. август – Светски дан несталих лица

Септембар

- 1 – 17. септембар - Акција Безбедност деце у саобраћају
- 11. септембар - Светски дан прве помоћи
- 14. септембар – 17. октобар – Месец солидарности
- 14. – 21. септембар – „Недеља солидарности“

- 21. септембар – Светски дан Алцхајмерове болести
- Национална недеља промоције дојења, 28. септембар – 4. октобар 2021. године
- Светски дан контрацепције, 26. септембар 2021. године
- Светски дан срца – 29. септембар 2021. Године

Октобар

- 1. октобар – Међународни дан старијих особа
- 2. октобар – Међународни дан ненасиља
- Акција „Трка за срећније детињство“
- 1 - 7. – октобар – Дечја недеља
- 10. октобар – Међународни дан менталног здравља
- 13. октобар – Међународни дан смањења ризика од катастрофа
- 16. октобар – Светски дан хране
- 17. октобар – Међународни дан сузбијања сиромаштва
- 18. октобар – Европски дан борбе против трговине људима

Новембар

- Новембар – Месец борбе против болести зависности
- 12. новембар – Светски дан борбе против запаљења плућа
- 16. новембар – Међународни дан толеранције
- 19. новембар - Светски дан сећања на жртве саобраћајних незгода

Децембар

- 1. децембар – Светски дан борбе против ХИВ/АИДС-а
- 5. децембар – Међународни дан волонтера
- 10. децембар – Дан људских права
- 18. децембар – Међународни дан миграната
- 20. децембар – Светски дан солидарности

На унапређењу јавног здравља добровољно се активирају грађани. Грађани се активирају и окупљају у активностима на чишћењу речних корита, скупљању отпада, а у зимском периоду, у појединим месним заједницама, активирају се и на чишћењу снега.

На иницијативу одборника усвојена је Одлука Скупштине о забрани изградње малих хидроелектрана на територији општине Бољевац. Правни основ за ову одлуку садржан је у Закону о локалној самоуправи, Закону о заштити природе и Закону о заштити животне средине. Разлог за доношење ове одлуке јесу испољени проблеми заштите и унапређења животне средине код изградње малих хидроелектрана. Протекле године биле су сушне па су и водостаји ниски. Имајући у виду да је Катастар МХЕ стар 34 године, многе водне локације на територији општине Бољевац предвиђене овим Катастром више не испуњавају услове у погледу водних потенцијала и утицаја на животну средину, а који су наведени као образложење у катастру.

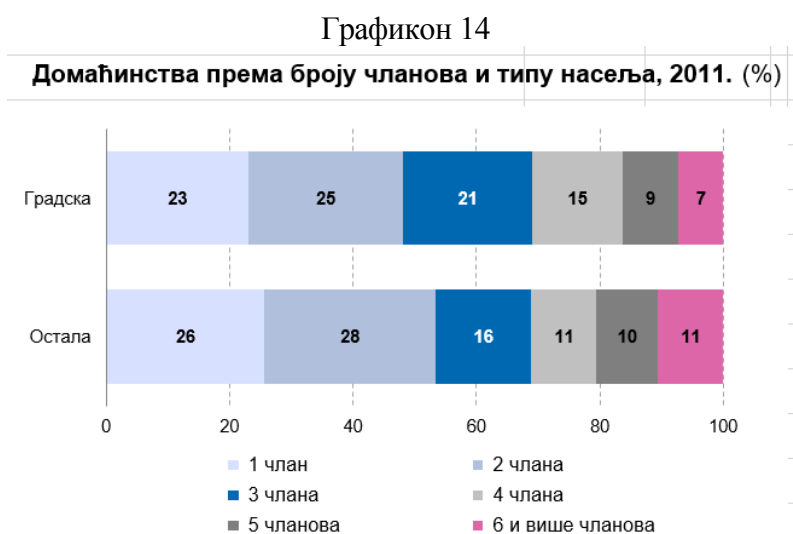
Закључак:

У општини се спроводе бројне акције промоције здравља у заједници а постоји добра координација између образовних установа, Црвеног крста и сличних установа и организација. Потребно је и даље унапређивати међусекторску сарадњу и укључити још већи број актера у ове активности, развијати свест код грађана да је превенција најважнија у унапређењу јавног здравља. Превасходна је изградња водоводне и канализационе мреже, као и њихова реконструкција. Неопходно је радити на промовисању вакцинације као мере за сузбијање корона вируса.

5 Социоекономски услови

Највећи допринос неједнакостима у здрављу приписује се социјално-економским одредницама здравља. Зато ћемо приказати становништво и по степену образовања, занимању и приходима, као и приказати стопу незапослености и просечан приход по становнику, стопу писмености и стопу компјутерске писмености.

И у градској и у осталим срединама, најбројнија домаћинства у општини Бољевац су двочлана, затим следе једночлана и трочлана домаћинства.

Извор: Попис становништва и домаћинстава 2011, РЗС

На водоводну мрежу прикључено је 6575 становника што је више од 50% укупног броја становника; од тога 3260 становника у граду и 3315 становника у осталим насељима. На канализациону мрежу прикључено је 2205 становника, што је око 18% укупног броја становника општине Бољевац. Остала домаћинства имају септичке јаме.

У периоду од 2015. до 2019. године, на простору општине Бољевац, стопа запослености је у константном колебању, са вредностима стопа од 199,4% до 239,1%. Стога је просечна годишња стопа запослености у посматраном петогодишњем периоду мања у општини Бољевац у односу на округ Зајечар, са 218 запослених на 1000 становника, односно 231%. У посматраном петогодишњем периоду, на простору општине Бољевац на 1000 радно активних становника просечно је 355 запослених

Табела бр 26: Укупан број запослених и стопа запослености на територији општине Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године

Параметри	2015	2016	2017	2018	2019
Број запослених	2390	2621	2600	2318	2666
Стопа на 1000 становника	199,42	222,86	224,91	204,09	239,1
Стопа на 1000 становника (15-65 г.)	320,16	360,18	365,79	334,44	394,3

Извор: Подаци о регистрованој запослености у Републици Србији (РЗС Србије); Процењен број становника РЗС за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину (РЗС Србије)

Подаци Републичког секретаријата за јавне политике дају нешто другачије бројке за 2019. годину, међутим индикатори показују да је удео незапослених жена у групи незапослених висок (54,3%), као и удео младих (25,2), док је највећи проценат незапослених у групи оних који су дугорочно незапослена лица, њих чак 60,3%. Међу незапосленима, њих 3,8% користи новчане накнаде. Просечне зараде су у 2019. години биле

Табела 27: Запосленост/незапосленост, корисници новчаних давања и пензија

Назив индикатора	Јединица мере	2019
Број запослених	Број	2315
Незапослена лица	Број	897
Незапослене жене, као % незапослених лица	%	54.3
Дугорочно незапослена лица, као % незапослених лица	%	60.3
Незапослени млади, као % незапослених лица	%	25.2
Незапослени старији, као % незапослених лица	%	28.7
Корисници новчане накнаде	Број	34
Корисници новчане накнаде, као % незапослених лица	%	3.8
Просечне зараде без пореза и доприноса, по запосленом	У РСД, номинално	47070
Број корисника пензија	Број	3294
Број корисника пензија, као % укупног становништва	%	29.5
Просечан износ пензије	У РСД, номинално	20635

Извор: Републички секретаријат за јавне политике, Аналитички сервис ЈЛС

У општини Бољевац, просечна годишња стопа незапослености радноактивног становништва, у периоду од 2015. до 2019. године, је 142,8%. Стопа незапослености је у колебању са тенденцијом смањења. Достигнути ниво стопе незапослености је значајно мањи у односу на Зајечарски округ у посматраном периоду и најмањи је у округу. Удео женског незапосленог становништва у укупном броју незапослених радно активних становника општине Зајечар се креће циклично, са уделом око 50%.

Табела 28: Укупан број незапослених, удео незапослених жена и стопе на 1000 радно активних становника на територији општине Бољевац у периоду од 2015. до 2019. године

Индикатори	Године				
	2015	2016	2017	2018	2019
Број незапослених	1143	1121	1034	892	897
Удео женског становништва у укупном броју незапослених (%)	50,13	48,8	50,3	53,8	54,3
Стопа на 1000 становника (15-65 г.)	153,11	154,05	145,47	128,7	132,7

Извор: Подаци о броју незапослених становника по полу (Национална служба за запошљавање – Филијала Зајечар); Процењен број становника РЗС за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину (РЗС Србије)

У периоду 2015-2019. године, просечна месечна нето зарада по запосленом у општини Бољевац је значајно мања у односу на Републику Србију, Регион Војводине, Регион Јужне и Источне Србије и Зајечарског округа, изузев 2018. године када је просечна месечна нето зарада већа у односу на округ Зајечар. Зарада у општини Бољевац креће се у распону зарада од 34191 динар (2015.године) до 47070 динара 2019. године. Према подацима РЗС за 2020. годину, просечна нето зарада у општини је износила 50331 РСД.

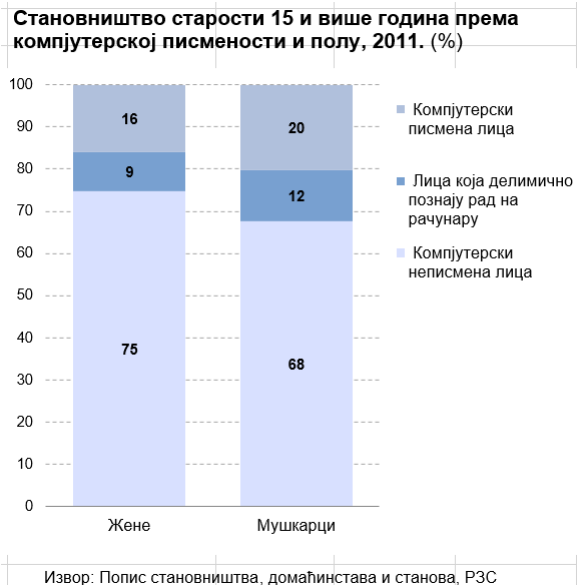
Табела 29. Просечне месечне нето зараде у РСД по запосленом на територији општина округа Зајечар у период од 2015. до 2019. године и индекс у односу на Републику Србију и поједине регионе Републике Србије

Индикатор	Године				
	2015	2016	2017	2018	2019
Просечна нето зарада	34191	34612	37365	43260	47070
Индекс у односу на РС	76,95	75,09	78,01	87,13	85,71
Индекс у односу на Војводину	79,42	77,53	80,85	91,86	90,58
Индекс у односу на Ј и И Србију	89,77	86,62	90,25	98,03	97,53
Индекс у односу на округ Зајечар	93,12	93,28	95,85	103,47	102,39

Извор: Резултати извештаја "Просечне зараде према статистичким територијалним јединицама" (РЗС Србије)

Компјутерска писменост становништва је податак који је, као и већина оних који се односе на 2011. годину застарео, с обзиром на брз развој информационе технологије и коришћења ИКТ средстава. Међутим, Попис из 2011 је доступан податак, из ког се види да је компјутерска писменост становника веома ниска, и то на штету жена: свега 16% жена и 20% мушкараца су компјутерски писмени.

Графикон 14:

Стопа ризика од сиромаштва у општини је 38,2%, што је значајно више него за национални ниво (2013- 24,5%, а 2019 -23,2%) и налази се на 118. месту кад је у питању однос са стањем у другим општинама. Стопа ризика од сиромаштва представља проценат лица чији је расположиви еквивалентни приход испод прага ризика од сиромаштва, који је у 2019. износио 19 381 динара просечно месечно за једночлано домаћинство. Стопа ризика од сиромаштва не показује колико лица је стварно сиромашно, већ проценат лица који имају еквивалентни расположиви приход нижи од прага ризика од сиромаштва. Праг ризика од сиромаштва за домаћинства с двоје одраслих и једним дететом старости до 14 година износио је у 2019. години 34 886 динара, док је за четворочлано домаћинство с двоје одраслих и двоје деце старости до 14 година износио 40 700 динара. Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености показује проценат лица који су у ризику од сиромаштва, или су изразито материјално ускраћени, или живе у домаћинствима веома ниског интензитета рада.

Табела 30: Оцене сиромаштва методом мапирања сиромаштва, 2013.

Стопа ризика од сиромаштва (%)	38,2
Стопа ризика од сиромаштва - ранг општина	118
Ћини коефицијент (интервал од 0 до 100)	36,3
Релативни јаз ризика од сиромаштва (%)	13,7

Извор: Светска банка и РЗС

Закључак:

Иако је општина Бољевац сврстана у III групу - недовољно развијених, општина има прилично мали број становника са тенденцијом даљег опадања - број становника се према попису из 2011. године у односу на резултате пописа из 2002.

године смањено за скоро 3.000 - може се похвалити чињеницом да располаже значајним производним и туристичким капацитетима. Са друге стране, социоекономски услови у којима живи становништво показују да и даље значајан број домаћинстава нема приступ канализационој мрежи, централном грејању, а ризик од сиромаштва је знатно виши од оног на националном нивоу. Зато је потребно и даље улагати у образовање, привредни развој, запосленост и унапређење услова за останак становништва на територији наше општине

6 Показатељи стања животне средине

6.1. Квалитет ваздуха

Према Закону о заштити ваздуха (Сл. гласник РС 36/2009 и 10/2013), у Србији је успостављена државна мрежа за праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије. Обзиром да у Бољевцу није предвиђена мерна станица у оквиру државне мреже, надлежни орган јединице локалне самоуправе одређује мерна места за праћење квалитета ваздуха која чине локалну мрежу или допунску мерну станицу, на којој се прати квалитет ваздуха (NO_2 , SO_2 , чађ и PM_{10}). NO_2 , SO_2 , чађ мерена су у претходном периоду 4 пута годишње, 7 дана у континуитету. Није било прекорачења граничних вредности. Резултати ових мерења усвајају се на Скупштини Општине Бољевац сваке године кроз извештај о мониторингу, као информација за јавност. PM_{10} честице мере се од 2021. године, у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Службени гласник РС број 11/2010, 75/2010 и 63/2013) 4 пута годишње 15 дана у континуитету. Резултати мерења PM_{10} честица достављају се Агенцији за заштиту животне средине.

6.2 Квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију

Становништво општине Бољевац се водом за пиће снабдева са изворишта Мишовица и изворишта Мрљиш са регионалног водовода Боговина. Квалитет воде се редовно контролише, два пута месечно, са локација:

- сирови вода „Мишовица“;
- наизменично Валакоње и Мали Извор;
- Ртањ;
- Бољевац град;
- Боговина,

Здравствено безбедна вода за пиће одговара нормама важећег Правилника о хигијенској исправности воде за пиће (Сл. Лист СРЈ, бр. 42/98 и 44/99), који прихвата препоруке Светске здравствене организације и Европске уније и подлеже континуираном мониторингу који реализују овлашћене здравствене установе одређеном динамиком и опсегом испитивања у акредитованим лабораторијама.

Мониторинг здравствене исправности воде за пиће на територији општине Бољевац, спроводи Завод за јавно здравље “Тимок” Зајечар, преко Центра за хигијену и хуману екологију. Мониторинг се обавља на основу уговора са ЈКП “Услуга” Бољевац, тј. власника објеката јавног водоснабдевања. Узорковање вода за пиће врше од стране стручних лица Одељења за хигијену и заштиту животне средине. Вода за пиће узоркује се на централном водоводу, за насеља Бољевац, Валакоње, Мали извор и Село Бољевац, Боговина (која је прикључена на регионални систем Боговина), на

водоводној мрежи, на славинама крајњег потрошача. Сходно Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће (сл. Лист СРЈ, бр. 42/98,44/99), у односу на број еквивалент становника. Након адекватног транспорта, врши се пријем узорака и започињу анализе у акредитованој лабораторији. Комплетан извештај о испитивању воде има у свом саставу и стручно мишљење које конципирају доктори медицине - специјалисти хигијене.

Стручним мишљењем се оцењује усаглашеност воде за пиће нормама Правилника и дозвољава се или забрањује употреба воде. У случају неисправности воде, уколико она подлеже континуираном мониторингу, даје се предлог мера за обезбедивање њене исправности.

Дужина водоводне мреже је око 105 км. На водоводну мрежу је прикључено укупно 3260 становника у граду и 3315 становника у осталим насељима. Укупно је прикључено 6575 становника, што је више од 50 % укупног становништва општине Бољевац. У току је изградња секундарне водоводне мреже у селу Подгорцу која се врши по фазама. Израђена је пројектна документација за измену водоводне мреже од Мировштице до Бољевца у дужини од 7 км, и реконструкцију водоводне мреже од Бољевца до Малог Извора; као и пројекта документација водовода за села Сумраковац, Савинац и засеок Подгорац Тимок.

Што се стања водоводне мреже тиче, главни цевовод: Извориште Мировштица-растеретна комора (резервоар улаз у Бољевац) – растеретна комора (резервоар Валакоње)-растеретна комора (разделна шахта Боговина)- растеретна комора (цевовод Мали Извор) цеви су азбестноцементне и у врло лошем стању. Водоводна мрежа у МЗ Валакоње, Мали Извор, Боговина насеље, село Бољевац је такође у врло лошем стању, јер је дуго у употреби. Неки делови водовода датирају још из 1967. године. Количина воде не задовољава потребе потрошача. У 2017. год. са изворишта Мировштица захваћено је 777.150 м³, купљено од РВС Боговина 453.223 м³. У годинама са дужим сушним периодом насеље Ртањ нема довољну количину воде. Такође, и са изворишта Мировштица у неком периоду недостаје вода, па МЗ Валакоње има рестрикцију.

Уколико је вода за пиће неисправна услед мутноће, појачава се хлорисање. Уколико се тиме не постигне исправност воде за пиће, прекида се водоснабдевање и укључује се ЗЗЈЗ Тимок у решавање проблема. Микробиолошка неисправност воде решавана је хлорисањем (оправком хлоринатора или одговарајућом концентрацијом хлора). ЈКП „Услуга“ има поверене на управљање водоводе у следећим месним заједницама : Луково, Јабланица и Добро Поље. Водоснабдевање осталих месних заједница је у надлежности тих месних заједница.

Централни водовод Бољевац: Овај водовод снабдева пијаћом водом насеља: Бољевац, село Бољевац, Валакоње, Мали Извор, раније и Боговину (село и рудник) а сада је вода из система “Боговина”. Снабдевање водом се врши из каптираног карстног врела Мировштица на падинама планине Ртањ. Хлорисање воде врши се гасним хлоринатором на самој каптажи, од краја 1983. године. Осим газдовањем градским водоводом са система “Мировштица”, водовод је од 2015. године, преузео и локални водовод насеља Ртањ, сеоски водовод Луково и Јабланицу и Добро Поље. Резултате анализа воде за пиће са овог водовода приказани су у Табели 31.

Табела 31: Здравствена исправност воде за пиће из комуналних водовода у општини Бољевац у периоду од 2015.-2019. године

Редни број	Година	Микробиологија			Физико-Хемија			Разлог неисправности
		Број узорака	Неисправних		Број узорака	Неисправних		
			Број	%		Број	%	
1.	2015	55	5	9,09	55	1	1,81	АМБ,УКБ,СФП,УКБФП мутноћа
2.	2016	48	3	6,25	48	9	18,75	АМБ,СФП,КБФП, Мутноћа,Нитрати
3.	2017	41	3	7,32	41	5	12,20	АМБ,СФП,КБФП, Мутноћа,
4.	2018	57	7	12,27	57	5	8,77	МПН, АМБ, КБФП, СФП, Псеудомонас, Протеус, мутноћа, боја
5.	2019	57	17	29,82	57	6	10,53	АМБ, КБФП, мутноћа
УКУПНО		258	35	13,56	258	26	10,01	

АМБ-Аеробне мезофилне бактерије, УКБ-Укупне колиформне бактерије, КБФП- колиформне бактерије фекалног порекла, СФП-стрептококе фекалног порекла

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У периоду од 2015. до 2019. године, узето је 258 узорака воде из градског водовода, у бактериолошком погледу је било неисправно 35 или 13,56% и 26 или 10,01% узорака физичко-хемијски и хемијски неисправни. Увидом у извештаје Завод за јавно здравље је дошао до закључка да је главни разлог бактериолошких неисправности био повећан број аеробних мезофилних бактерија али су се појавиле и бактерије фекалног порекла, док у физичко-хемијском погледу разлог неисправности је мутноћа, обзиром да су статистички обрађени и узорци сирове воде са изворишта “Мировштица”. Од 2015.године, ЈКП “Услуга” је према броју еквивалент становника (ЕС) и потрошње воде смањила број узорака и фреквенцу узимања истих, јер је водовод сврстала у мале водоводе, испод 5000 ЕС (МЗ Лукови, МЗ Јабланица и МЗ Добро Поље), стога има мање узетих узорака.

Централни водоводи сеоских насеља општине Бољевац:

Како је већ речено насеље Бољевац, село Бољевац, Валакоње, Мали Извор,Мирово, и Луково,снабдева се из извора,„Мировштица“ а насеља Боговина,Боговина насеље,Фаца Ваељи и део Подгорца снабдевају се водом са регионалног водовода Боговина. Ови системи се уредно хлоришу и контролишу. Сеоски водовод Луково, Јабланица и Добро Поље, контролише ЈКП “Услуга” Бољевац, редовно хлоришу воду и контролишу, док су остали сеоски водоводи поверени месним заједницама.

Табела 32: Здравствена исправност воде за пиће из сеоских водовода општине Бољевац у периоду од 2015.-2019. године

Редни број	Година	Микробиологија			Физико-Хемија			Разлог неисправности
		Број узорака	Неисправних		Број узорака	Неисправних		
			Број	%		Број	%	
1.	2015	10	7	70	10	2	20	АМБ,УКБ,СФП,УКБФП, Псеудомонас, мутноћа
2.	2016	4	3	75	4	0	0	АМБ,СФП,Протеус
3.	2017	11	6	54,54	11	1	9,09	АМБ,УКБ,КБФП,СФП, Псеудомонас, нитрати
4.	2018	10	5	50,00	10	1	10,00	СФП, АМБ, Протеус, нитрати, нитрити
5.	2019	4	2	50,00	4	2	50,00	АМБ,КБФП, Нитрати
УКУПНО		39	23	58,97	39	6	15,38	

АМБ-Аеробне мезофилне бактерије, УКБ-Укупне колиформне бактерије, КБФП-колиформне бактерије фекалног порекла,СФП-стрептококе фекалног порекла

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У периоду од 2015. до 2019. године, узето је 39 узорка воде из сеоских водовода, у бактериолошком погледу је 23 било неисправно и 6 физичко-хемијски И хемијски неисправни. Увидом у извештаје дошли смо до закључка да је главни разлог бактериолошких неисправности био повећан број Аеробних мезофилних бактерија, Стрептококе фекалног порекла, укупне колиформне бактерије, Колиформне бактерије фекалног порекла, Псеудомонас, Протеус, а у хемијском погледу разлог неисправности су нитрати и мутноћа.

Други јавни водни објекти на територији општине Бољевац:

Снабдевање водом за пиће из других јавних објеката у општини Бољевац (јавне чесме, каптиране чесме и бунари) није у претходном периоду било предмет систематске анализе. Контрола ових објеката и воде није од стране Завода за јавно здравље није постојала. Контроле се вршиле само по захтеву корисника. У 2016. години има више узорака воде, а контрола воде се вршила у оквиру пројекта у који је Завод за јавно здравље „Тимок“ био укључен, са Светском здравственом организацијом, за мале водоводе и локалне изворе водоснабдевања у Србији, па и у општини Бољевац, у циљу брзе процене здравствене исправности воде за пиће са ових водовода.

Табела 33: Здравствена исправност воде за пиће из других јавних водних објеката општине Бољевац у периоду од 2015-2019. године

Редни број	Година	Микробиологија			Физико-Хемија			Разлог неисправности
		Број узорака	Неисправних		Број узорака	Неисправних		
			Број	%		Број	%	

1.	2015	/	/	/	/	/	/	/
2.	2016	33	15	45,45	33	16	48,48	КБФП,УКБ,Е цоли,АМБ, СФП, Протеус, КМнО4, мутноћа
3.	2017	31	7	22,58	31	4	12,90	АМБ,СФП,Нитрати, мутноћа И боја
4.	2018	27	4	14,81	27	5	18,52	СФП, УКБ, КБФП, АМБ, Мутноћа, нитрати, боја,
5.	2019	22	4	18,18	22	0	0,0	АМБ, КБФП, СФП
УКУПНО		96	30	31,25	96	29	30,21	

АМБ-Аеробне мезофилне бактерије, УКБ-Укупне колиформне бактерије,КБФП- колиформне бактерије фекалног порекла,СФП-стрептококе фекалног порекла,Е цоли-Ешерихија коли

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У периоду од 2015. до 2019. године је повремено вршена контрола и узето је укупно 96 узорка воде од којих је 30 или 31,25% узорка, било бактериолошки неисправно и 29 узорка или 30,21%, физичкохемијски и хемијски неисправно. Разлог неисправности је био повећан број аеробних мезофилних бактерија, присуство Стрептококе фекалног порекла, колиформне бактерије фекалног порекла, Протеус, у хемијском погледу мутноћа. Ови објекти су несигурни за водоснабдевање, не контролишу се редовно, нити се вода дезинфикује.

Здравствена исправност површинских вода и отворених купалишта

Од 2012. године, врши се од стране Завода за јавно здравље „Тимок“ Зајечар контрола квалитета и здравствене исправности воде на плажи “Змијанац” током летње сезоне, континуирано у сарадњи са локалном самоуправом и у складу са важећом законском регулативом.

Табела 34: Исправност воде за купање на плажи “Змијанац” у Бољевцу за период од 2015. до 2019. године

Редни број	Година	Микробиологија			Физико-Хемија			Разлог неисправности
		Број узорака	Неисправних		Број узорака	Неисправних		
	Број		%	Број		%		
1.	2015	3	0	0	3	0	0	/
2.	2016	2	0	0	2	0	0	/
3.	2017	2	0	0	2	0	0	/
4.	2018	2	1	50,00	2	1	50,00	БПК-а, амонијум јон
5.	2019	2	0	0	2	0	0	
УКУПНО		11	1	9,09	11	1	9,09	

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

Резултати анализа воде са купалишта у 11 узетих узорака, показују да је вода последњих година одговарала 3. класи квалитета воде сходно Правилнику о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода (Службени гласник РС број 74/2011) и као таква може да се користи за купање, спорт и рекреацију, после чега је обавезно туширање исправном водом. С тим да резултати испитивања у 2021. години показују да вода на купалишту задовољава критеријуме за воде друге класе квалитета, што указује да квалитет зависи од количине воде, услова на плажи (чишћење купалишта).

Узорковање воде врши се на 5 локалитета: река Црни Тимок (код скретања ка Сумраковцу), река Арнаута (пре и после система за пречишћавање отпадних вода), река Змијанац (код Занатског центра и плажа Змијанац).

6.3. Управљање отпадом

Управљањем комуналног отпада бави се јавно комунално предузеће „Услуга“ Бољевац. ЈКП „Услуга“ не врши примарну селекцију отпада те се сав комунални и грађевински отпад одлаже на општинску депонију – сметлиште „Обла“. Што се тиче регионалног управљања отпадом у току је израда пројектне документације за регионалну депонију „Халово“. По завршетку тог пројекта, комунални отпад из општине Бољевац одвозиће се у Халово. Сходно катастру дивљих сметлишта на територији општине Бољевац евидентирани су 43 локације дивљих сметлишта.

Што се тиче индустријског отпада, предузећа која послују на територији јединице локалне самоуправе су у обавези да имају сопствене планове управљања отпадом, управљање опасним отпадом није у надлежности општинске управе.

6.4. Квалитет отпадних вода

Просторним планом општине Бољевац ("Службени лист општине Бољевац", бр. 15.3/11) дефинисано је да ће Општина Бољевац заштити и водотокове на својој територији тако да ће се у периоду имплементације стратешких циљева и реализације датих активности посебно водити рачуна о уређењу корита река Змијанца и Арнаута односно, чување се Тимок од даљег загађивања. У области третмана комуналног отпада предвиђа се: 3) Изградња система за пречишћавање отпадних вода 5) Уређење водотокова.

Планом генералне регулације за насељено место Бољевац ("Службени лист општине Бољевац", бр. 15.2/11 и 10/19) наводи се следеће: „Овај План генералне регулације не дефинише обавезу израде додатних урбанистичких планова, међутим, уколико се укаже потреба за детаљнијим урбанистичким решењима појединих простора, локална самоуправа може самоиницијативно приступити изради урбанистичких планова.“ „Канализација за отпадне воде Бољевца има два постојећа фекална одводника, оба дим. 400 mm, трасирана са леве и десне обале реке Арнауте, који представљају главни колекторски систем града, на чијем низводном крају је, на десној обали реке Арнауте, а на самој граници овог Плана, изграђено градско постројење за пречишћавање отпадних комуналних и индустријских вода ППОВ "Бољевац". Ово постројење није у функцији, јер није завршено у потпуности. Овај основни концепт са наведеним постојећим

канализационим објектима на чијем низводном крају је градско постројење за пречишћавање отпадних вода ППОВ, задржава се, дакле, овим Планом за наредни плански период уз продужење трасе колектора, левог и десног, до подручја Бољевац - село. Уз наведену интервенцију и довршење изградње и стављање у функцију ППОВ "Бољевац", створиће се услови за прикључење планиране канализационе мреже целог подручја Плана на главне градске канализационе одводнике 2 x 400 mm а тиме и регуларну канализациону мрежу у техничком, функционалном и санитарном смислу као и у погледу заштите водотока и животне средине.“ „Постројење ће пречишћавати све комуналне и индустријске воде града и тако пречишћене, до степена који се захтева нашим прописима и стандардима, испустити у реку Арнауту, не угрожавајући квалитет воде у њој. Све отпадне воде које се упуштају у канализацију и у речни пријемник не смеју да угрозе водоток као и површинске и подземне воде и треба да задовоље "Уредбу о класификацији вода" као и "Правилник о опасним материјама у водама" и "Закон о водама".“

План детаљне регулације за уређење и регулацију реке Арнауте од ФПМ Агромеханика доо до постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) наводи да уз источну границу Плана пролази главни канализациони колектор димензија Ø 400 mm. После евакуације отпадних вода из насеља "Старо Вашариште", све оне се одводе главним колектором до постројења за пречишћавање отпадних вода, које није у функцији. Отпадне воде у насељу Бољевац чине, поред комуналних отпадних вода из домаћинства и индустријске отпадне воде фабрике ФМП Агромеханика и дрвног комбината Ист поинт. Фабрика ФМП Агромеханика, има локално постројење за пречишћавање својих отпадних вода, које такође није у функцији. Бољевац има канализациону мрежу решену по строго сепарационом систему канализације, која је изграђена само у око 30 % садашњих домаћинства, док остали део града нема канализациону мрежу за отпадне већ се оне скупљају индивидуалним септичким јамама као локалним уређајима. Постројење за пречишћавање отпадних вода заједно са реком Арнаутом представљају основне објекте за решавање одвођења и пречишћавања отпадних вода како на подручју Плана, тако и у целом насељу Бољевац.

6.5. Присуство и бројност инсеката и глодара

Инсекти и глодари су преносиоци многих заразних болести. Иако је маларија у нашој земљи искорењена 1964. године, наша земља је од стране СЗО означена пријемчивом за маларију јер велики водени токови у нашој земљи погодују одржавању и размножавању комараца који преносе маларију. Још једна болест коју преносе комарци јесте грозница Западног Нила, од које је у периоду 2012–2015. године преминуло 56 особа. У Србији људи оболевају и од болести које се преносе крпељима (Лајмска болест и упала мозга). Присутна је и хеморагијска грозница са бубрежним синдромом, коју преносе глодари. Стопа оболевања од ове болести у 2014. години два пута је већа у односу на 2013. годину, чему су допринеле поплаве током 2014. године, које су довеле до повећања густине популације мишоликих глодара. И туларемију (тзв. зечија грозница) преносе мишолики глодари, мада су у Европи крпељи главни преносиоци ове заразне болести.

Дезинсекција

Спровођење дезинсекције - уништавање комараца врши се кроз ларвицидни и адултицидни третман. Ларвицидни третман спроводи се на територији општине

Бољевац кроз сузбијање ларви речних форми комараца са земље (ЛАРВАСТОП ЗГ – 9 ха и препаратом на бази БТИ – 2,5 ха) на следећим локалитетима:

Водоток првог реда:
Црни Тимок

Водоток другог реда:
Радованска река
Арнаута ,
Злотска река,
Змијанац,
Мировштица,
Валакоњска река.

Адултицидни третман спроводи се кроз сузбијања одраслих форми речних комараца и крпеља са земље. Адултицидни третман са земље-хемијским препаратом се планира на територији свих 25 месних заједница. Планиран обим радова реализује се сукцесивно кроз више третмана на површинама, чију контролу врши општинска управа:

- градска месна заједница (са посебним акцентом на зелене површине - парковске површине градског подручја (средњошколски парк, паркови основних школа и предшколских установа), градски стадион и све улице,
- све месне заједнице.

На територији општине не врши се систематска дератизација.

Године 2020. у време ванредног стања услед пандемије корона вируса, вршена је потпуна дезинфекција града раствором хлора са земље цистернама ЈКП „Услуга“, а у објектима, дезинфекција је вршена ручним пумпама. Месне заједнице су добиле контејнере са раствором хлора.

6.6 Безбедност хране

Здравствена безбедност хране и ниво санитарно-хигијенских прилика

Стручне службе Центра за хигијену и хуману екологију, Завода за јавно здравље “Тимок” Зајечар, у периоду од 01.01.2015.-31.12.2019., према Уговору са Предшколском установом “Наша радост” Бољевац, врше контролу хране, произведене у кухињи предшколске установе, на параметре микробиолошке исправности и контрола санитарно-хигијенског режима у централној и дистрибутивним кухињама предшколске установе. Резултати анализа приказани у Табели 35.

Табела 35: Здравствена безбедност хране и ниво санитарно-хигијенских прилика у предшколској установи општине Бољевац 2015-2019.год.

Ред Бр	Година	Прегледано брисева			Прегледано намирница		
		Укупно	Неисправних		Укупно	Неисправ	Узрок неисправност
			Број	%		Број	

1.	2015	20	3	15,00	12	0	0	УКБ
2.	2016	20	0	0	11	1	9,1	Ентеробак.
3.	2017	20	0	0	11	0	0	/
4.	2018	20	2	10,00	11	1	9,1	Ентеробак./ УКБ
5.	2019	20	0	0	12	0	0	
	Укупно	100	5	5,0	57	2	3,5	

Извор: Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У извештајном периоду испитивана је здравствена безбедност хране-оброка код 57 узорка, са аспекта микробиолошких параметра, где је утврђено да 2 или 3,51% узорака намирнице-оброка нису биле безбедне, разлог неисправности биле су Enterobacteriaceae. Контролом брисева, 100 бриса са радних површина, руку и радне одеће запослених, прибора и посуђа и утврђене су 5 или 5,0% неусаглашеност узетих брисева, где је на једном брису био повећан укупан број колонија. Када се утврди неусаглашеност хране И санитарног режима, специјалиста хигијене доноси стручно мишљење са предлогом мера.

Школе у општини Бољевац немају организовану исхрану деце.

6.7. Бука у животној средини

У општини Бољевац не врши се мониторинг буке. Најзначајнији извори буде долазе из саобраћаја, као и потенцијално имплементације планских интервенција у области комуналне инфраструктуре, што је као ризик наведено у свим планским документима те су предвиђене превентивне мере.

6.8. Ниво радијације

У општини Бољевац не врши се систематско мерење нивоа радијације.

Извештаји о нивоу излагања становништва јонизујућим зрачењима из животне средине у Републици Србији²⁰ наводе да према укупним резултатима мерења радиоактивности животне средине на територији Републике Србије у 2020. години, може се закључити да се активност како природних радионуклида тако и дугоживећих радионуклида вештачког порекла (углавном од Чернобиљских падавина), у различитим врстама узорака (ваздух, падавине), кретала у ниским нивоима. Према приказаним резултатима мерења радиоактивности можемо закључити да су активности дугоживећих радионуклида вештачког порекла ¹³⁷Cs и ⁹⁰Sr у прехранбеном циклусу на територији Републике Србије у 2020. години у ниским нивоима, који условљавају да ефективна доза зрачења за становништво од тих радионуклида унетих ингестијом буде значајно испод препоручене годишње границе. Резултати мерења активности радионуклида на територији Републике Србије у 2020. години су у складу са резултатима мерења из претходних године на истим локацијама Граница излагања за становништво, за јонизујуће зрачење које потиче од извора у контролисаној пракси, односи се на збир одговарајућих доза од спољашњег излагања у одређеном временском периоду и очекиване ефективне дозе унутрашњег излагања, за исти период и износи 1 mSv годишње. На основу вредности ефективне дозе од

²⁰ <http://www.srbatom.gov.rs/srbatommm/monitoring-radioaktivnosti/>.

произведених радионуклида коју је у 2020. години просечан становник Републике Србије примио ингестијом и инхалацијом и која је мања од 0,01 mSv, може се закључити да је радијациони ризик за становништво који потиче од произведених радионуклида занемарљив.

Закључак:

Заштита животне средине је област у коју општина Бољевац планира да значајно улаже у наредном периоду. Квалитет ваздуха у општини је у границама дозвољеног, док квалитет воде за пиће још увек такав да захтева даље решавање водоводне мреже како би се повећала доступност квалитетној пијаћој води за све становнике општине. Бољевац има канализациону мрежу решену по строго сепарационом систему канализације, која је изграђена само у око 30 % садашњих домаћинстава, док остали део града нема канализациону мрежу за отпадне воде оне скупљају индивидуалним септичким јамама као локалним уређајима. Зато је неопходно радити и на решавању питања канализације, као и управљања отпадним водама.

За део показатеља стања животне средине у општини Бољевац не постоје подаци, те није могуће дати комплетан увид односно утврдити стварно стање јер не постоје механизми који их могу дефинисати - не врше се мерења и контроле истих на нивоу локалне самоуправе.

7 Урбани дизајн града

Бољевац спада у мање зелене градове односно мање зелено насељено место урбаног карактера. Одржавање зеленила у Бољевцу је поверено Јавном комуналном предузећу "Услуга". Парк поред Арнауте у оквиру спорских садржаја (тзв. "Вртић"), на К.П. бр. 271 К.О. Бољевац, је обогачен садржајима за децу и клупама али је предметни мобилијар у лошем стању и потребно је да се обнови и обогати новим мобилијаром.

Бољевац је мало место па је централни део насеља затечен у чаршијском стилу, без неке могућности за урбану обнову. Јавни простори који постоје у Бољевцу су: Пијаца, парк у ул. Краља Александра, плато испред КОЦ-а, спортски садржаји испод школа (стадион, терени за рукомет, кошарку, тениски терен, парк), парк код чесме у ул. Ивка Ђоловића. Генерално, потребна је обнова зелених површина и мобилијара (акценат на парк Вртић и парк код чесме где су зелене површине у лошем стању). Развој градова ће, у свету па и код нас, у будућности бити заснован превасходно на урбаној обнови и регенерацији. Уместо даљег ширења на рачун обрадивог земљишта, изградње нових насеља на ободу градског подручја и глорификације саобраћајне инфраструктуре, модел развоја постаје нешто сасвим друго – обнова већ изграђених делова града, повећавање густина, унапређивање постојећег, обогаћивање новим садржајима и формама. Просечна старост дрвећа је 25-30 година и тренутно не постоје стабла која угрожавају безбедност. Кад је Просторни план општине Бољевац израђен (2011. године), у том тренутку је укупна површина пољопривредног земљишта износила 46.8% од укупне површине Општине Бољевац док је површина шумског земљишта износила 49.5% од укупне површине општине. Планирано је смањење пољопривредног земљишта на рачун грађевинског земљишта па је дата прогноза од 45.6% од укупне површине општине. Истим планом је дата препорука за увећање

фонда шумског земљишта на 50.4% од укупне површине општине Бољевац. Биланс планиране површине пољопривредног земљишта је реализован. Планом генералне регулације за насељено место Бољевац дате су зоне у којима је дозвољена изградња јавних објеката а то су **Зона школства и спорта** (дозвољена изградња спортских и едукативних објеката) и **Центар насеља** у којима је дозвољена изградња административних јавних објеката. Зелене површине су планиране у оквиру ових зона.

Усвојена је локација постојећих зелених површина. Парк у ул. Краља Александра, парк код чесме у ул. Ивка Ђоловића и парк поред Арнауте тзв. "Вртић". Пројектом за уређење купалишта Змијанац је планирано парковско зеленило али није реализовано.

Систем зеленила карактерише:

- Неповезаност и неравномеран распоред зелених површина
- Дрвореди су позиционирани у најужем центру града
- Нису повезане самосталне градске зелене површине међу собом
- Постоји тенденција сеча шума

Не постоји могућност повезивања парковских целина али треба сваки слободан простор искористити за озелењавање и садњу дрвећа. Структура постојећих зелених површина је таква да је већином заступљено партерно зеленило (трава) са малим процентом високе вегетације (дрвеће) и још мањим процентом ниског зеленила (жбунасто биље). С обзиром да се ради о малим површинама, садржај је искоришћен до максималног потенцијала (распоред клупа, дечији мобилијар). Зелене површине нису добро уређене, постоји потреба за интервенцијом пејзажног архитекте. Декоративне биљке су посађене без икакве форме. За паркове у Бољевцу постоје пројекти уређења који су делимично реализовани. Потребно је ажурирати пројекте и реализовати их.

Закључак:

У области урбаног дизајна у општини Бољевац потребно је сачинити систематску анализу која би дала смернице за ажурирање постојећих и дефинисање нових пројеката.

8 Организација заједнице

8.1 Локална самоуправа²¹

Органи Општине Бољевац су:

1. Скупштина Општине Бољевац,
2. Председник Општине Бољевац,
3. Општинско веће Општине Бољевац,
4. Општинска управа Општине Бољевац,
5. Општинско правобранилаштво Општине Бољевац.

Седиште свих органа Општине Бољевац је у Бољевцу.

²¹ Извор: Информатор о раду органа Општине Бољевац, фебруар 2021

Као стална радна тела Скупштине општине Бољевац, функционишу следећи Савети, који су релевантни за питања јавног здравља:

- Савет за здравље
- Савет за друштвене делатности
- Савет за младе
- Савет за урбанизам, грађевинско земљиште и комунално стамбене делатности
- Савет за привреду, пољопривреду и економски развој

У општини је формиран Општински штаб за ванредне ситуације.

У Општинској управи образоване су следеће основне и уже организационе јединице:

1. Одељење за општу управу, скупштинске послове и послове месних заједница, у оквиру којег функционише и Група за обављање пратећих помоћно-техничких послова.
2. Одељење за урбанизам, обједињену процедуру и извршења и имовинско правне послове у оквиру којег постоји посебан Одсек за примену обједињене процедуре,
3. Одељење за инспекцијске послове и послове комуналне милиције у оквиру којег постоји посебан Одсек за послове комуналне милиције.
4. Одељење за буџет, финансије, пореску администрацију и јавне набавке у оквиру којег постоје посебни одсеци за буџет и јавне набавке и за пореску администрацију.
5. Одељење за локални економски развој, привреду, пољопривреду, ванредне ситуације и одбрану у оквиру којег постоје посебни одсеци за послове одбране, ванредних ситуација, противпожарне заштите и послове пољопривреде, и за локални економски развој.
6. Кабинет председника,
7. Заједничка јединица за интерну ревизију Општина Бољевац и Сокобања и
8. Служба буџетске инспекције.

Одељење за општу управу, скупштинске послове и послове месних заједница обавља: нормативно правне послове који се односе на припрему нацрта прописа и других аката које доноси председник општине, скупштина општине и општинско веће; прати системске законе и друге прописе који регулишу локалну самоуправу и предлаже мере за унапређење рада органа општине Бољевац; обавља управне послове из области друштвене бриге о деци; обавља управне послове из области инвалидско

борачке заштите; обавља управне послове из области образовања; прати стање, предлаже мере и врши инспекцијски надзор над радом установа у области предшколског васпитања и образовања, основног и средњег образовања; прати стање у области друштвено осетљивих група; врши промене у делу бирачког списка за општину Бољевац (упис, брисање, измене, допуне или исправке) по службеној дужности или на захтев грађана, као и дела посебног бирачког списка за општину Бољевац; обавља административно-техничке послове за потребе скупштине, председника општине и општинског већа; обавља послове архивирања завршених предмета Општинске управе, скупштине општине, председника и општинског већа; обавља послове експедиције поште; обавља послове завођења аката поднетих од стране грађана и установа; врши наплату путем ПОС терминала; обавља послове вођења матичних књига о личним стањима грађана, издавање јавних исправа на основу матичних књига и књига држављана; решава управне предмете из области личних статуса грађана; обавља стручне и организационе послове за потребе скупштине, председника општине и општинског већа а нарочито послове у вези са припремом и одржавањем седница скупштине општине и општинског већа; врши обраду аката усвојених на седницама органа општине; води евиденције о одржаним седницама органа општине Бољевац; објављује одлуке органа општине Бољевац; управљања људским ресурсима, води кадровску евиденцију, води персонална досијеа за све запослене код органа општине Бољевац и обавља и друге послове који су везани за радне односе и спровођење закона и других подзаконских аката из ове области; обавља нормативно правне послове из области месних заједница; врши отпремање писмена и доставу писмених аката грађанима у насељеним местима; врши пријем странака и евиденцију странака код функционера; обавља дактилографске послове за потребе органа општине Бољевац; обавља послове одржавања хигијене у просторијама органа општине Бољевац и корисника по уговору; врши превоз путничким возилима за потребе органа општине Бољевац; стара се о редовном одржавању и контроли исправности путничких возила; обавља и друге послове у складу са законом и одлукама органа општине Бољевац. Послови вођења матичних књига водиће се у матичним подручјима по посебној одлуци Скупштине општине Бољевац, а по претходно добијеној сагласности надлежног министарства.

Одељење за урбанизам, обједињену процедуру и извршења и имовинско правне послове: припрема нацрте аката - које доноси органи општине Бољевац из ове области; прикупља потребне податке за израду планова; учествује у изради Програма за израду просторног плана општине; врши излагање планског документа на јавни увид; учествује у спровођењу урбанистичких планова; издаје изводе из урбанистичких планова; издаје акта о урбанистичким условима; издаје одобрења за изградњу; организује јавну презентацију урбанистичког пројекта; доноси акт да је урбанистички пројекат израђен у складу са урбанистичким планом; прибавља сагласности које су посебним законима прописане као услов за издавање одобрења за изградњу; издаје услове и дозволе за уређење јавних површина на основу планске документације; прибавља услова за прикључење на саобраћајну и комуналну инфраструктуру; решава по пријавама за објекта чије је грађење, односно реконструкција завршена без грађевинске дозволе; издаје решења за раскопавање улица; издаје употребне дозволе за објекте за које је надлежна општина; доноси решење о рушењу објекта; спроводи обједињену процедуру за: издавање локацијских услова; издавање грађевинске дозволе; пријаву радова; издавање употребне дозволе; за прибављање услова за

пројектовање, односно прикључење објеката на инфраструктурну мрежу; за прибављање исправа и других докумената које издају имаоци јавних овлашћења, а услов су за изградњу објеката, односно за издавање локацијских услова, грађевинске дозволе и употребне дозволе из њихове надлежности, као и обезбеђење услова за прикључење на инфраструктурну мрежу и за упис права својине на изграђеном објекту; обавља и друге послове из области уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградње објеката; друга питања од значаја за уређење простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и за изградњу објеката; прати стање, предлаже мере у примени закона и подзаконских аката из области заштите животне средине, поступања са отпадним материјама, заштити од нејонизујућих зрачења, заштити природе, заштити од буке у животној средини, поступању са хемикалијама, управљању отпадом и о процени утицаја на животну средину, доноси решење и налаже мере и прати њихово спровођење; спроводи прописа из области безбедности и здравља на раду; врши послове који се односе на уређење, развој и обављање комуналних делатности; учествује у припреми и реализацији програма уређивања грађевинског земљишта и других послова, обавља административне послове за комплетирање грађевинских парцела, изузимања и давања на коришћење градског грађевинског земљишта, обавља административно техничке послове за поступак урбане комасације; обавља управно правне послове из области стамбених односа; доноси и извршава решење о уклањању објеката, односно његовог дела, као и друге послове из ове области; води поступак по предлогу за експропријацију, административни пренос и деекспропријацију; обавља административно правне послове у поступку признавање права и враћање пољопривредног земљишта, утрина и пашњака, задружне имовине у складу са законом, уређење земљишта путем комасације; обавља послове из надлежности јавне својине општине Бољевац и води евиденцију о непокретностима на којима је општина Бољевац власник; обавља и друге послове у складу са законом и одлукама органа општине Бољевац.

Одељење за инспекцијске послове и послове комуналне милиције прати стање, предлаже мере и врши инспекцијски надзор над законитошћу рада правних лица које обављају комуналну делатност и поступање предузетника и грађана, у погледу придржавања закона, других прописа и општих аката, надзор у области уређивања и одржавања објеката и јавних површина, прати јавну хигијену, уређење општине, јавних зелених површина, јавне расвете, снабдевање насеља водом и одвођења отпадних вода, снабдевање електричном и топлотном енергијом, изношење и депоновање смећа, сахрањивање, гробља, кафилерије, димничарске услуге, делатности пијаца, чистоћу јавних површина, раскопавање улица и других јавних површина и друге послове комуналне хигијене; врши инспекцијски надзор над изградњом објеката за које издаје грађевинску дозволу на основу Закона о планирању и изградњи и других закона из ове области ако је то прописано законом; врши инспекцијски надзор над извршавањем послова поверених Законом о заштити животне средине, Законом о заштити од буке у животној средини, као и других прописа који регулишу област заштите животне средине; прати стање, предлаже мере и врши инспекцијски надзор над извршавањем закона и других прописа на одржавању, заштити, изградњи и реконструкцији локалних и некатегорисаних путева, надзор над применом општинских одлука у којима се регулише саобраћај и саобраћајна сигнализација, издају дозволе за вршење истовара и утовара робе из моторних возила, врши

инспекцијски надзор над законитиошћу у обављању друмског локалног превоза и то: ванлинијског превоза путника, линијског и ванлинијског превоза ствари, превоза за сопствене потребе лица и ствари и ауто-такси превоза; обавља послове тржишне инспекције у складу са Законом о трговини; обавља послове туристичке инспекције у складу са Законом о угоститељству; обавља послове инспекцијске послове у складу са Законом о спорту; обавља и друге послове у складу са законом и одлукама органа општине Бољевац.

Одељење за инспекцијске послове и послове комуналне милиције обавља послове комуналне милиције у складу са Законом о комуналној милицији. Комунална милиција врши одржавање комуналног и другог законом уређеног реда од значаја за комуналну делатност; врши контролу над применом закона и других прописа и општих аката из области комуналне и других делатности из надлежности јединице локалне самоуправе; остваривање надзора у јавном градском, приградском и другом локалном саобраћају, у складу са законом и прописима јединице локалне самоуправе; заштита животне средине, културних добара, локалних путева, улица и других јавних објеката од значаја за јединицу локалне самоуправе; пружа подршку у спровођењу прописа којима се обезбеђује несметано одвијање живота у јединици локалне самоуправе, очување добара и извршавање других задатака из надлежности јединице локалне самоуправе; врши контроле над применом закона којим се уређују државни симболи, осим у односу на државне органе, органе територијалне аутономије, јединица локалне самоуправе и имаоце јавних овлашћења, а обавља и друге послове у складу са законом и одлукама органа општине Бољевац.

Одељење за локални економски развој, привреду, пољопривреду, ванредне ситуације и одбрану: припрема нацрт Плана развоја и стратешке планове развоја из надлежности одељења; учествује у изради пројеката којима се подстиче економски развој општине; прати реализацију планова развоја из надлежности одељења као и реализацију пројеката које финансира у целини или делимично општина Бољевац; учествује у пројектима прекограничне сарадње и ИПА фондова; учествује у изради и реализацији пројеката из надлежности одељења; прати технички и технолошки развој у области обновљивих извора енергије, енергетике и ефикасности и иницира и предлаже конкретна решења и одлуке из наведених области; обавља управне послове из надлежности пољопривреде, водопривреде, промене намене пољопривредног земљишта, задругарства у складу са законом; стара се о обављању послова заштите, коришћења и унапређења пољопривредног земљишта и вода; стара се о изради и реализацији годишњег програма уређивања, заштите и коришћења пољопривредног земљишта у државној својини; врши утврђивање и процену штете од елементарних непогода; обавља послове противпожарне заштите у складу са законом; обавља послове одбране у складу са законом; обавља послове ванредних ситуација; обавља послове који се односе на одржавање везе са Комесаријатом за избеглице и миграција, за потребе пружања подршке лицама која су добровољно или принудно напустила државу порекла или боравка; обавља административно техничке послове за Савет за миграцију, као и друге послове у складу са законом о управљању миграцијама; одржава информативни систем и помаже у компјутерској обради података за потребе органа општине Бољевац, као и послове на унапређењу примене информационих технологија, одржавање и развој рачунарске и комуникационе мреже, администрирање базе података, одржавање и развој апликативног софтвера; обавља послове који се

односе на развој, праћење и организовање активности младих у општини; предлаже мере за унапређење пољопривреде, израда и реализација пројеката из области пољопривреде; учествује у креирању, израду и реализацију стратешких и акционих планова развоја пољопривреде; подстиче инвестициона улагања и привлачење капитала; предлаже мере за унапређење привреде и предузетништва и предлаже одлуке из наведених области надлежним органима општине Бољевац; предлаже мере за подстицај инвестиционих улагања и привлачење капитала; учествује у припреми подстицајних мера за отварања и развој малих и средњих предузећа; преко комора и других асоцијација утиче на добијање бенефиција и погодности за развој малих и средњих предузећа; учествује у припреми и обезбеђењу административних услова за покретање и рад Бизнис инкубатор центра кроз повећање броја предузетника; обавља и друге послове у складу са законом и одлукама органа општине Бољевац

8.2. Систем здравствене заштите

8.2.1 Дом здравља Бољевац

У општини постоји Дом здравља као једина здравствена установа на територији општине, са две здравствене станице, у Бољевцу и Боговини. Поред тога, у оквиру Дома здравља делују амбуланте у 16 месних заједница. Дом здравља Бољевац, у складу са Планом мреже здравствених установа, обавља здравствену делатност на примарном нивоу на подручју општине Бољевац која обухвата:

- 1) Заштиту и унапређење здравља, спречавање и рано откривање болести, лечење, рехабилитацију болесних и повређених,
- 2) Превентивну здравствену заштиту групација становништва изложених повећаном ризику обољења и осталих становника, у складу са посебним програмом превентивне здравствене заштите,
- 3) здравствено васпитање и саветовање за очување и унапређење здравља,
- 4) Спречавање, рано откривање и контролу малигних болести,
- 5) Спречавање, откривање и лечење болести уста и зуба,
- 6) Патронажне посете, лечење и рехабилитацију у кући,
- 7) Хитну медицинску помоћ и санитетски превоз,
- 8) Заштиту менталног здравља,
- 9) Палијативно збрињавање,
- 10) Друге послове утврђене Законом.

Унутрашња организација Дома здравља

Дом здравља Бољевац пружа примарну здравствену заштиту за становништво општине Бољевац која се остварује пружањем превентивних, куративних, дијагностичких, терапијских и рехабилитационих здравствених услуга у девет медицинских служби Дома здравља. У циљу ефикасног и рационалног обављања делатности и што веће доступности здравствене заштите у Дому здравља образују се организационе јединице по функционалном принципу за једну или више сродних области (служба, одељење, одсек) и по територијалном принципу (здравствене амбуланте).

У Дому здравља су следеће организационе јединице:

- 1) Служба опште медицине са медицином рада, поливалентном патронажом, физикалном медицином и рехабилитацијом, кућном негом и лечењем, хитном медицинском помоћи са санитетским превозом,
- 2) Одељење здравствене заштите жена, деце, школске деце и омладине,
- 3) Одељење за радиолошку, лабораторијску и ултразвучну дијагностику,
- 4) Одељење стоматолошке здравствене заштите,
- 5) Специјалистичко-консултативна делатност,
- 6) Служба за правне и економско финансијске, техничке и друге сличне послове.

- 1) У служби опште медицине образују се уже организационе јединице и то:
 - Одељење опште медицине са медицином рада, физикалном медицином и рехабилитацијом и здравственим амбулантама у сеоским насељима Криви Вир, Луково, Јабланица, Рујиште и Ртањ, Добро Поље, Бачевица и Валакоње,
 - Одсек здравствена амбуланта Боговина са здравственом амбулантом у сеоском насељу Подгорац,
 - Одсек здравствена амбуланта Савинац са здравственим амбулантама у сеоским насељима Сумраковац, Оснић и Врбовац,
 - Одсек поливалентне патронаже,
 - Одељење хитне медицинске помоћи са санитетским превозом,

- 2) У одељењу здравствене заштите жена, деце, школске деце и омладине, образују се више организационе јединице и то:
 - одсек здравствене заштите жена,
 - одсек здравствене заштите деце, школске деце и омладине,

- 3) У одељењу за радиолошку, лабораторијску и ултразвучну дијагностику образују се уже организационе јединице и то:
 - одсек за радиолошку и ултразвучну дијагностику,
 - одсек за лабораторијску дијагностику.

- 4) У одељењу стоматолошке здравствене заштите образују се уже организационе јединице и то:
 - одсек стоматолошке децје превентивне здравствене заштите,
 - одсек стоматолошке здравствене заштите одраслог становништва.

- 5) Специјалистичко-консултативна делатност из области: неуропсихијатрије и физијатрије,

- 6) У служби за правне, економско финансијске, техничке и друге сличне послове образују се уже организационе јединице и то:
 - одсек за опште и правне послове,
 - одсек за економско финансијске послове,
 - одсек за техничке и друге сличне послове.

Табела 36: Радници у Дому здравља Бољевац, 2015-2019. године

Запослени (неодређено и одређено радно време)	2015	2016	2017	2018	2019
---	------	------	------	------	------

Здравствени радници	Висока стручна спрема	Лекари и стоматолози	20	21	20	22	20
		Фармацеути и сарадници	0	0	0	0	0
		Свега	20	21	20	22	20
	Виша, средња и нижа СС		46	43	43	43	40
Укупно	Здравствених радника		66	64	63	65	60
Немедицински радници			24	17	17	16	15
Укупан број радника			90	81	80	81	75

Извор: Анализа здравственог стања становништва на територији Зајечарског округа у периоду 2015-2019. године, завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

У Дому здравља Бољевац у 2019. години било је укупно 75 запослених, од чега 60 (80%) здравствених радника и сарадника и 15 (20%) нездравствених радника. Према степену стручне спреме било је 20 запослених здравствених радника са високом стручном спремом, а 40 са вишом, средњом и нижом. Лекара и стоматолога је било 20. Укупан број лекара и стоматолога у Дому здравља Бољевац за период 2015-2019.године није имао промене. Укупан број радника запослених у Дому здравља Бољевац смањено се у овом периоду за 17% (индекс $2019/15=83\%$). У овом периоду највише се смањено број немедицинских радника (2015.године – 24, 2019.године – 15) за 38%, што је, такође, допринело смањењу укупног броја радника.

Дом здравља Бољевац за услуге секундарног нивоа ослања се на Здравствени центар Зајечар а за терцијарни на Клинички центар у Нишу као и Београду.

8.2.2. Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар

Завод за јавно здравље „Тимок“ у Зајечару је завод надлежан и за територију општине Бољевац. Завод обавља социјално- медицинску, хигијенско - еколошку, епидемиолошку и микробиолошку здравствену делатност. Конкретно, Завод:

- 1) прати, процењује и анализира здравствено стање становништва и извештава надлежне органе и јавност;
- 2) прати и проучава здравствене проблеме и ризике по здравље становништва;
- 3) предлаже елементе здравствене политике, планове и програме са мерама и активностима намењеним очувању и унапређењу здравља становништва;
- 4) врши информисање, образовање и обуку становништва за бригу о сопственом здрављу;
- 5) врши процену ефикасности, доступности и квалитета здравствене заштите;
- 6) планира развој стручног усавршавања здравствених радника и здравствених сарадника;
- 7) подстиче развој интегрисаног здравственог информационог система;
- 8) врши примењена истраживања у области јавног здравља;
- 9) сарађује и развија партнерство у друштвеној заједници на идентификацији и решавању здравствених проблема становништва;

- 10) врши бактериолошке, серолошке, вирусолошке, хемијске и токсиколошке прегледе и испитивања у вези са производњом и прометом животних намирница, воде, ваздуха, предмета опште употребе, као и у вези са дијагностиком заразних и незаразних болести;
- 11) координира, усклађује и стручно повезује рад здравствених установа из Плана мреже на територији Зајечарског и Борског управног округа;
- 12) сарађује са другим здравственим установама на територији Зајечарског и Борског управног округа, као и са надлежним органима локалне самоуправе и другим установама и организацијама од значаја за унапређење јавног здравља;
- 13) обавља послове дезинфекције, дезинсекције и дератизације на територији Зајечарског и Борског управног округа;
- 14) обезбеђује услове за стално стручно усавршавање својих запослених;
- 15) спроводи мере ради спречавања нежељених компликација и последица при пружању здравствене заштите, као и мере опште сигурности за време боравка грађана у Заводу и обезбеђује сталну контролу ових мера;
- 16) организује и спроводи мере сталног унапређења квалитета стручног рада;
- 17) организује и спроводи мере у случају елементарних и других већих непогода и ванредних прилика;
- 18) организује, односно обезбеђује мере за одлагање, односно уништавање медицинског отпада, у складу са законом;
- 19) обавља друге послове, у складу са законом.

Структура Завода обухвата:

1) Центар за промоцију здравља, анализу, планирање, организацију здравствене заштите и информатику са биостатистиком у здравству:

- *Одсек за промоцију здравља*
- *Одељење за анализу, планирање и организацију здравствене заштите и информатику са биостатистиком у здравству*

2) Центар за контролу и превенцију болести:

- *Одељење за епидемиологију заразних и незаразних болести*
- *Одсек за дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију*

3) Центар за хигијену и хуману екологију:

- *Одељење за хигијену и заштиту животне средине*
- *Одељење за санитарну хемију и екотоксикологију*

4) Центар за микробиологију:

- *Одељење за клиничку микробиологију*
- *Одељење за санитарну микробиологију*

5) Служба за правне, економско -финансијске, техничке и друге сличне послове:

- *Одељење за правне и опште послове*
- *Одељење за економско-финансијске послове*

8.2.3. Здравствено осигурање становништва

На територији општине Бољевац има 10513 активних осигураника.

8.3. Образовни систем

На територији општине Бољевац постоји једна предшколска установа. Организовано образовање деце предшколског узраста у Бољевцу је започето 1953. године. У оквиру основне школе, отворено је одељење забавишта са тридесеторо уписане деце, рођене 1948/49. године. Услед недостатка простора, забавиште је радило у неадекватним условима све до изградње објекта дечијег вртића за предшколску децу. Организован рад је почео 1972. године. Изградња објекта за збрињавање деце предшколског узраста завршена је 1978. године, када је основана Предшколска установа „Наша радост“ са седиштем у Бољевцу. Осамдесетих година је отворено шест предшколских група у селима на територији општине Бољевац, а од 2004. до 2006. године, у предшколски систем су укључена деца из још два сеоска насеља.

Приказ мреже предшколске установе

Табела 37: Предшколско васпитање и образовање

Број установа	1	(2019)
Број објеката	7	(2019)
Деца узраста 0—3 године у предшколском васпитању и образовању	21	(2019)
Обухват деце узраста 0—3 године предшколским васпитањем и образовањем (%)	11,8	(2019)
Деца узраста од 3 године до поласка у ППП* у предшколском васпитању и образовању	79	(2019)
Обухват деце узраста од 3 године до поласка у ППП* предшколским васпитањем и образовањем (%)	44,4	(2019)
Деца која похађају припремни предшколски програм	79	(2019)

* ППП — припремни предшколски програм
Извор: Статистика образовања, РЗС

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

Предшколско васпитање и образовање на територији општине Бољевац остварује се за децу узраста од 6 месеци до поласка у школу, и остварује се у јавној предшколској установи у складу са основама програма предшколског васпитања и образовања. Мрежу јавних предшколских установа на територији општине Бољевац, односно број и просторни распоред објеката јавних предшколских установа чини једна Предшколска установа “Наша радост” са седиштем у Бољевцу, Солунских бораца бр. 4, која у свом саставу у седишту има 6 васпитних група и 7 припремних предшколских група у издвојеним одељењима у склопу школа.

По завршетку радова по пројекту енергетске санације 2021., установа је добила реновиран кров са новим лимом, снегобранима, кровном изолацијом. Урађена изолација на спољним зидовима, фасада у боји, хидроизолација у подрумским просторијама, нове плочице у подрумским просторијама и терасама. Замењена столарија, прозори, врата на групама ка ходнику. Проширене групе на спрату, наткривене терасе, озидани парпети. Замењена је расвета у васпитним групама, лед панелима. Намештене термоглаве на радијаторима. На котлу уграђена нова пумпа и калориметар. Овај пројекат омогућава квалитетније услове рада предшколске установе.

Табела 38: Мрежа предшколске установе на територији општине Бољевац

Седиште предшколске установе	Назив предшколске установе	Припремно предшколске групе
Бољевац, Солунских бораца 4	ПУ „Наша радост“ Бољевац	Бољевац Боговина-село Боговина-насеље Подгорац Сумраковац Луково Савинац

Извор: Нацрт стратегије предшколског васпитања и образовања општине Бољевац 2020-2025. године

У предшколску установу „Наша радост“, Бољевац на територији општине Бољевац уписују се деца узраста од 6 месеци до посласка у први разред основне школе. Упис деце врши се априла месеца текуће године као и током целе године.

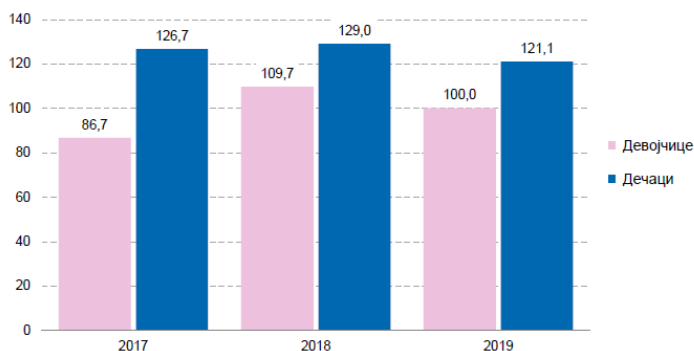
Табела 39: Укупан број деце уписане у предшколску установу „Наша радост“ Бољевац од школске 2010/11 године до 2020/2021 године:

2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
171	181	164	161	167	165	152	134	158	177	148

Извор: Нацрт стратегије предшколског васпитања и образовања општине Бољевац 2020-2025. године

Графикон 15

Обухват деце припремним предшколским програмом, 2017–2019. (%)

Извор: Статистика образовања, РЗС

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

Место	Јаслене и васпитне групе	Припремни Предшколски Програм			
		Број група	Број деце	Број група	Број деце
Бољевац	- јаслена - млађа група	1	4		
Бољевац	- јаслена - старија група	1	8		
Бољевац	- млађа васпитна група	1	17		
Бољевац	- средња васпитна група	1	22		
Бољевац	- старија васпитна група	1	12		
Бољевац	- ппп – целодневни боравак			1	24
Бољевац	- ппп - четворосатни			1	19
Луково	- ппп - четворосатни			1	6
Боговина насеље	- ппп – четворосатни			1	5
Сумраковац	- ппп - четворосатни			1	6
Савинац	- ппп - четворосатни			1	5
Подгорац	- ппп - четворосатни			1	14
Боговина село	- ппп - мешовита група	1	6(2предшколца)		2
Бољевац - ппп				2	43
Терен – ппп				5	38
Терен – мешовита група		1	6 (2+4)		
Бољевац – јаслене и васпитне групе		5	63		
Бољевац - укупно		7	106		
Припремне предшколске групе				7	81
Укупно у ПУ „Наша радост“, Бољевац:					
- Број група :		13			
- Број деце :		148			

Табеларни приказ уписаног броја деце и васпитних група 2020/21. године

Имајући у виду просечан број рођене деце и чињеницу да су капацитети постојеће предшколске установе мањи у односу на потребе, у наредном периоду потребно је проширити капацитете постојећег објекта, чиме би се омогућило формирање већег броја јаслених и васпитних група, и отварање више мешовитих група у сеоским срединама у којима има потребе. Стратегијом унапређења предшколског васпитања и

образовања предвиђено је повећање обухвата деце узраста 3 – 5,5 година на територији општине Бољевац уз обезбеђење подстицајног и безбедног окружења уз понуду разноврсних програма шредшколског васпитања и образовања.

У општини постоје три основне школе:

Основна школа “9. српска бригада ” у Бољевцу почела је са радом 1841. године. Школска зграда, изграђена 1870.године током ратова је рушена и обнављана. Као самостална осмогодишња школа ради од 1954. године. Од њеног настанка па до данас у њој је радио велики број учитеља и наставника. Данас Основна школа “ 9. српска бригада ” у Бољевцу организује наставу у 9 школских зграда. Матична школа у Бољевцу користи стару школску зграду, и спортску халу. У старој згради налази се 10, углавном специјализованих кабинета за поједине предмете, два кабинета за наставу техничког и информатичког образовања, медијатека и ђачка библиотека, са 7545 књига. Новоизграђени школски објекат (840 м²) налази се на удаљености од 350 метара, на школском комплексу од 5 хектара али се настава не реализује у њему од јануара 2017. због немогућности грејања. У згради је и кухиња са трпезаријом,које из истог разлога нису у употреби. Спортска хала,површине 1683 м² користи се за наставу физичког васпитања ученика основне и средње школе и активности школских спортских секција и спортских клубова града. Школа данас има 391 ученика, 25 одељења и продужени боравак и 46 наставника. Поред матичне, школа има 10 издвојених одељења у местима Бачевица, Валакоње, Валакоње Буково, Добро Поље, Илино, Јабланица, Луково – два одељења, Мали Извор – два одељења. У протеклом периоду затворена су истурена одељења у Рујишту и Кривом Виру због недостатка деце.

У току школске 2020/2021. године ОШ „9. српска бригада“ у Бољевцу је у складу са Стручним упутством за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2020/2021.г. бр.610-00-00674/2020-07 и Упутством о мерама заштите здравља ученика и запослених за основне и средње школе (Министарство просвете, науке и технолошког развоја) имала за циљ да реализацијом свих планираних активности, ученици и запослени успешно реализују наставу и заврше ову школску годину планирањем, програмирањем и организацијом непосредне и посредне наставе, редовне и допунске наставе, додатног рада, слободних активности, учешћем на почетним нивоима такмичења, смотрема и јавним конкурсима, тежи се успешном учењу и развоју ученика уопште, а и подстицању и развоју индивидуалних склоности и способности ученика.

Настава се одвијала по одређеном моделу рада, старији узраст је био подељен у две групе, А и Б и они су наизменично, сваког другог дана пратили наставу у школи а оног дана када нису били у школи, наставу су пратили путем телевизијског програма и гугл учионица док су ученици млађег узраста наставу пратили у школи, а свима су часови били скраћени на 30 минута. У зависности од процене епидемиолошке ситуације, ученици су наставу пратили или посредно или непосредно. Школа је

организована и ради у оквиру петодневне радне недеље. Реализује програм у 15 одељења првог циклуса, од чега је 7 једноразредних и 8 комбинованих одељења од I, II, III и IV разреда (2 одељења комбинације два разреда, 3 одељења комбинације 3 разреда и 3 одељења комбинације 4 разреда). У другом циклусу (V-VIII) има 10 одељења.

У свим одељењима реализован је планирани број часова наставе. Постоје мала одступања за одређене предмете уместо којих су реализовани часови других наставних предмета, што је евидентирано у електронским дневницима образовно васпитног рада.

Табела 40: Кретање броја ученика у ОШ „9. српска бригада“ по годинама

	2017/2018.	2018/2019.	2019/2020.	2020/2021.
Припремна настава	12	8	5	8
Први циклус	213	192	172	157
Други циклус	221	235	225	225
укупно	446	435	402	390

Извор: Општинска управа општине Бољевац

Основна школа “Ђорђе Симеоновић” се налази у селу Подгорац. Једна од најстаријих основних школа у Србији. Према постојећим подацима први учитељ у Подгорцу ради 1840. године и та се година сматра као година почетка рада школе. Површина зграде матичне школе у Подгорцу је 1797,92 м², зграда истуреног одељења село Боговина површине је 310 м², зграда истуреног одељења насеље Боговина је 253 м². Укупан број запослених је 41, 35 радника на одређено време и 6 радника на неодређено време. Запослених наставника је 30, а велики део њих ради у више школа.

Табела 41:

Материјално технички и просторни услови рада у ОШ „Ђорђе Симеоновић“

Ред. бр.	Матична школа Подгорац	Укупна површина просторија
1.	Учионице	1 797,92
2.	Кабинети	
3.	Фискултурна сала	
4.	Кухиња	
5.	Трпезарија	
6.	Медијатека и библиотека	
7.	Канцеларија директора	
8.	Канц. секретара школе	
9.	Канц. шефа књиговодства	
10.	Чајна кухиња	
11.	Свлачионица	
12.	Ученички клу	
13.	Зграда обданишта	
	Зграда истуреног одељења село Боговина	310
	Зграда истуреног одељења насеље Боговина	253
Степен опремљености наставника техничким средствима		

Назив наставних средстава	Број комада
Телевизори	10
Касетофони	2
Компјутер	17
Штампачи	9
Скенер	1
Цд – плејери	1
Дигитални фото апарат	1
Интернет АДСЛ	1
Интернет АМРЕС	1
Видео пројектор	6
Лап-топ	13
Информатичка учионица	1- 15 радних места

Извор: ОШ „Ђорђе Симеонових“

Из године у годину стварани су све повољнији услови рада. Настава се изводи кабинетски. Изграђена је нова кухиња, уведено је централно грејање у школи и кухињи, замењен је патос паркетом у свим учионицама матичне школе и у реонским одељењима. Изграђено је забавиште, нова котларница, модернизована физкултурна сала, реновирали су ходници у матичној школи који су поплочани керамичким плочицама, реновирана је цела школска зграда у Боговини насељу и реновирана фасада школске зграде у Боговини селу, оспособљен је део школске зграде који је био склон рушењу у Подгорцу, дограђен санитарни чвор реновирана фасада и столарија у школи и ђачкој кухињи, адаптирани простори за потребе Ученичке задруге. Школа је 2005. године у сарадњи са ЦХФ-ом, Америчком невладином организацијом и Општином Бољевац, оформила информатичке кабинете како у матичној школи где има 11 рачунара тако и у издвојеним одељењима са по 5 рачунара.

У циљу побољшања услова за здравље деце у школи је у јесен 2008. је завршем дубински бунар и опремљен за коришћење.

Августа 2009. школа је добила бесплатни бежични интернет који ће омогућити бољу комуникацију. Поред матичне школе и издвојена одељења су опремљена бежичим интернетом. Пројекат је реализован од стране МПС-а и МТС-а.

Године 2011, марта месеца, школа је добила три информатичке учионице. У 2011. и 2012. години ован је пројекат „Подршка инклузивном образовању“. Кроз пројекат је едукован кадар за рад са децом са посебним потребама и набављена су нова наставна средства. У сарадњи са Месном заједницом и локалном самоуправом у лето 2014. асфалтирано је школско двориште и обележени терени за мале спортове, а у пролеће 2015. године терен је осветљен за коришћење у ноћним условима. На школи у Боговини селу мајстори школе су санирали симс и тако продужили живот згради зиданој још 1904.год. Током школске 2015/16. године у школи је уграђена паник расвета која повећава безбедност деце у случају пожара. Ради побољшања услова живота и рада школа је израдила пројекат за енергетску ефикасност. Пројекат је

одобрен од стране Канцеларије за управљање јавним улагањима. Реализација се очекује у 2019. години. Ради побољшања наставе, а нарочито Информатике школа је у 2018. добила АМРЕС мрежу за интернет која онемогућава ученике да посећују непожељне сајтове већ само едукативне. Као припрему за увођење електронских дневника почетком 2019. године у издвојеним одељењима, Боговина село и насеље уведен је ADSL. Школа је набавила за побољшање наставе два рачунара, а за боље обавештавање родитеља деце и наставника у ходнику је постављен лед телевизор. Такође је преуређен информатички кабинет да буде функционалан. Фебруара 2020. године започела је реконструкција школе којом је предвиђено потпуно санирање школе са комплетном инфраструктуром и школског окружења. Канцеларија за јавна улагања је инвестирала близу 90.000.000 милиона динара. Реконструкција школе је завршена. Локална самоуправа је обезбедила средства да се до краја првог полугодишта школске 2020/2021 школа опреми новим намештајем. Школску 2020/21. по посебном моделу се одвијала настава због епидемије короне. Ученици другог циклуса похађали су наставу сваког другог дана у групама које наизменично прате наставу путем часова на РТС-у и уживо у школи. Бројно стање ученика у школској 2021/22. години је 166. Постоји тенденција смањивања броја ученика.

Основна школа “Ђура Јакшић” се налази у месту Сумраковац. Основана је 1839. године. Школа носи назив по чувеном песнику, сликару, приповедачу и учитељу Ђури Јакшићу. Ђура Јакшић је радио у овој школи 1857. године. Данас 52 ученика свакодневно користи превоз за долазак у школу, а већина наставника долази из околних места и да највећи број ради у две или више школа, што знатно отежава израду распореда часова и одвијање ваннаставних активности. Ова школа је по локацији место окупљања младих у културним и спортским активностима, добар сарадник месној заједници у организовању такмичења месних заједница у културном стваралаштву. Са еколошким друштвом заједно ради на остваривању програмских задатака на очувању природне средине и естетском уређењу насеља, као и подизању еколошке свести ученика и родитеља. Школске 2020/21. године у школи је запослено 27 наставника, директор, педагог, секретар, радник у рачуноводству и 9 помоћних радника у матичној школи и истуреним одељењима.

Табела 42:

Важнија наставна средства којима школа “Ђура Јакшић” располаже

Редни број	Назив средства	Количина	Употребљивост
1.	Пројектори	5	Да
2.	Лап-топ рачунари	14	Да
3.	Десктоп рачунари	2	Да
4.	Штампачи	5	Да
5.	Интернет	Цела школа	Да

Табела 43: Опремљеност школског простора

Редни број	Назив објекта	Свега	Процена опремљености/ употребљивости
1.	Класичне учионице	2 (матична школа) 7 (истурена одељења)	Средња опремљеност
2.	Кабинети	7	Средња опремљеност
3.	Кабинет информатике	1	Добра опремљеност
4.	Ћачка библиотека и медијатека	1	Библиотека- средња опремљеност Медијатека-опремање у току
5.	Фискултурна сала	1	Неупотребљива
6.	Спортски терени	5	Средња опремљеност
7.	Кухиња	1	Добра опремљеност
8.	Трпезарија	3	Добра опремљеност
9.	Земљиште ђачке задруге	5 хектара	
10.	Летња учионица	2	Добра опремљеност

Извор: ОШ „Ђура Јакшић“

Ресурси локалне средине са којима школа сарађује:

1. Скупштина општине Бољевац, сходно својим могућностима излази у сусрет потребама школе.
2. Месне заједнице Сумраковац, Савинац и Оснић на чијој се територији налази школа.
3. Школска управа у Зајечару.
4. Основе и средње школе на територији општине Бољевац.
5. Амбуланта Дома здравља Бољевац, медицинско особље својим радом доприноси очувању менталног и физичког здравља ученика.
6. Завод за јавно здравље „Тимок“ Зајечар, у току је четворогодишња сарадња ове установе са нашом школом у оквиру које ће држати огледна предавања за наше ученике из области болести зависности, очување менталног и психичког здравља.
7. Центар за социјални рад Бољевац.
8. Црвени крст Бољевац.
9. Полицијска станица Бољевац.
10. Ватрогасна служба Бољевац.

Табела 44: Број ученика у ОШ „Ђура Јакшић“

		Број ученика + ИОП
--	--	--------------------

Ред. бр.	МЕСТО		РАЗРЕД									
			1.	2.	3.	4.		5.	6.	7.	8.	УК.
1.	Сумраковац		6	5	1	7	19	14*	14	11*	23*	62*
2.	Савинац		8	1	5	1	15					
3.	Оснић Тимок		0	0	2	1	3					
4.	Оснић село	3	2	6	1	3	12+3					
5.	Буково	3	4*	1	1	7	11+3					
	Укупно:	6	20	13	10	19	62+6	14	14	11*	23*	62*
			62+6=68*					124+6= 130*				
			Бројученика - БЕЗ ИОП-А									
Ред. бр.	МЕСТО		РАЗРЕД									
			1.	2.	3.	4.		5.	6.	7.	8.	УК.
1.	Сумраковац		6	5	1	7	19	12	14	10	18	54
2.	Савинац		6	1	3	1	11					
3.	Оснић Тимок		0	0	2	1	3					
4.	Оснић село	3	2	4	1	3	10+3					
5.	Буково	3	2	1	1	3	7+3					
	Укупно:	6	16	11	8	15	50+6	12	14	10	18	54
			50+6=57				56	54				

Табела 45: Састав ученика по полу и број ученика који се образују по ИОП-у

Разред и одељење	Свега	Ж. Пол	Број ученика По иоп-у	Број ученика по иоп-1	Ж. Пол (иоп-1)	Број ученика По иоп-2	Ж. Пол (иоп-2)
1.	16	8	2	0	0	2	1
2.	11	3	1	0	0	1	1
3.	8	5	1	0	0	1	0
4.	15	7	2	0	0	2	1
5.	12	5	1	0	0	1	1
6.	14	7	0	0	0	0	0
7.	10	3	1	1	0	0	0
8.	18	6	4	3	0	1	0
укупно	104	44	12	4	0	8	4

Види се да у градским насељима у општини делује једна матична школа, у насељу Бољевац, са још два објекта у којима се одвија настава. Поред ове школе, још две

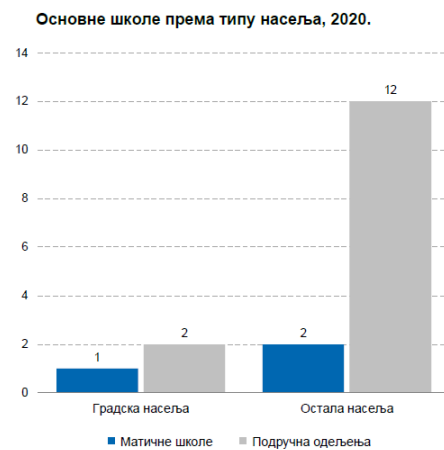
матичне школе у сеоским насељеним местима са 12 објеката у 12 насеља, у којима се одвија настава. Укупан број ученика у 2020. години у свим основним школама био је 655. Стопа завршавања основне школе је 93,9, што значи да обухват основним образовањем и даље није потпун и да постоји одређено осипање из образовног система у току основног образовања.

Табела 47

Основне школе — матичне школе	3	(2020)
Основне школе — подручна одељења	14	(2020)
Ученици уписани у основне школе — матичне школе		
у ниже разредe (I — IV)	178	(2020)
у више разредe (V — VIII)	365	(2020)
Ученици уписани у основне школе — подручна одељења		
у ниже разредe (I — IV)	112	(2020)
у више разредe (V — VIII)	0	(2020)
Нето стопа обухвата основним образовањем (%)	93,9	(2019)
Ученици који су завршили 8. разред основне школе	98	(2019)
Стопа завршавања основне школе (%)	93,3	(2019)
Стопа одустајања од школовања у основном образовању (%)	2,0	(2019)
Број деце обухваћене основним образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	(2020)
Број одраслих обухваћених основним образовањем	0	(2020)

Извор: Статистика образовања, РЗС

Графикон 16

Извор: Статистика образовања, РЗС

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

Средњошколско образовање и васпитање у Бољевцу почиње далеке 1924. године када је отворена Нижа гимназија која под разним именима и финансијерима ради све до Другог светског рата. Након тога средњошколско обарзовање се наставља и проширује оснивањем Школа ученика у привреди (ШУП) у рударским насељима Ртањ и Боговина које раде до 1958. године. Од 1963. до 1972. године отворено је истурено одељење Гимназије Зајечар односно МЕШОВИТИ ШКОЛСКИ ЦЕНТАР за опште и стручно образовање и од тада постоји као самостална средња школа са различитим називима сходно важећим законима о средњој школи. Данас, **Средња школа „Никола Тесла“** Бољевац је једина средњошколска установа у општини Бољевац. Наша школа обезбеђује високостручне кадрове за потребе Општине, јер већина матураната наше школе наставља студије на високим школама и факултетима. Ученици наше школе успешно полажу пријемне испите на високим школама и факултетима и обезбеђују себи бесплатне студије. Средња школа у Бољевцу има потпуну стручну заступљеност наставе и квалитетан наставнички кадар и једна је од најуређенијих и најопремљенијих у борском и зајечарском округу. У школи ради 37 професора, директор школе, секретар, педагог, библиотекар, 2 радника у рачуноводству, 2 домара, 4 спремачице. Нису сви радници са пуном радном нормом.

У складу са потребама привреде од 2017. године школа улази у програм дуалног образовања. У школској 2021/22. години школа прати потребе привреде и наставља са програмом дуалног образовања тако да школује следеће образовне профиле:

1. Гимназија — општи тип (4. степен)

2. Машинство – оператер машинске обраде (3. степен)
3. Машинство – машински техничар за компјутерско конструисање (4. степен)
4. Машинство – бравар-заваривач (3. степен)
5. Машинство – техничар за компј.о управљање (CNC) машина (4. степен)
6. Туризам – туристичко-хотелијерски техничар (4. степен)

Одлуком СО Бољевац обезбеђен је бесплатан превоз ученицима путницима на територији општине Бољевац.

Табела 48: Профил средње школе за школску 2021/22. годину

Разред	Смер	Профил	Бр. уч.	С. С. С.
I	Гимназија	Општи тип	12	IV
	Машинство и обрада метала	Оператер машинске обраде	10	III
	Машинство и обрада метала	Машински техничар за компјутерско конструисање	17	IV
II	Трговина, угоститељство и туризам	Туристичко-хотелијерски техничар	18	IV
	Машинство и обрада метала	Бравар/заваривач	8	III
	Машинство и обрада метала	Техничар за компјутерско управљање (CNC) машина	11	IV
III	Гимназија	Општи тип	12	IV
	Машинство и обрада метала	Оператер машинске обраде-бравар/заваривач	25	III
	Машинство и обрада метала	Техничар за компјутерско управљање (CNC) машина	12	IV
	Трговина, угоститељство и туризам	Туристичко-хотелијерски техничар	16	IV
IV	Гимназија	Општи тип	10	IV
	Машинство и обрада метала	Техничар за компјутерско управљање (CNC) машина	12	IV

Укупно одељења: 12

Укупно ученика: 163

Укупан број деце уписане у средње образовање 2021/22.године је 163. Стопа одустајања од школовања у средњем образовању износи 0,5%. На преквалификацији је 5 ученика, на доквалификацији је 7 ученика, тако да ванредно похађа школу 12 ученика.

Табела 49: Школски простор средње школе

Ред.бр.	Назив објекта – простора	Број	Површина
1.	Учионице	10	522,25
2.	Кабинети	9	442,67
3.	Припремне просторије кабинета	4	69,37
4.	Машинске радионице	5	303,07
5.	Столарске радионице	3	221,25
6.	Библиотека	1	112,55
7.	Канцеларија професора	1	42,75
8.	Канцеларија директора	1	28,22

9.	Канцеларија рачуноводства	1	19,50
10.	Канцеларија педагога	1	18,00
11.	Канцеларија секретара	1	17,50
12.	Радио станица	1	11,00
13.	Фото лабораторија	1	18,00
14.	Архива	1	19,00
15.	Зубна и дечја амбуланта	2	54,00
16.	Чајна кухиња	1	12,54
17.	Простор за дежурног ученика	1	5,78
18.	Котларница	1	63,12
19.	Магацински простор	1	12,60
20.	Складшни простор	2	80,00
21.	Гаража	2	40,00
22.	Санитарни чворови, холови и остале просторије	12	451,49
Укупно:			2566,66

Табела 50: Опремљеност средње школе - општа наставна средства:

Ред.бр..	Назив наставног средства	број
1.	Рачунари	56
2.	Фотокопир апарат	3
3.	Штампач	5
4.	Лаптоп	4
5.	Пројектор	5

Табела 51: Објекти средине које користи средња школа

Ред.бр.	Установа / предузеће	Објекат	Намена
1.	Културно-образовни центар, Бољевац	Сала, Библиотека	Културно-забавне манифестације и школска лектира
2.	Спортска хала Бољевац	Спортски терени и свлационице	Настава физичког васпитања
3.	Градски стадион Бољевац	Фудбалски Терени	Спортске секције
4.	Терени за мале спортове Бољевац	Рукометни и кошаркашки терени	Настава физичког васпитања
5.	ФПМ „Агромеханика“	Хала за машинску обраду	Практична настава
6.	Црвени крст	Просторија за младе	Едуктивна предавања и радионице
7.	Туристичка организација	/	Сарадња на пројеката
8.	Општинска управа	Канцеларије рачуноводства	Блок настава ученика из рачуноводства
9.	Хотел Рамонда	Хотел	Практична настава

Упркос свим наведеним подацима, из године у годину, приметно је све мање интересовање деце за упис у средњу школу на територији општине Бољевац.

Табела 52: Средње образовање у општини Бољевац

Средње школе	1	(2020)
Ученици уписани у средње школе	162	(2020)
Обухват деце средњим образовањем (%)	-	-
Ученици који завршавају средњу школу	66	(2020)
Стопа завршавања средње школе (%)	-	-
Стопа одустајања од школовања у средњем образовању (%)	0,5	(2019)
Број деце обухваћене средњим образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	(2020)

Извор: Статистика образовања, РЗС

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

Све школе сарађују међу собом, са локалном самоуправом, Домом здравља, Центром за социјални рад, Црвеним крстом, полицијском станицом, Културно образовним центром, Ватрогасном јединицом, месним заједницама, школском управом и другим школама на округу и шире. Школе имају еколошке планове, планове заштите од насиља, злостављања и занемаривања; средња школа има План превенције наркоманије, алкохолизма и деликвенције, у циљу ширења свести о значају безбедности и јавног здравља.

8.3.1 Образовни статус становништва

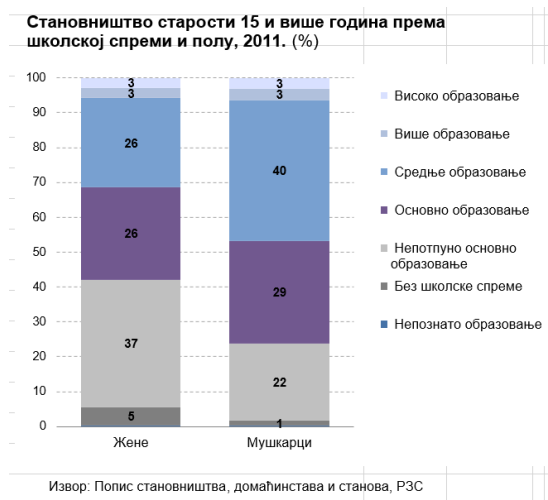
Кад је у питању степен образовања становника општине Бољевац, он се може видети из Табеле 53, и то да је највећи број становника са средњим образовањем, при чему у тој групи предњаче мушкарци, потом са основним образовањем. У групи високо образованих која је најмања, за 2 је више жена.

Табела 53: Степен образовања становника у 2019. години, према полу

Назив индикатора	2019	%	М	Ж
Становништво (15+) са основним образовањем	3192	27.9	1630	1562
Становништво (15+) са средњим образовањем	3738	32.7	2234	1504
Становништво (15+) са вишим образовањем	364	3.2	188	176
Становништво (15+) са високим образовањем	337	2.9	168	169

Извор: Републички секретаријат за јавне политике, Аналитички сервис ЈЛС

Ако се овај број упореди са бројем становника старијих од 15 година, може се утврдити да преко 2.300 становника нема завршену основну школу, што је у линији и са подацима о високом проценту старијег становништва, или су пак подаци о њиховом образовању непознати. Следи илустрација на Графикону бр 16:

Пре
ма

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

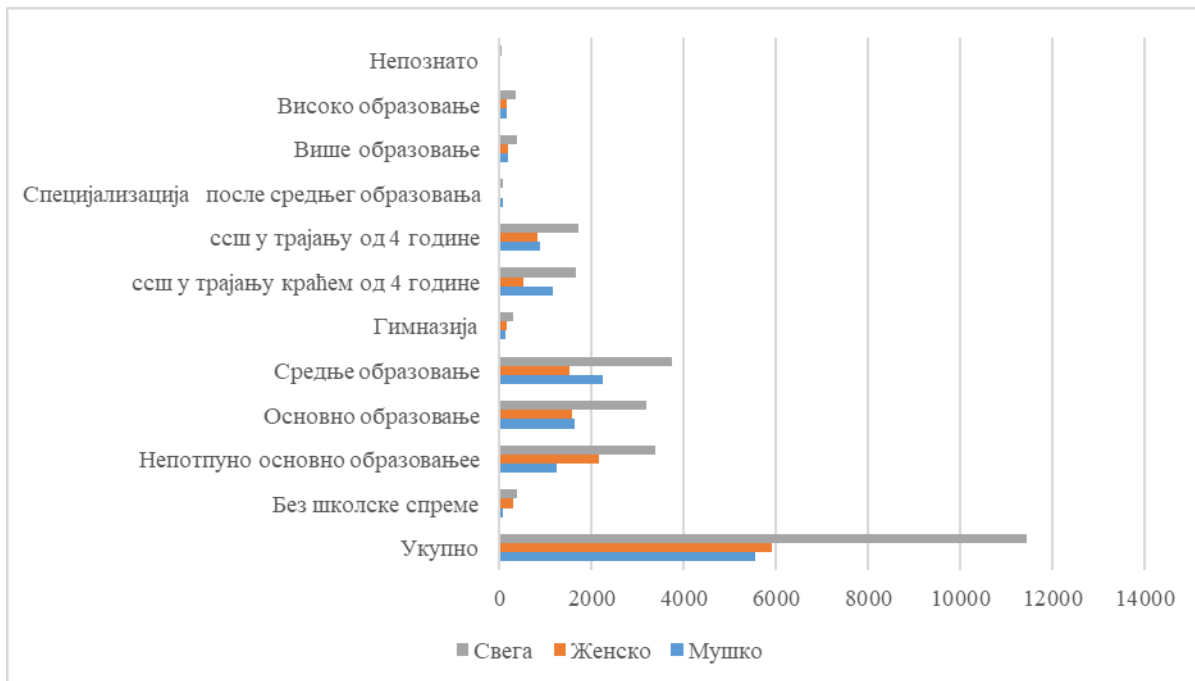
Према подацима из Пописа 2011, у образовној структури становништва доминирали су они са завршеном средњом школом (53.1%), отприлике сваки десети је високо образован (9.5%), вишу школу има 6.5% становника, сваки пети је само са основном (20.1%), док сваки десети је без школске спреме или са непотпуном основном школом (10.6%).

Табела 54 - Образовна структура становништва општине Бољевац (према попису 2011)

Општина Бољевац старији од 15 година	Укупно	Без школске спреме	Непотпуно основно образовање	Основно образовање	Средње образовање	Гимназија	ссп у трајању краћем од 4 године	ссп у трајању од 4 године	Специјализација после средњег образовања	Више образовање	Високо образовање	Непознато
Мушко	5541	76	1232	1630	2234	132	1151	883	68	188	168	13
Женско	5896	306	2159	1562	1504	169	513	821	1	176	169	20
Свега	11437	382	3391	3192	3738	301	1664	1704	69	364	337	33

Извор: Попис 2011, РЗС

Графикон 17: Образовна структура становништва општине Бољевац (према попису 2011)

Извор: Попис 2011. РЗС

8.4. Социјална заштита на локалном нивоу

8.4.1. Установе социјалне заштите

Центар за социјални рад Бољевац

У складу са Законом о социјалној заштити, Центар за социјални рад обавља следеће послове. У вршењу јавних овлашћења Центар, у складу са законом, одлучује о:

- остваривању права на новчану социјалну помоћ;
- остваривању права на додатак за помоћ и негу другог лица;
- остваривању права на помоћ за оспособљавање за рад;
- остваривање права на смештај у установу социјалне заштите;
- остваривању права на смештај одраслог лица у другу породицу;
- хранитељству;
- усвојењу;
- мерама старатељске заштите деце и младих;
- мерама старатељске заштите одраслих и старих;
- одређивању личног имена детета;
- мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права;
- мерама корективног надзора над вршењем родитељског права.

У вршењу јавних овлашћења Центар, у складу са законом, обавља следеће послове:

- спроводи поступак посредовања – медијације у породичним односима (мирење и нагодба);

- доставља налаз и стручно мишљење, на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права;
- доставља, на захтев суда, мишљење о сврсисходности мере заштите од насиља у породици коју је тражио други овлашћени тужилац;
- пружа помоћ у прибављању потребних доказа суду пред којим се води поступак у спору за заштиту од насиља у породици;
- спроводи поступак процене опште подобности хранитеља, усвојитеља и старатеља;
- спроводи програм припреме будућих усвојитеља, односно хранитеља;
- врши попис и процену имовине лица под старатељством;
- сарађује са јавним тужиоцем, односно судијом за малолетнике у избору и примени васпитних налога;
- спроводи медијацију између малолетног учиниоца и жртве кривичног дела;
- подноси извештај о испуњењу васпитног налога јавном тужиоцу, односно судији за малолетнике;
- присуствује, по одобрењу суда, радњама у припремном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела (саслушање малолетног учиниоца кривичног дела, саслушање других лица), ставља предлоге и упућује питања лицима која се саслушавају;
- доставља мишљење суду пред којим се води кривични поступак против малолетника у погледу чињеница које се односе на узраст малолетника, чињеница потребних за оцену његове зрелости, испитује средину у којој и прилике под којима малолетник живи и друге околности које се тичу његове личности и понашања;
- присуствује седници већа за малолетнике и главном претресу у кривичном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела;
- обавештава суд надлежан за извршење заводске васпитне мере и орган унутрашњих послова када извршење мере не може да започне или да се настави због одбијања или бекства малолетника;
- стара се о извршењу васпитних мера посебних обавеза;
- проверава извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојитеља или старатеља и указује им помоћ у извршењу мере;
- проверава извршење васпитне мере појачаног надзора у другој породици и указује помоћ породици у коју је малолетник смештен;
- спроводи васпитну меру појачаног надзора од стране органа старатељства тако што се брине о школовању малолетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лечењу и сређивању прилика у којима живи;
- стара се о извршењу васпитне мере појачаног надзора уз обавезу дневног боравака у установи за васпитавање и образовање малолетника;
- доставља суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења васпитних мера о чијем се извршењу стара;
- предлаже суду доношење одлуке о трошковима извршења васпитних мера;
- обавља друге послове утврђене законом.

Центар у вршењу јавних овлашћења пружа услуге социјалног рада и покреће судске поступке када је законом на то овлашћен.

Осим права предвиђених Законом о којим се стара Република и јавних овлашћења предвиђених Правилником у Центру за социјални рад, корисници остварују и следећа права предвиђена Одлуком о социјалној заштити општине Бољевац бр.06-51/2021-I/15 од 29.04.2021 године, која су у надлежности локалне самоуправе и то:

Основна права:

- право на једнократну новчану помоћ
- право на накнаду погребних трошкова
- право на бесплатан оброк
- право на накнаду за набавку уџбеника
- право на интервенти смештај у кризним ситуацијама
- право на трошкове превоза
- право на опрему и превоз корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу
- помоћ у санацији објекта
- помоћ незапосленој породици до навршене прве године живота детета Услуге социјалне заштите:
- помоћ и нега у кући за одрасла и стара лица
- социјално становање у заштићеним условима
- услуга личног пратиоца

Центар за социјални рад Бољевац је основан 1980. године и има (у 2020. години) 5 запослених. Од тог броја 3 су стручни радници у области социјалне заштите (два социјална радника и један психолог). Од укупног броја стручних радника, два су водитељи случаја, а један је истовремено и водитељ случаја и супервизор.

Центар располаже радним простором који чине 6 канцеларије и просторни капацитети су задовољавајући. Већи број радника има засебне канцеларије, а канцеларија директора и рачуноводства користе се за одржавање стручних састанака. Центар поседује два путничка возила чије коришћење задовољава редовне делатости Центра. Такође, Центар је информатички опремљен – поседује 8 компјутера. Ниво информатичке опремљености одговара захтевима Центра.

Према годишњим извештајима о раду кључне активности Центра за социјални рад Бољевац су: Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за малолетне кориснике, Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за пунолетне кориснике, Остваривање права на материјалну подршку, Остваривање права на породични смештај, Остваривање права на домски смештај, Неодложне интервенције, Усвојење, Старатељство, Вршење родитељског права, Породични односи, Послови заштите од насиља у породици, Послови заштите малолетника, Издавање уверења грађанима, Достављање налаза и мишљења другим институцијама и организацијама.

4.2. Услуге социјалне заштите на локалном нивоу

Према подацима Центра за социјалну политику се види да општина финансира услугу Лични пратилац за 2 корисника у 2018. години.

Услуге Центра за социјални рад

- ☐ Неодложне интервенције
- ☐ Услуге процене и планирања
- ☐ Саветодавно-терапијске и социо-едукативне услуге (искључиво: „друге саветодавне и едукативне услуге и активности“)
- ☐ Услуге смештаја (претежно, домски смештај за одрасле и старије)

Услуга Помоћ у кући, као ванинституционални облик заштите старих функционише при општини Бољевац са прекидима од 2009. године. Право на помоћ у кући обезбеђује се старим, изнемоглим, хронично оболелим лицима и другим лицима која нису у стању да се сама старају о себи, односно немају друге чланове домаћинства који би се старали о обављању неопходних послова (припрема и допрема хране у стану-кући, обављање основних кућних послова, одржавање хигијене у просторијама и задовољавање других егзистенцијалних потреба). О остваривању права на ову услугу одлучује Центар за социјални рад Бољевац на основу тимског разматрања потребе корисника. Организоване активности Помоћи у кући реализоване су кроз ангажовање три геронтодомаћица и једног координатора, а средства за реализацију услуга Помоћи у кући обезбеђена су преко локалне самоуправе.

Геронтодомаћице су у 2020. години пружале услуге старим особама у 28 домаћинстава, на нивоу следећих месних заједница: Бољевац, Боговина и Подгорац.

Услуге Помоћ у кући корисницима су пружане 2 пута недељно зависно од потреба корисника. Услуге које геронтодомаћице пружају корисницима су: обављање кућних послова и одржавање домаћинства; помоћ у одржавању личне хигијене; помоћ у одржавању хигијене стана и одеће; плаћање рачуна; чување и надзор; помоћ у обављању лакших телесних вежби; помоћ око одласка код лекара; помоћ у загревању просторија; помоћ при кретању по стану и дворишту. Корисници учествују у плаћању партиципације зависно од висине прихода.

Подстицајне мере општине за подршку породици

1. У сврху подстицаја рађања на територији општине Бољевац, Скупштина општине Бољевац донела је Одлуку о признавању права на једнократну новчану помоћ за новорођено дете број 16/2007 од 24.12.2007. Опредељени новчани износ за новорођенчад био је 8.000 динара. Новом Одлуком о признавању права на једнократну новчану помоћ за новорођено дете број 06-128/2019-I/10 од 18.12.2019. опредељени новчани износ за новорођенчад почев од 01.01.2020. је 15.000 динара.

Табела 55: Број корисника права по годинама:

2017.	2018.	2019.	2020.
61	55	52	52

Извор: Центар за социјални рад општине Бољевац

2. Одлуком о социјалној заштити општине Бољевац број 06-137/2011-I/14 коју је Скупштина општине донела на седници одржаној дана 08.12.2011.године предвиђена је и новчана помоћ незапосленој породиљи до навршене прве године живота детета уколико има пребивалиште или боравиште на територији општине Бољевац најмање 24 месеца пре рођења детета у висини од 10.000 динара на месечном нивоу, почев од дана рођења детета, а који се уплаћује на текући рачун породиље.

Изменом Одлуке о социјалној заштити општине Бољевац ("Службени лист општине Бољевац" бр.15/1/12) предвиђена је и новчана помоћ незапосленој породиљи до навршене прве године живота детета уколико има пребивалиште или боравиште на територији општине Бољевац најмање 6 месеци пре рођења детета у висини од 10.000 динара на месечном нивоу, почев од дана рођења детета, а који се уплаћује на текући рачун породиље.

Број поднетих захтева за остваривање овог права по годинама је био следећи:

2017.	2018.	2019.	2020.
39	26	47	34

3. Одлуком о новчаној помоћи породици са троје и више деце број 06-8/09-I/11 од 19.03.2009. године признато је право на новчану помоћ родитељима трећерођеног и сваког наредног детета које живи у заједничком домаћинству са родитељима под условом да један од родитеља детета и дете имају пријављено пребивалиште на територији општине Бољевац, да је један од родитеља држављанин РС, да дете похађа предшколску установу или школу на територији општине Бољевац. Новчана помоћ се односи на бесплатан боравак и бесплатну екскурзију у предшколској установи, бесплатне књиге, бесплатну пољску наставу и бесплатну екскурзију за основно образовање.

Број поднетих захтева за остваривање овог права по годинама је био следећи:

2017.	2018.	2019.	2020.
97	128	155	118

8.4.3. Корисници социјалне заштите

Подаци Републичког завода за статистику о корисницима социјалне заштите у нашој општини показују следеће:

Табела 56: Корисници социјалне заштите 2019. године

Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	1421	(2019)
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (%)*	12,7	(2019)
Број стручних радника у Центру за социјални рад**	2	(2019)
Однос броја корисника социјалне заштите и стручних радника Центра за социјални рад	711	(2019)
Однос броја становника и стручних радника Центра за социјални рад	5574	(2019)

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

Центар за социјални рад општине Бољевац доставио је податке о броју корисника у 2020. години. Број корисника услуга социјалне заштите према евиденцији Центра за социјални рад у 2020. години је 1443 лица од којих је 389 деце, 118 младих, 854 одраслих и 82 стара. Од тога 22 деце је у категорији занемареног детета или је у ризику од занемаривања, 19 деце је са проблемима у понашању, у случају 27 деце родитељи се споре око начина вршења родитељског права а 209 деце живи у социо-материјално угроженим породицама.

Табела 57, Графикон 18: Деца корисници услуга смештаја

Хранитељске породице*	14	(2020)
Број деце која користе услуге смештаја (0–17 година)*	9	(2020)
Стопа деце која користе услуге смештаја (на 1 000 деце)*	6,6	(2019)
Стопа деце у резиденцијалним установама (на 1 000 деце)*	0,0	(2019)
Стопа деце у хранитељским породицама (на 1 000 деце)*	6,6	(2019)
Број деце са инвалидитетом која користе услуге смештаја*	0	(2020)
Број корисника државних домова који имају 65 и више година*	5	(2020)
Удео корисника државних домова старости 65 и више година у укупном броју лица старости 65 и више година (%)	0,2	(2019)

* стање на дан 31.12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Деца која користе услуге смештаја према врсти смештаја, 2018–2020.*

* стање на дан 31.12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

Према подацима центра за социјални рад, на територији општине Бољевац има **10** хранитељских породица, у којима је смештено укупно 11 деце. Заштита деце без родитељског старања се углавном одвија у хранитељским породицама, док се мањи број деце налази у сродничким старатељским породицама. На евиденцији ЦСР Бољевац нема деце која се налазе на смештају у установама социјалне заштите. У отвореној старатељској заштити, тј. у сродничким хранитељским породицама се на дан 31.12.2020. налазило 1 дете, а у хранитељским породицама 8 корисника.

Табела 58

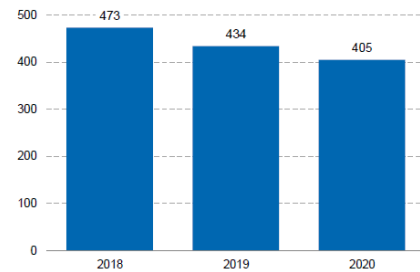
Број корисника новчане социјалне помоћи*	405	(2020)
Удео корисника новчане социјалне помоћи у укупној популацији (%)*	3,9	(2019)
Број корисника дечијег додатка (0—17 година)*	144	(2020)
Удео корисника дечијег додатка у укупној популацији деце (%)*	9,0	(2019)
Број корисника увећаног дечијег додатка (0—17 година)*	56	(2020)
Удео корисника увећаног дечијег додатка у укупној популацији деце (%)*	4,5	(2019)
Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица*	19	(2020)
Број корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица*	69	(2020)
Удео корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица у укупној популацији (%)*	0,6	(2019)

* стање на дан 31. 12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Графикон 19

Број корисника новчане социјалне помоћи, 2018—2020.*

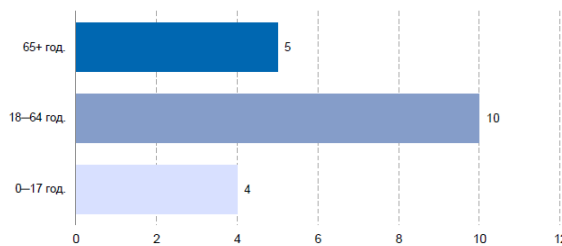

* стање на дан 31. 12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Графикон 20

Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица према старосним групама, 2020.*

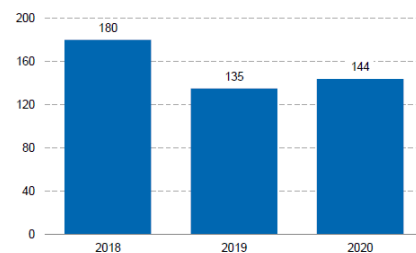

* стање на дан 31. 12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Графикон 21

Број корисника дечијег додатка, 2018—2020.*

* стање на дан 31. 12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

Број корисника новчане социјалне помоћи у 2020. години је 405 лица.

Укупан број корисника додатка за негу и помоћ другог лица и увећаног додатка за негу и помоћ другог лица је 88.

Према подацима Републичког завода за социјалну заштиту у 2020. години регистровано је 19 особа старости од 6 до 17 година живота који су били у сукобу са законом.

Евидентирано је 94 захтева везаних за заштиту и процену интереса малолетне деце. Центар за социјални рад доставио је 32 стручна налаза и мишљења у предмету поверавања деце, односно процене подобности родитеља за вршење родитељског права. Евидентирано је 9 захтева Прекршајног суда. Евидентирано је 8 захтева Вишег суда и Вишег јавног тужилаштва за достављање стручног налаза и мишљења. Евидентирано је 6 малолетника асоцијалног понашања. Размотрено је 24 захтева

везаних за остале послове у вези заштите малолетних лица. На евиденцији је било 10 хранитељских породица и 14 корисника. Ургентно је смештено у хранитељску породицу четири корисника.

Евидентирано је 7 деце која су лишена родитељског старања, а живе код сродника. Центар за социјални рад Бољевац покренуо је поступак лишења родитељског права према родитељима за једно малолетно дете. Донета су 2 решења Корективног надзора над вршењем родитељског права и три решења о мерама Превентивног надзора над вршењем родитељског права. Евидентирана је 31 пријава везана за насиље у породици и поремећене породичне односе.

На дан 31.12.2020. године на евиденцији заштите одраслих и старих лица било је: 19 корисника на смештају у геронтолошким центрима и домовима за негу и бригу старих лица, укупно 22 корисника лишена пословне способности који су под старатељском заштитом а бораве у породици или отвореној заштити или су институционално збринути, 5 лица под привременим старатељством због заштите појединачних права и интереса, 10 корисника на смештају у другим породицама за збрињавање одраслих и старих лица.

У заштити **одраслих и старих лица** у 2020. години евидентирано је 104 нових захтева за пружање мера и услуга из надлежности ЦСР а које се односе на социјалну, породично - правну заштиту, социјално збрињавање и оснаживање одраслих и старих лица.

Број корисника Центра за социјални рад у 2019. години, на дан 31.12. је био укупно 1421, од чега су 747 женског а 674 мушког пола. У Центру за социјални рад су запослена само два стручна радника, те на једног стручног радника долази 5574 становника општине. У 2020. години на дан 31.12. било је 3,9% корисника новчане социјалне помоћи у односу на укупан број становника, конкретно њих 405, што је нешто виши проценат од података доступних за национални ниво – око 3,3 (Републички завод за социјалну заштиту, Пунолетни у систему социјалне заштите 2019.).

9 Рањиве групе

9.1 Деца: рани развој као императив

Општина Бољевац је укључена у пројекат СУПЕР - Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања у оквиру ког је израдила Стратегију унапређења предшколског васпитања и образовања за период 2020-2025. године.

Предшколско васпитање и образовање је организовано у оквиру Предшколске установе „Наша радост“ у Бољевцу, у посебно изграђеном објекту у селу Подгорац, као и при основним школама у Сумраковцу, Савинцу, Оснић селу, насељу Боговина, селу Боговина и Лукову. Ранијих година биле су припремно предшколске групе и у другим насељима, али због малог броја деце сада их нема.

Овом Стратегијом акценат ће нам бити формирање група за повећани обухват деце од 3 до 5,5 година у већем броју насеља.

9.2 Млади као рањива група

Број младих је у константном смањењу.

Према потребама младих реализују се едукативне, културне, забавне и рекреативне спортске активности. Највећи део ових активности обавља се у школама кроз разне секције и едукативна предавања, спортска и рекреативна такмичења. Културно образовни центар знатан део свог филмског, позоришног и забавног материјала посвећује младима. У области здравља, здравих стилова живота и безбедности, Црвени крст са својим волонтерима и у сарадњи са ПС Бољевац и Домом здравља организује радионице, предавања, обуке и семинаре. Емитују се едукативни филмови и дистрибуира едукативни материјал.

Спортски савез општине Бољевац, у сарадњи са школама и месним заједницама организује различите спортске турнире за младе.

Стопа малолетничких порођаја у општини Бољевац је забрињавајуће висока. Према Истраживању вишеструких показатеља у Србији (РЗС, Унисеф, 2019), Стопа рађања адолесценткиња у Србији износи 12 на хиљаду жена старости 15–19 година.

Графикон 22:

Извор: Републички завод за статистику, ДевИнфо профил општине Бољевац, април 2021.

9.3 Старији као рањива група

Стално повећање просечне старости и све виши удео старијих у укупном становништву намеће потребу појачане бриге усмерене ка старијима као рањивој групи. Здравствена заштита старијих остварује се преко Дома здравља и Центра за социјални рад, а њиховим проблемима бави се и Удружење пензионера. Када је реч о здравственој заштити старијих, стари у сеоским подручјима су под вишеструким ризиком рањивости (старост, сиромаштво, искљученост), што доводи до отежане приступачности здравствених услуга – здравствене станице и амбуланте се у удаљеним подручјима затварају због депопулације и миграција село–град, а службе кућне неге и помоћи не могу бити формиране због малог броја становника.

Према евиденцији Центра за социјални рад за 2020. годину било је око 80 самачких старачких домаћинства и 82 стара лица корисника услуге социјалне заштите. Услуга Помоћ у кући, као ванинституционални облик заштите старих функционише при општини Бољевац са прекидима од 2009. године. Право на помоћ у кући обезбеђује се старим, изнемоглим, хронично оболелим лицима и другим лицима која нису у стању да се сама старају о себи, односно немају друге чланове домаћинства који би се старали о обављању неопходних послова (припрема и допрема хране у стану-кући, обављање основних кућних послова, одржавање хигијене у просторијама и задовољавање других егзистенцијалних потреба). О остваривању права на ову услугу одлучује Центар за социјални рад Бољевац на основу тимског разматрања потребе корисника. Организоване активности Помоћи у кући реализоване су кроз ангажовање три геронтодомаћица и једног координатора, а средства за реализацију услуга Помоћи

у кући обезбеђена су преко локалне самоуправе. Геронтодомаћице су у 2020. години пружале услуге старим особама у 28 домаћинстава, на нивоу следећих месних заједница: Бољевац, Боговина и Подгорац.

Услуге Помоћ у кући корисницима су пружане 2 пута недељно зависно од потреба корисника. Услуге које геронтодомаћице пружају корисницима су: обављање кућних послова и одржавање домаћинства; помоћ у одржавању личне хигијене; помоћ у одржавању хигијене стана и одеће; плаћање рачуна; чување и надзор; помоћ у обављању лакших телесних вежби; помоћ око одласка код лекара; помоћ у загревању просторија; помоћ при кретању по стану и дворишту. Корисници учествују у плаћању партиципације зависно од висине прихода.

Лицима старијим од 65 година, скупштинском одлуком обезбеђен је бесплатан превоз аутобусима који саобраћају на територији општине. Буџетским средствима општине, Дом здравља обезбеђује бесплатан превоз за старије и остале категорије од Дома здравља Бољевац до Здравственог центра у Зајечару.

Закључак:

Рањиве групе у општини Бољевац су приказане како је претежно показала и анкета грађана о јавноздравственим потребама. Као најнезадовољније групе наведени су млади и особе са инвалидитетом особе, и у наредном периоду је потребно више улагања у подршку овим групама. Кроз пројекте у које је општине већ укључена, и имплементацију локалних планских докумената, биће интензивно рађено на унапређењу положаја најрањивијих грађана.

10 Безбедност у заједници

Основни показатељи безбедности саобраћаја на територији општине Бољевац у периоду од 2016. до 2020. године

Табела 59: Број регистрованих саобраћајних незгода са бројем повређених и погинулих у периоду од 2016-2020. године за територију општине Бољевац

Година	Укупан број регистрованих саобраћајних незгода	Укупан број саобраћајних незгода са повређеним и погинулим лицима	Број повређених лица у саобраћајним незгодама	Број погинулих лица у саобраћајним незгодама
2016.	49	22	35	4
2017.	41	19	24	5
2018.	46	23	32	2
2019.	60	25	40	1

2020.	42	18	27	1
Укупно	238	107	158	13

Извор: Агенција за безбедност саобраћаја

Структура настрадалих лица на територији општине Бољевац у периоду од 2016-2020.године у односу на категорију возила и својатво учешћа према подацима Агенције за безбедност саобраћаја је следећа:

1. Возачи и путници
2. Лица са теретним возилима
3. Лица са тракторима
4. Пешаци
5. Мотоциклисти и мопедисти
6. Бициклисти

У односу на категорију возила и својство учешћа настрадалих у саобраћајним незгодама, највише страдају возачи и путници а најмање бициклисти. Посматрајући старосну доб може се констатовати да у саобраћајним незгодама на територији Бољевца највише страдају лица из старосне групе 46-64 година.

Безбедност пешака

Број погинулих пешака је 2, што чини 15% погинулих лица у СН (у Србији пешаци чине 26% свих погинулих лица у СН). Број повређених пешака је 9, што чини 6% повређених лица у СН (у Србији пешаци чине 12% свих повређених лица у СН). Највише настрадалих пешака је међу лицима старости 46-64 година. Пешаци највише страдају у марту. У периоду од 2018. до 2020. године најчешће групе утицајних фактора настанка саобраћајних незгода са настрадалим пешацима су Возач - непромишљене радње и Возач - погрешно извођење радњи.

Безбедност бициклиста

Није било погинулих бициклиста (у Србији чине 8% свих погинулих лица у СН). Број повређених бициклиста је 3, што чини 2% повређених лица у СН (у Србији чине 8% свих повређених лица у СН). Највише настрадалих бициклиста је међу лицима старости 15-30 година. Бициклисти највише страдају у јуну, јулу и новембру. У периоду од 2018. до 2020. године у СН са учешћем бициклиста најчешће су одабране групе типова СН са једним возилом и СН са најмање два возила – без скретања. У периоду од 2018. до 2020. године најчешће групе утицајних фактора настанка саобраћајних незгода са настрадалим бициклистима су Возач - непромишљене радње, Возач - погрешно извођење радњи и Возач - лоше психофизичко стање, непажња.

Безбедност мотоциклиста и мопедиста

Није било погинулих возача и путника на мотоциклима и мопедима (у Србији чине 11% свих погинулих лица у СН). Број повређених возача и путника на мотоциклима и

мопедима је 14, што чини 9% повређених лица у СН (у Србији чине 7% повређених лица у СН). Највише настрадалих лица на МОТ и МОП је међу лицима старости 15-30 и 31-45 година. Лица на МОТ и МОП највише страдају у јуну. У периоду од 2018. до 2020.године у СН са МОТ и МОП најчешће је одабрана група типова СН са најмање два возила – скретање или прелазак. У периоду од 2018. до 2020. године најчешћа група утицајних фактора настанка саобраћајних незгода са настрадалим лицима на МОТ и МОП је Возач - погрешно извођење радњи.

Безбедност путничких аутомобила у саобраћају

Број погинулих возача и путника у ПА је 4, што чини 31% погинулих лица у СН (у Србији чине 45% погинулих лица у СН). Број повређених возача и путника у ПА је 104, што чини 66% повређених лица у СН (у Србији чине 63% повређених). Највише настрадалих возача и путника у ПА је међу лицима старости 46-64 година. Возачи и путници у ПА највише страдају у августу. У периоду од 2018. до 2020. године у СН са ПА најчешће су одабране групе типова СН са једним возилом и СН са најмање два возила – без скретања. У периоду од 2018. до 2020. године најчешћа група утицајних фактора настанка саобраћајних незгода са настрадалим возачима и путницима у ПА је Возач - непромишљене радње.

Безбедност тракториста у саобраћају

Број погинулих лица у саобраћајним незгодама са учешћем трактора је 4, што чини 31% погинулих лица у СН (у Србији чине 6% погинулих лица у СН). Повређена лица у СН са тракторима чине 6% повређених лица у СН (у Србији чине 2% повређених у СН). Највише настрадалих возача и путника на тракторима је међу лицима старости 46-64 година. Највише настрадалих лица у СН са тракторима је у мају и јулу. У периоду од 2018. до 2020. године код СН са тракторима најчешће је одабрана група типова СН са једним возилом. У периоду од 2018. до 2020. године најчешћа група утицајних фактора настанка СН са настрадалим лицима са учешћем трактора је Возач – погрешно извођење радњи.

Безбедност теретних возила у саобраћају

Број погинулих лица у СН са учешћем теретних возила је 5, што чини 38% погинулих лица у СН (у Србији чине 25% погинулих лица у СН). Повређена лица у СН са теретним возилима чине 22% повређених лица у СН (у Србији чине 16% повређених у СН). Највише настрадалих возача и путника у ТВ је међу лицима старости 46-64 година. Највише настрадалих лица у СН са теретним возилима је у септембру. У периоду од 2018. до 2020. године код СН са ТВ најчешће је одабрана група типова СН са једним возилом. У периоду од 2018. до 2020. године најчешћа група утицајних фактора настанка СН са настрадалим лицима са учешћем теретних возила је Возач - погрешно извођење радњи.

Број повређене деце, у посматраном периоду је 8, док није било погинуле деце. Деца путници чине 100%, деца пешаци 0%, а деца возачи 0% од укупног броја настрадале деце. Деца највише страдају у септембру. Укупно је погинуло младих лица 2, што чини 15% укупно погинулих лица (у Србији чине 20% погинулих лица), док је број повређених младих 43, што чини 27% укупно повређених лица (у Србији чине 32% повређених лица). Млади у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству возача (69%). Млади највише страдају у јуну. Укупно је погинуло старијих лица 2, што чини 15% укупно погинулих лица (у Србији чине 28% погинулих лица), док је број повређених старијих лица 20, што чини 13% укупно повређених лица (у Србији чине 11% повређених лица). Старија лица у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству путника и/или возача ПА (73%). Старији највише страдају у августу.

Истраживање индикатора безбедности саобраћаја у општини Бољевац, показује да мобилни телефон за време вожње користе само возачи путничких аутомобила, и то 0,5% без обзира на категорију саобраћајнице. Сигурносни појас у општини Бољевац у већој мери користе возачи, у односу на сувозаче у теретним возилима, на обе категорије саобраћајница. У насељу 86,3% возача и 81,3% сувозача користи сигурносни појас. На саобраћајницама ван насеља употреба појаса за возаче и сувозаче износи респективно 90,2% и 80,6%. Проценат путника на задњем седишту који користе сигурносни појас, у Бољевцу, износи 15,3% и не разликује се у великој мери у односу на категорију саобраћајнице. Просечно, за обе категорије саобраћајница, употреба сигурносног појаса возача теретних возила износи 68,8%. Код сувозача, нешто већи проценат коришћења појаса евидентиран је на саобраћајницама ван насеља (71,4%) у односу на насеље (66,7%). Употреба сигурносног појаса у аутобусима од стране возача, у општини Бољевац, износи 33,3% и у насељу и ван насеља. Код сувозача није евидентирана употреба сигурносног појаса. Употреба заштитних система за децу до 3 године, у општини Бољевац, просечно за обе категорије саобраћајница износи 63,6%. Код деце од 4 до 12 година, већи проценат коришћења заштитних система евидентиран је ван насеља (42,9%) у односу на насеље (33,3%). Истраживања понашања пешака на подручју општине Бољевац показала су да 24,4% пешака прелази коловоз ван обележеног пешачког прелаза, док је значајно већи проценат (68,0) пешака деце који неправилно прелази коловоз у зони школе. Приликом преласка пешачког прелаза 2,6% пешака има ометену пажњу.

На основу свега наведеног може се закључити да се на територији општине Бољевац, у периоду 2016-2020. године догодило укупно 238 саобраћајних незгода, од којих је 107 саобраћајних незгода са настрадалим лицима.

- У саобраћајним незгодама погинуло је 13 лица, док је теже и лакше повређено 158 лица.
- Тренд броја погинулих лица опада, док тренд броја повређених лица осцилира током година.

- Погинула су 2 пешака, што чини 15% од укупног броја погинулих лица у СН.
- Није било погинулих бициклиста.
- Није било погинулих возача и путника на мотоциклима и мопедима.
- Погинула су 4 возача и путника у ПА, што чини 31% од укупног броја погинулих лица у СН.
- У саобраћајним незгодама где је један од учесника био трактор, погинула су 4 лица, што чини 31% од укупног броја погинулих лица.
- У саобраћајним незгодама где је један од учесника било теретно возило, погинуло је 5 лица, што чини 38% од укупног броја погинулих лица.
- У посматраном периоду повређено је 8-оро деце, док није било погинуле деце у саобраћајним незгодама. Деца су највише страдала у својству путника (100%).
- У саобраћајним незгодама погинуло је двоје младих. Млади чине 15% од укупног броја погинулих лица у саобраћајним незгодама. Млади у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству возача (69%).
- У саобраћајним незгодама погинула су 2 лица старости 65 и више година, што чини 15% од укупног броја погинулих лица. Старија лица у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству путника и/или возача ПА (73%).
- Највећи број саобраћајних незгода са настрадалим лицима припада групи типова саобраћајних незгода „СН са једним возилом“.
- Највише настрадалих лица у саобраћајним незгодама било је у августу.

Најзначајнији носиоци активности у безбедности саобраћаја у локалној самоуправи:

- **Тело за координацију послова безбедности саобраћаја на локалном нивоу** (Савет, Комисија, и сл.). Координира пословима осталих субјеката у овој области и управља безбедношћу саобраћаја на територији локалне самоуправе.
- **Образовно-васпитне установе** (предшколске установе, основне и средње школе). Представљају један од најзначајнијих субјеката који доприноси унапређењу знања, ставова, вештина и понашања учесника у саобраћају.
- **Саобраћајна полиција**. Има значајну функцију у безбедности саобраћаја, пре свега као орган који врши непосредан надзор и принуду према учесницима у саобраћају, и који евидентира податке о саобраћајним незгодама.
- **Управљач пута на локалном нивоу**. Одговоран за безбедно и несметано одвијање саобраћаја на путевима којима управља.
- **Орган надлежан за послове саобраћаја на локалном нивоу**. Надлежан за техничко регулисање саобраћаја.
- **Здравствене установе**. Учествоју у сталном праћењу здравственог стања возача, врше збрињавање и лечење повређених у саобраћајним незгодама.
- **Медији**. Имају важну улогу у промени свести и понашања учесника у саобраћају и у креирању јавног мњења.
- **Ауто школе**. Одговорне за квалитетну обуку нових возача за безбедно и правилно учешће у саобраћају,

- **Технички прегледи возила.** Одговорни за квалитет контроле техничке исправности возила и др.

Насиље у породици

На подручју надлежности полицијске станице Бољевац, у периоду од 2017. до краја септембра 2021. године, поднето је укупно 97 кривичних пријава за исто толико кривичних дела насиља у породици. Извршиоци и оштећена лица у наведеном броју кривичних дела су различитог узраста и пола, као и различитог сродства што се тиче њиховог односа у породицама/фамилијама.

Табела 60: Број кривичних пријава и кривичних дела насиља у породици

Година	2017.	2018.	2019.	2020.	I-IX 2021.	Укупно
Број случајева	24	19	25	19	10	97

Извор: Одељење за АТИТ Ниш, Одсек за аналитику и полицијске евиденције ПУ Зајечар

Од укупно 97 кривичних дела насиља у породици, највећи број 27 починио је невенчани супруг над невенчаном супругом, а одмах затим је број кривичних дела 25 супруг над супругом.

Вршњачко насиље

Поднета је укупно 41 кривична пријава за вршњачко насиље на територији општине Бољевац за 45 кривичних дела.

Табела 61: Број кривичних пријава за вршњачко насиље

Година	2017.	2018.	2019.	2020.	I-IX 2021.	Укупно
Са учиниоцима од 7 до 13 година	4	2	-	-	1	7
Са учиниоцима од 14 до 18 година	13	8	6	1	6	34

Извор: Одељење за АТИТ Ниш, Одсек за аналитику и полицијске евиденције ПУ Зајечар

Табела 62: Број кривичних дела за вршњачко насиље

Година	2017.	2018.	2019.	2020.	I-IX 2021.	Укупно
Са учиниоцима од 7 до 13 година	4	2	-	-	1	7
Са учиниоцима од 14 до 18 година	14	11	6	1	6	38

Извор: Одељење за АТИТ Ниш, Одсек за аналитику и полицијске евиденције ПУ Зајечар

Табела 63: Број учинилаца кривичних дела која се односе на вршњачко насиље

Година	2017.	2018.	2019	2020	I-IX 2021.	Укупно
Са учиниоцима од 7 до 13 година	3	2	-	-	1	6
Са учиниоцима од 14 до 18 година	13	6	5	1	5	30

Извор: Одељење за АТИТ Ниш, Одсек за аналитику и полицијске евиденције ПУ Зајечар

10.2. Малолетничка делинквенција

Број малолетних учинилаца кривичних дела узраста од 6 до 17 година на територији ПС Бољевац, у периоду од 2017. до октобра 2021. је 31. Највећи број малолетних кривичних дела учињен је 2017. године, приметан је пад кривичних дела 2018. и 2019. године, а 2020. године малолетних кривичних дела није било.

Табела 64:

Број малолетних извршиоца КД од 6 до 17 година на територији ПС Бољевац

Година	2017.	2018.	2019.	2020.	до X 2021.
Укупно	16	7	3	0	5

Извор: Одељење за АТИТ Ниш, Одсек за аналитику и полицијске евиденције ПУ Зајечар

Табела 65:

Број малолетних извршиоца прекршаја по Закону о ЈПМ од 6 до 17 година на територији ПС Бољевац

Година	2017.	2018.	2019.	2020.	до X 2021.
Укупно	5	5	4	1	0

Извор: Одељење за АТИТ Ниш, Одсек за аналитику и полицијске евиденције ПУ Зајечар

Закључак:

Стање безбедности у општини Бољевац је такво да је потребно обратити пажњу на превентивне активности кад је у питању безбедност у саобраћају, нарочито печака и нарочито деце и младих. Насиље у породици као друштвени феномен је комплексно и неопходно је уложити даље напоре како би се жртве охрабриле да пријаве насиље у породици и партнерским односима. С обзиром на нису заступљеност малолетничке делинквенције, бар према статистичким подацима, потребно је наставити рад са младима кроз све институционалне механизме који су на располагању.

11 Рекреација и спорт

11.1. Спортски клубови , удружења и објекти

Спортски савез општине Бољевац има укупно 17 клубова и удружења. Највише има фудбалских клубова (8), један кошаркашки, један рукометни. Постоје и карате клуб, планинарски клуб, стрељачки савез, спелеолошки клуб, удружење риболоваца, надвлачење конопца. Ван Спортског савеза постоје фолклорне и певачке групе.

Спортске манифестације које су од значаја за град у организацији Спортског савеза:

- Новогодишњи турнир у малом фудбалу
- Турнир у тенису
- Турнир у футсалу
- Турнир у баскету 3 на 3
- Ртањски полумаратон
- Турнир у стоном тенису
- Општинске сеоске олимпијске игре (такмичења свих месних заједница) у 10 дисциплина: крос, бацање камена, скок у даљ, баскет, мали фудбал, шах, стрељаштво, пикадо, надвлачење конопца и стони тенис.

Манифестације које не организује спортски савез:

- Дан Рома се обележава уз 4 спортскорекреативне дисциплине: мали фудбал, баскет, навлачење конопца и бацање камена.
- Пасуљијада у МЗ Мирову уз спортске игре
- Мајске игре у МЗ Оснић
- Маркови дани Валакоње Буково
- Илинско врело у МЗ илино
- Већина МЗ организује летње турнире у малом фудбалу.
- Стронгмен такмичење за најјачег човека Србије одржано је 10.10.2021.године у Бољевцу.

Бољевац поседује градски стадион са помоћним стадионом, трибинама и свлачионицама; кошаркашки терен на отвореном, бетонски фудбалски терен који се користи и за рукомет, бетонски тениски терен; теретана на отвореном уз спортску халу. У току је привођење крају радова теретане у затвореном простору. Постоји и терен за одбојку на песку. У Бољевцу спортска хала је дата на управљање ОШ „9 српска бригада“. Школску халу користе ученици у основне и средње школе у преподневним часовима, а после подне је користе спортски клубови.

У току је израда градске теретане.

11.2. Школски и рекреативни спорт

Циљ је радити на промовисању физичке активности кроз спорт и рекреацију и укључити што већи број деце и младих у спортске активности. Дечији школски спорт се промовише кроз различите спортске секције: секције фудбала, кошарке, рукомета и стоног тениса. Такмичења на нивоу школа су: међуопштинска и државна у баскету, кошарци, фудзалу, рукомету, пливању, гимнастици и стоном тенису. Фудбалски, рукометни, кошаркашки карате клуб имају млађе селекције деце.

Закључак

Спорт, физичка активност, рекреација утичу позитивно на здравље, унапређују квалитет живота. Упражњавање физичке активности, бављење спортом утиче на продужење очекиваног трајања живота, смањује ризике за настанак болести срца и крвних судова, шећерне болести као и малигних болести. Физичка активност утиче на развој психосоцијалних способности, утиче позитивно на психомоторни развој. Побољшава се кондиција и издржљивост. Спорт и рекреација делују када су млади у питању на превенцију болести зависности јер је на тај начин обезбеђено здраво и осмишљено провођења слободног времена. Спорт и физичка активност превенирају прекомерну телесну тежину. Физичка активност утиче позитивно на ментално здравље јер смањује ниво стреса и анксиозност. Општина Бољевац има тенденцију развоја спорта и рекреативних активности.

Важно је радити на инфраструктури спорта, па је у плану реновирање постојеће спортске хале уз доградњу затвореног градског базена и отварање градске теретане.

12 Култура

Култура као детерминанта здравља представља вредност од значаја за идентитет једног подручја јер је чини материјално, нематеријално стваралаштво, духовне вредности које утичу на стил живота на навике и обичаје народа. Култура једног народа се наслеђује, ствара, развија и повезана је са другим културама.

Године 1977, раднички универзитет „Ђуро Салај“ Бољевац променио је назив у Културно образовни центар Бољевац, а одлуком Скупштине општине Бољевац од 27.04.1995. године званично је основана установа Културно – образовни центар Бољевац која је у свом склопу обухватала следеће делатности: музејска, библиотечка, културно – образовна, приказивање филмова.

Културно образовни центар Бољевац обавља делатности извођачке уметности, уметничко стваралаштво, делатност музеја, галерија и збирки, уметничко образовање,

изнајмљивање простора за културне и друштвене потребе без профита, заштите културних добара, природних и других знаменитости има за циљ ширење културе и подстиц, издавање периодичних издања, биоскопска делатност. У надлежности је Музеј Тимочке буне у згради старе апсане а реновирана и претворена у музејски простор 1983. године на стогодишњицу Тимочке буне.

Кроз пројекат прекограничне сарадње Србија –Бугарска „Основа за бољу будућност младих“, период септемар 2017.- јануар 2018., урађена је комплетна реконструкција биоскопске сале, реконструкција електро и машинских нинсталација, замена столарије на целој згради и урађена комплетна фасада. Опремање саме сале и набавка дигиталног биоскопског пројектора, урађена је током 2018/19 што је утицало на повећање гледаности филмских пројекција.

Од 27. октобра 2019. почиње да ради дигитални биоскоп и у тој години приказано је 29 филмова,у 2020. 32 филма где је било 1370 гледалаца. У 2021. години, до сада је приказано 48 филмова, а до краја године биће их приказано још 20. Гледалаца је до сада било 1246, при чему треба узети у обзир и епидемиолошку ситуацију и мере које су на снази, пре свега дистанца и ношење маски. Највећу посећеност имају дечији филмови.

Програмске активности Центра за културу су веома разноврсне по садржају и свеобухватности тема и организују се континуирано током целе године : јавни догађаји, манифестације, изложбе слика, фотографија, концерти, књижевне вечери, промоције књига уметничке вечери филма , поезије, смотре рецитатора, позоришне представе, свечане академије, ликовна колонија, тамичења,ревије,смотре, традиционални вашари.

Организују се активности поводом важних датума пригодним програмима:

- Дан општине
- Градска слава
- Дан државности,
- Дан жена
- Дан Читаонице
- Дан Установе
- Стогодишњица Првог светског рата
- Дан Тимочке буне

Организују се следеће манифестације:

- Црноречје у песми и игри
- Сусрет села
- Смотра српске традиционалне песме „ Кликну вила“
- Маркови дани у МЗ Валакоње Буково
- Сабор дечијег народног стваралаштва „Илинско врело“ у МЗ Илино
- Сабор Свете Петке у Оснићу

- Славуј Црноречја у МЗ Боговина
- Културно – спортска манифестација „Мајски сусрети“

Позоришне представе пре ванредног стања услед пандемије Ковид 19 биле су бројније. Године 2020. на репертоару су биле три позоришне представе и један концерт „Танго кроз време“, једна промоцију књиге и једно музичко вече као и једна изложбу фотографија.

Сарадња КОЦа са другим установама Туристичка Организација, Црвени крст, удружења, културно – уметничка друштва градска и сеоска, предшколска установа, основне и средња школа је изузетна због мултифункционалне сале у којој се одржавају едукативни и превентивни програми, трибине промоције, академије, хуманитарни програми. Сарадња је остварена са експертима из различитих струка који држе кратке радионице, курсеве.

Како би се испоштовао Закон о библиотечко – информационој делатности локална самоуправа је основала општинску библиотеку као засебну установу културе. Реновирањем и опремањем зграде створени су услови за несметано одвијање и реализовање свих програма у делатности КОЦ-а. Оснивањем Библиотеке, као засебне установе, децембра 2021. године и обезбеђивањем адекватног простора створени су услови за развијање модерне библиотечке активности у Бољевцу.

Без обзира на епидемиолошку ситуацију, број заинтересованих гледалаца није задовољавајућ, као ни број корисника библиотеке. Неопходно је развијати свест код младих о значају читања и избора литературе и култури филма.

Зграда старе апсане у којој се налази Музеј, од отварања није реновирана и оштећена је зубом времена, поставка је застарела, неопходно је санирати оштећења на згради и урадити савремену поставку Музеја о тимочкој буну.

Потребно је веће повезивање Туристичке организације, месних заједница и КОЦа у промоцији културе, више стално запослених стручних лица на садржајима и мало веће медијске пажње и акцента на културу.

Закључак:

Потребно је веће повезивање Туристичке организације, месних заједница и КОЦа у промоцији културе, обогаћивање садржаја, више стално запослених стручних лица на садржајима и мало веће медијске пажње и акцента на културу.

13 Медији

У општини Бољевац делују следећи медији:

Радио „Бум“ Бољевац <http://www.radiobum.co.rs/>

ЗА Медиа <http://www.zamedia.rs/>

РТВ Бор <http://rtvbor.rs/site/>

Тимочка ТВ <http://www.ttr.rs/>

Општина има интернет портал преко ког информисе грађане о свим важнијим питањима у животу локалне заједнице и рада локалне самоуправе.

Општина сваке године расписује јавни конкурс за суфинансирање пројеката из буџета општине Бољевац у области јавног информисања ради информисања јавности о актуелним дешавањима од значаја за живот грађана општине Бољевац, односно за реализацију реализацију пројеката увођења, побољшања или проширења програмских садржаја у новинама и електронским медијима које се дистрибуирају или емитују на територији општине Бољевац и од посебног су значаја за јавно информисање грађана, укључујући и интернет странице уписане у регистар медија. Конкурс се расписује са циљем да медији буду средство информисања, едукације, дијалога и партиципације грађана у остваривању приоритета дефинисаних стратешким документима, као и у циљу информисања јавности о актуелним дешавањима од значаја за живот свих грађана општине Бољевац:

У 2021. години приоритети конкурса су:

- медијски садржаји који доприносе афирмацији интерактивног учешћа грађана у побољшању рада општине Бољевац;
- медијски садржаји значајни за привредни развој и стварање повољног привредног амбијента на територији општине Бољевац;
- медијски садржаји из области образовања који афирмишу рад образовних институција општине Бољевац;
- медијски садржаји у области културе и очувања културног и историјског наслеђа општине Бољевац;
- медијски садржаји намењени младима, који промовишу стручна и научна достигнућа, здрав начин живота, ненасиље и значај спорта на територији општине Бољевац;
- медијски документарно – образовни садржаји у домену људских права и слобода – право на рад (програмски садржаји о родној равноправности, запошљавању, старим занатима, траженим образовним профилима, иновацијама и програмима у области запошљавања);
- специјализовани медијски садржај едукативног типа из области пољопривреде и руралног развоја на територији сеоског подручја општине Бољевац;
- специјализовани медијски садржај едукативног типа из области борбе против корупције, као и истраживачки медијски програми у области борбе против корупције;
- медијски садржаји значајни за очување идентитета националних мањина које живе на територији општине Бољевац;
- медијски садржаји значајни за инклузију особа са инвалидитетом на територији општине Бољевац;

- медијски садржаји посвећени енергетици, комуналним темама, као и промовисању енергетске ефикасности и примера добре праксе на територији општине Бољевац;
- медијски садржаји из области јавног здравља и заштите животне средине (едукативни програми, промоција јавног здравља и заштите природних ресурса општине Бољевац);
- информативно – образовни медијски садржаји из области безбедности и унапређења стања безбедности на територији општине Бољевац,
- медијски садржаји значајни за развој туризма на територији општине Бољевац.

Закључак:

Општина Бољевац улаже и финансијска средства и напоре да унапреди информисаност грађана и комуникацију међу актерима у локалној заједници. Зато су медији важан ресурс и потребно је и даље подстицати њихов развој.

14 Верске заједнице

У општини Бољевац делује Српска православна црква (Црквена општина Бољевац, Епархија Тимочка).

Поред тога, постоје протестантске цркве: Баптистичка црква и Словачка евангелистичка црква.

Општина сваке године расписује Јавни конкурс за доделу средстава црквама и верским заједницама из буџета Општине Бољевац, у складу са одредбама Правилника о критеријумима и поступку доделе средстава црквама и верским заједницама из буџета Општине Бољевац.

Закључак:

Уз своје редовне активности, верске заједнице могу у сарадњи са здравственим установама да допринесу промоцији здравља. Бројни су примери подршке верских заједница борби против ХИВ-а и других полно преносивих болести, болести зависности, имунизацији, обележавању важних догађаја у календару јавног здравља и акцијама за старе.

15 Удружења грађана

У Бољевцу 2021. не постоји добро развијена мрежа невладиног сектора. На територији општине Бољевац активно делује Омладинска организација „Нова алтернатива“, Омладинска организација Подгорац, Горска служба спасавања Бољевац, Удружење пензионера и инвалида рада Бољевац, Удружење пензионера и инвалида рада Подгорац, Удружење „Ром“ Бољевац, Општинска организација инвалида рада Бољевац, СУБНОР Бољевац, ОРВС Бољевац, ДВД Бољевац,

На територији општине Бољевац постоје још удружења грађана и произвођача као што су: Опште удружење предузетника, удружења ловаца, спортских риболоваца, пчелара, говедара, спортска удружења (савези), Прва женска задруга „Ртањске домаћнице“

Бољевац, КУД „Бољевац“, КУД „Илинско Врело“, КУД „Источник“ Бољевац, КУД „Подгорац“.

16 Финансирање здравља на локалном нивоу

Расходи општине Бољевац за здравствену заштиту су већ наведени у претходним поглављима:

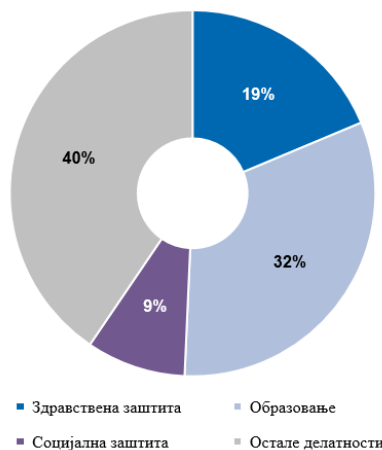
Расходи буџетских средстава, 2019.

Расходи буџетских средстава, 2019. (РСД)	
Расходи корисника буџетских средстава (у хиљадама РСД)	608032
Расходи корисника буџетских средстава по становнику (РСД)	54542
Расходи корисника буџетских средстава за здравствену заштиту (у хиљадама РСД)	113689
Расходи корисника буџетских средстава за здравствену заштиту по становнику (РСД)	10198

Извор: Национални рачуни, РЗС, ДевИнфо Профил општине Бољевац

Расходи општине Бољевац за здравствену заштиту у 2019. години износили су 11.689.000,00 динара, што је 19% укупних расхода општине. Учешће расхода према делатностима може се видети у Графикону 2.

Учешће расхода према делатностима у укупним расходима корисника буџетских средстава, 2019.

Извор: Национални рачуни, РЗС

17. SWOT анализа

SWOT анализа представља кључни алат стратешког планирања, којим се добијају кључне информације о себи и околини, са основном сврхом утврђивања стратешких прилика и претњи у окружењу као и анализи сопствених стратешких снага и предности. SWOT анализа има задатак да омогући управљачком телу да развије стратегију на основу релевантних информација, тј. да максимизирањем сопствених снага и прилика из окружења уз минимизацију претњи и слабости, постигне највећи успех.

У наставку се налази SWOT анализа у области јавног здравља на подручју општине Бољевац.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Добра сарадња институција установа и организација (ЗУ-ЈЛС-ПС, школе, вртићи и сл.) Поштовање посебних протокола Министарства здравља и Министарства просвете, науке и технолошког развоја о спречавању насиља Постојање и активан рад Савета за здравље Започета израда Стратегија развоја социјалне заштите Усвојена Стратегија развоја Дома здравља Усвојена Стратегија управљања ризицима у здравственим установама Информатизација и увођење е рецепта Реализација пројеката на побољшању социоекономских услова живота грађана Отварање већих маркета и могућност запошљавања радника. Основана Установа за спорт Препознате здравствене потребе грађана Спровођење систематске дезинсекције на територији општине Потенцијал развоја туризма и еко туризма Високостручан кадар на располагању корисницима услуга Дома здравља Континуирана медицинска едукација запосленог особља Спровођење јавно здравствених кампања на територији града од стране Црвеног крста Активна Служба кућне неге Активна Служба хитне медицинске помоћи Реконструисани објекти ПУ „Наша радост“ и ОШ „Ђорђе Симеоновић“ у Подгорцу чиме су створени услови за квалитетно образовање и васпитање Промотивне активности Мрежа здравствених амбуланти Добро развијен програм предшколског васпитања и образовања Добро развијен програм средњошколског 	<ul style="list-style-type: none"> Не постоје систематизовани подаци о стању здравља и животне средине у ЈЛС као и ЗУ Контрола воде за пиће са јавних чесми и бунара није предмет систематске анализе Мониторинг квалитета подземних и површинских вода се не спроводи, као ни мониторинг буке и нивоа радијације Неконтролисана сеча шума Не врши се примарна селекција отпада Не постоји Савет за заштиту животне средине Недовољно је финансијских средстава за набавку дијагностичких и терапијских апарата и опреме у ЗУ Недовољан је број здравствених радника и здравствених сарадника у ЗУ Недовољан, нефункционалан простор и опрема за здравствено васпитни рад у ЗУ Недовољан број патронажних сестара Непостојање школе родитељства. Недостатак психофизичке припреме трудница за порођај Институција саветовалиште за младе не постоји Непостојање мреже установа и институција у општини у спречавању насиља над женама и спречавањ запостављања и занемаривања деце Несистематизована база података за ХНБ (хроничне незаразне болести) Недостатак истраживања и анализа здравственог стања и потреба различитих популационих група Не постоји саветовалиште за ментално здравље Одлив здравствених радника - лекара и медицинских техничара Приступ особама са инвалидитетом није омогућен на свим местима и институцијама у граду. Не постоји служба кућног лечења Недовољан број дефектолога, психолога и стручног кадра за рад са децом са сметњама у развоју

<p>дуалног образовања и васпитања који даје могућност брзог запошљавања у фирмама и предузетима у Бољевцу ,а и шире.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Природни ресурси • Дobar географски положај и могућности привредног развоја • Повољан стратешки и саобраћајни положај за развој привреде и туризма • Велик природни потенцијал: планина Ртањ, лековито биље, шумско богатство, термални извор Пећура, Малиник, Боговинска пећина • Шумско богатство • Ловни туризам • Природни резерват са природним лепотама и ресурсима. • Богато културно и историјско наслеђе • Спортски клубови, рекреативне активности, планинарски клуб • Отворена Установа за спорт • Културне манифестације у Бољевцу и околним местима током целе године • Сеоски туризам и етно туризам • Сарадња са ЗЗЈЗ • Савет за родну равноправност • Континуиран рад на унапређењу квалитета рада • Активан штаб за ванредне ситуације са програмима поступања у случају масовних несрећа • Промотивне кампање • Бројне културне манифестације • Ефикасан рад Интерресорне комисије • Суфинансирање програма и пројеката Удружења грађана 	<ul style="list-style-type: none"> • Непостојање програма и рада са старима • Недостатак асистивних технологија у школама за децу са сметњама у развоју • Недостатак омладинских организација • Повећање броја социјално угрожених породица • Недостатак пројеката у области животне средине • Недовољна информисаност грађана и недовољна знања у области здравља и заштите животне средине • Застарела водоводна мрежа и недовољна покривеност општине водоводном мрежом • Постојање дивљих депонија • Неизграђена комунална инфраструктура • Недовољно средстава у општинском буџету • Екстезивни начин привређивања са спорим преласком на интензивну пољопривреду • Недовољно субвенција у пољопривреди • Интензивни одлив становништва • Нисконаталитетно подручје • Старачко становништво недовољно обухваћено програмом социјалне заштите • Недовољно посвећена пажња младима као рањивој групи • Стихијско коришћење вештачког ђубрива, пестицида у пољопривреди и антибиотика у сточарству • Непрописно спаљивање корова и отпада • Недостатак информација о заштити животне средине • Енергетска неефикасност објеката – неискоришћена могућност коришћења обновљивих извора енергије • Недостатак превентивних програма за здравствено неосигурана лица и непостојање програма за рад са друштвено осетљивим и маргинализованим групама • Недостатак скрининг програма • Недостатак програма саветовалишног рада са младима и децом и других саветовалишних услуга (саветовалиште за исхрану, ХНО и сл.) • Недостатак подршке програму добровољно поверљивог саветовалишта (ДПСТ) за ХИВ/АИДС • Поједине услуге здравствене заштите недоступне • Непостојање мониторинга амброзије • Непостојање континуираних кампања подизања здравствене свести грађана • Недовољно средстава за здравствено васпитни рад и промоцију здравља • Недовољно програма превенције заразних и незаразних болести • Низак обухват деце стоматолошком здравственом заштитом (посебно низак обухват деце из руралног подручја) • Недостатак информација о броју пушача и
--	--

	<p>конзумирању алкохола</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатак програма одвицања од психоактивних супстанци и породичне терапије • Недостатак услуга социјалне заштите (помоћ у кући у руралном подручју и сл. • Непостојање програма за стара лица-прихватилиште, клуб за стара лица и сл. • Недовољно познавање права, обавеза и дужности пацијената • Недовољно истраживања у области задовољства запослених и предузимања мера за унапређење квалитета рада • Непостојање Центра за ментално здравље • Велики административни захтеви здравствених радника • Рад здравствених радника више усмерен на куративу • Недовољно развијен информациони систем • Нерегулисан саобраћај у близини школа • Отежан рад Дома здравља услед великог броја ковид позитивних лекара • Застарела опрема у Дому здравља • Мали капацитети ковид амбуланте • Мали проценат вакцинисаних грађана • Недостатак видео надзора • Непостајање система за рециклажу (примарна рециклажа) • Непостојање дератизације
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Могућности размене знања и искустава кроз сарадњу са стручњацима из европских и светских центара • Континуирана информатизација у здравству • Постојање Закон о локалној самоуправи, Закон о здравственој заштити, Закон о здравственом осигурању, Закон о правима пацијената, Закон о јавном здрављу, Закон о заштити становништва од заразних болести, Закон о заштити и остваривању права ментално оболелих лица • Фондови ЕУ и улагање у инфраструктуру у здравству • Набавка савремене опреме у Дому здравља • Процес придруживања ЕУ и примена стандарда у области здравља и животне средине • ИЗИС • Заинтересованост инвеститора за улагања у привредни развој • Могућности развоја органске производње • Развој спорта и различитих спортских дисциплина • Дobar геостратешки положај општине • Развој привреде • Изградња и дорада система за пречишћавање отпадних вода • Изградња и проширење канализац. Мреже • Изградња путева и повезивање са већим 	<ul style="list-style-type: none"> • Неусклађеност законских прописа са реалним стањем на терену. • Одлив здравственог кадра • Неповољна старосна структура становништва, старење и удружени морбидитет • Планирање услуга здравствене заштите у односу на број становника а не у односу на стварно стање и здравствене проблеме • Забрана запошљавања у јавном сектору • Недостатк средстава у РФЗО • Затворени фондови за развој здравства • Рестриктивне реформе здравственог система спречавају професионални развој установе и запослених • Недовољно и споро надокнађивање одлазећег високо–стручног кадра (недостатак примаријуса магистара и доктора наука) • Непостојање доктора медицине са специјализацијама и субспецијализацијама • Одлазак здравствених радника у иностранство • Висока вулнерабилност становништва (сиромаштво грађана, незапосленост, повећање броја неосигураних лица (НСЗ не оверава здр. књижице незапосленим лицима) • Погоршана морбидитетна струкура популације: • Непостојање процедуре за едукацију

<p>центрима,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Озелењавање ужег градског језгра • Реконструкција градских паркова • Привлачење инвеститора и отварање нових радних места • Постојање регионалних медија • Промоција бициклизма, планинарења, спорта, рекреације • Вршњачка едукација, волонтеризам • Проширење услуга и запошљавање здравственог кадра лекара и мед. Техничара • Могућност улагања у здравство кроз приватно јавно партнерство 	<p>новозапослених за свако радно место у Дому здравља (запошљавање и рад преквалификованих здравствених радника недовољног знања и вештина)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Непостојање мреже апотека (у руралном подручју) • Закон о јавним набавкама у здравственом сектору • Антивакцинални лоби
---	---

АКЦИОНИ ПЛАН

УПУТСТВО:

У овом поглављу потребно је попунити наредне табеле.

Прва табела се односи на **општи циљ**. Поред назива општег циља она садржи индикаторе за праћење остварења општег циља (показатеље ефеката – тзв. „импацт индикаторс“). У њој се наводи која се година узима за утврђивање базне вредности показатеља ефекта, која је његова базна вредност, која је његова циљна вредност (односно, вредност у години реализације општег циља) и која је година реализације општег циља. За сваки индикатор наводи се извор провере (верификације).

(Напомена: За сваки нови индикатор који се односи на општи циљ, потребно је унутар ове табеле додати нови ред).

У другој табели се дају подаци који се односе на један **посебан циљ**. Поред назива посебног циља, у табелу се уносе индикатори остварења посебног циља (показатељи исхода – тзв. „оутцOME индикаторс“). За сваки индикатор се даје базна година и базна вредност, циљна година (година реализације посебног циља) и циљна вредност у години реализације посебног циља, као и извор провере (верификације).

(Напомена: За сваки нови индикатор који се односи на посебан циљ, потребно је унутар ове табеле додати нови ред).

У трећој табели се представљају подаци који се односе на једну меру. Поред назива мере, наводи се тип мере, носилац мере (орган/организација/установа/институција одговорна за спровођење мере, односно координисање спровођења мере), партнери (органи/организације/установе/институције које учествују у спровођењу мере) и период спровођења. Обавезно се наводи да ли је за спровођење мере потребна измена прописа/акта и уколико да, који је то пропис. За сваку меру се даје преглед потребних финансијских средстава, и то укупан износ средстава за реализацију мере, износ средстава по годинама, као и износ средстава по изворима финансирања. Табеларно се даје приказ индикатора на нивоу мере (показатељи резултата) и за сваки индикатор дефинишу се базна година и вредност у базној години (базна вредност), циљне вредности по годинама у периоду трајања ЛАП-а (за 2020, 2021. и 2022. годину) и извор провере.

(Напомена: За сваки нови индикатор који се односи на меру, потребно је унутар ове табеле додати нови ред).

Четврта табела се, као и трећа, односи на једну меру. Она садржи активности које је потребно спровести у оквиру те мере. У њу се, за сваку од активности, уносе следеће информације: назив активности, носилац активности, партнери, рок за реализацију, укупан износ средстава потребан за реализацију активности, износ средстава по годинама и износ средстава по изворима финансирања.

(Напомена: За сваку нову активност унутар ове табеле се уноси нови ред).

Напомена: За сваку нову меру уносе се по две нове табеле (трећа табела – која садржи основне информације о мери и показатеље резултата и четврта табела – која садржи активности).

ОПШТИ ЦИЉ:							
Показатељи на нивоу општег циља (показатељи ефеката)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере	

ПОСЕБАН ЦИЉ 1:							
----------------	--	--	--	--	--	--	--

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере

МЕРА 1.1:		Тип мере ²² :	
Носилац мере:		Партнери:	
Период спровођења:		Потребне измене прописа ²³ :	
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	Вредности фин. средстава по изворима финансир.:
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.2.1							
1.2.2							

²² У складу са *Законом о планском систему* („Сл. гласник РС“ бр. 30/2018), мере јавних политика могу бити: 1) регулаторне, којима се успостављају стандарди и правила којима се уређују односи у друштву; 2) подстицајне, у које спадају: фискалне мере (субвенције, порези и друго) и друге финансијске и нефинансијске мере; 3) информативно едукативне (информационе и образовне кампање и друго); 4) институционално-управљачко-организационе (формирање нових и укидање постојећих институција, промена организационе структуре одређених субјеката, промена броја и компетенција запослених и др.), и 5) обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему, укључујући и јавне инвестиције (капитални и инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)

²³ Уноси се одговор ДА или НЕ у зависности од тога да ли је за спровођење конкретне мере јавне политике потребна измена прописа/акта . Уколико је одговор ДА, у ово поље се уноси се и назив прописа/акта.

ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

План јавног здравља општине Бољевац за период 2022-2026. године спроводи се реализацијом мера, односно пројеката и активности утврђених у поглављу **АКЦИОНИ ПЛАН**, а одговорност за спровођење имају субјекти који су у Акционом плану наведени као „носиоци“. То су органи и организационе јединице (одељења и сл.) јединице локалне самоуправе као и други актери који су Акционим планом дефинисани. Целокупан процес ће бити поверен телу које ће бити успостављено у ову сврху.

Савет за здравље општине Бољевац биће задужен за имплементацију/спровођење и праћење имплементације Плана јавног здравља општине Бољевац за период 2022-2026. године.

Праћење спровођења појединачних активности и пројеката врши се преко показатеља за мерење учинака (индикатора) који су дефинисани за општи циљ, посебне циљеве и мере. Поступак праћења обухвата низ задатака међу којима се, између осталог, налазе:

- 1) редовна комуникација и размена информација између свих актера укључених у реализацију *Плана* електонским путем, одржавањем периодичних састанака и подношењем извештаја,
- 2) прикупљање свих података и информација о томе како тече реализација конкретних мера и активности, укључујући и формирање евиденција које до сада нису вођене, а битне су за вредновање учинка—обезбеђеност и утрошак буџетских средстава за реализацију *Плана*, поштовање временског оквира спровођења активности, ниво укључености партнера и квалитет сарадње између партнера, број крајњих корисника, оствареност планираних индикатора итд.,
- 3) дефинисање превентивних мера у случају појаве ризика који могу угрозити спровођење *Плана*, односно, предлагање конкретних акција за решавање проблема када се они појаве и када угрозе спровођење конкретних активности и пројеката,
- 4) информисање јавности и свих заинтересованих страна о томе како тече спровођење *Плана*,
- 5) припрему и подношење годишњих извештаја о реализацији *Плана*.

У поступку праћења спровођења *Плана* најмање два пута годишње ће се организовати координациони састанци свих актера непосредно укључених у спровођење *Плана*, а састанке сазива и организује Савет за здравље општине Бољевац, који ће **сачинити формат за извештавање на годишњем нивоу** који ће бити усклађен са дефинисаним индикаторима како би се обезбедили потребни подаци и План усклађивао на начин који је заснован на објективно проверљивим подацима свих институција и организација укључених у имплементацију.

За разлику од мониторинга спровођења *Плана* који представља континуиран процес током целокупног периода на који се *План* усваја, евалуација односно вредновање учинка оствареног применом *Плана* биће периодично рађена.

Вредновање учинка подразумева оцену релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости *Плана* у циљу његовог преиспитивања и унапређења, било у процесу његове ревизије или током новог процеса стратешког планирања. Вредновање учинака јавних политика спроводи се уз узимање у обзир података и информација добијених од свих органа и организација које су одговорне за спровођење мера односно активности јавних политика, као и података и информација које су прибављене из других извора, а које се односе на учинке тих јавних политика.

Ex-post анализа ефеката јесте процес који омогућава сагледавање стварних позитивних и негативних, директних и индиректних ефеката које мере садржане у документу јавне политике, производе током примене, како би се утврдило да ли је неопходно предузети додатне и/или корективне мере у циљу смањења негативних ефеката на најмању могућу меру, отклањања узрока проблема насталих у току спровођења јавне политике, те постизања зацртаних циљева.

Годишњи извештај о реализацији Плана укључује и извештај о реализацији пратећег годишњег Програма, а припрема га Савет за здравље и исти подноси Општинском већу које даје сагласност на годишњи извештај најкасније до 31. марта текуће године за претходну.

Петогодишњи извештај о реализацији Плана припрема Савет за здравље и исти подноси општинском већу на сагласност. Након тога се петогодишњи извештај доставља и Скупштини општине Бољевац најкасније у року од 120 дана по истеку пете календарске године од дана усвајања *Плана*.